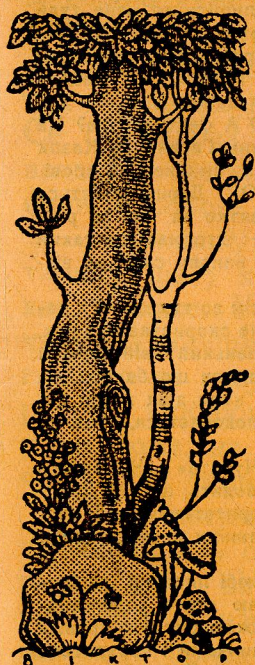

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 7-8.

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ

РІК 1931.

ЗМІСТ:

1. Коли сміятися найкраще? 193; 2. Мої жнива 197; 3. Наше Птацтво 198; 4. Жаб'ячий концерт 205; 5. З ковальчука президентом держави 206; 6. Історія Зеневого олівчика 212; 7. Міщанка на селі 214; 8. Малий чокра 215; 9. Утопився дідусь 219; 10. Малі інжиніри 220; 11. Наймолодший 223; 12. Оповідання молодой жирафи 225; 13. Скажи мені мамо 229; 14. Лицар і дівчина 230; 15. Пчілка і Метелик 232; 16. Жие з повітря 234; 17. Скарби залятого озера 235; 18. Горбчик на сторожі 237; 19. Прогулька до ліса 238; 20. Миляні баньки 241; 21. Медвідь та бабуся 242; 22. Працой і щаді! 243; 23. Перше полювання 245; 24. Обжинкова пісня 246; 25. Нова суконочка 247; 26. Мала Гапунця 247; 27. Пригода в лісі 248; 28. Колисанка 251; 29. Гра в часі прогульки або фестину 252; 30. Перше Причастя 253; 31. Веселі штуки 254; 32. Загадки 255.

Ціна 2 зол.

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПЕРЕПИСКА ПАМ'ЯТАЙТЕ
 що „Світ Дитини“ з
 повинен бути в кожній
 українській хаті де є діти. ЧИТАЧАМИ

Богданко Обідзінський (хвилезо в Ново-Свенцянах на Білорусі): Число 6-те вислано Тобі вдруге, бо перше вислано на стару адресу до Рудзішок. Відтепер доноси завжди 1-го кожного місяця про нове місце свого побуту, щоби після сього можна було правильно посилати Тобі газетку. Так само «етапом» йде «Світик» і до Бориса Левницького. Напиши мені дещо про себе та про успіхи нашого театру на Білорусі, Гаразі!

Люся і Ромця Тшуківні в Олексинцях: Лист Ромці дуже мені подобався. Я заховав собі його на памятку. Яке свідоцтво одержали? Ромця певно вже в другій класі? А що дістали Ви від Татуса за гарні свідоцтва? Люся певно по вакаціях буде вже гімназистка? Правда?!

Ерик і Роберт Вальчики в Поруденку: За святочні побажання дякую Вам гарненько тай від себе бажаю, щоб стали radoшами родичів, а гордошами рідного краю. Я виїжджаю на липень і серпень до Ворохти. Напишіть до мене туди листика, а адресуйте так: »УЧИТЕЛЬСЬКА ОСЕЛЯ« — Ворохта. (для »СВІТИКА«). Напишіть, як наміряєте провести сьогорічні вакації? Здоровлю Вас, сердешно!

Оленка й Одарця Декайлівні в Струсові: Ви певно гадали, що я забув про Вас? А бачите, що не забув і відписую на листочок ще з цвітня с. р. Чи будете устроювати яке представлення в часі сьогорічних вакацій? А фестин буде? Наднях вийшли з друку дуже гарні книжечки, а саме: »Мотовязник Гасан«, (з Казок 1001 ночі), пречудова Андерсенова казочка »ДИКІ ЛЕБЕДІ«, та смішненьке оповідання Редьярда Кіплінга про мале і дуже цікаве »СЛОНЯТКО«. Дарця всміється доволі, коли прочитає: як то старий крокодил тягнув слонятко за ніс до ріки Лімпопо, щоби його там згамати на... снідання. А чи вгадаєте: хто має ще такий апетит, як той нечемний крокодил? Поспитайте в тети Олі, наколи самі не відгадаєте...

Зеновій Винницький в Устриках: Загадки, подібні зовсім до тих, які Ти надіслав, були вже друковані в газеті в давніших числах. Тому не скористаємо з них.

Марійка Мельник у Ляшках долишних: Чому так маленький Твій перший листочок до мене? Напиши другий, але вже більший, щоби я мав що багато читати про Тебе. Напиши, як проведеш вакації, що робиш у дні коли дощ падає, чи приїде хто до вас на вакації, що Тобі найкраще в газеті подобається. Тем до писання листика можеш підібрати дуже багато, Па!

Яруся Тарнавська в Улашківцях: Що робить Твоя »Чубата«? Чи багато яєчок нанесла? Вона певно вже маленькі курятка десь тепер водить, що? А Дропчик, то мусить бути смакум першої класи, коли він так уміло приготував собі зловлені мишки. Видно він любить »крухе« мясо і тому закопує мишки до ямки, щоби вони там... скрушили.

Юрко, Оксання і Влодко Зінченки в Рівнім: Ваші любі листики та щиренькі побажання справили мені багато радости. Я дуже бажаю стати дороговказом для всіх українських дітей, які горнутья п'д мій стяг; бажаю бути їх провідником на шляху до кращого Завтра. Тому станьте моїми помічниками і старайтеся зеднувати коло себе гурток усіх Ваших ровесників і ровесниць у Рівному, щоби вони пізнали мене й побільшили гурт моїх приятелів. Чи зробите се?

Ляся Марківна в Бучачі: Тішуся, любенька Лясуню, що мій портрет у »Зізі« так приправ Тобі до вподоби, Ти певно сміялася, що я так смачно заїдаю ковбаску (се було на Великдень!) тай підсміхаюся до неї? Правда, що так? А я Тобі поясню тепер, чому то мій »молодший« братчик-»Зізі« — так намалював мене, а всю вину (щоби я не погірився!) звалив на »малого Ромчика« — який є великим гульвісою. Отже він хотів сказати сим образом усім моїм маленьким приятелям і приятелькам, які не хочуть їсти тай мамі мають через те багато мороки з тими »неїденками«, щоби їли багато, а будуть так виглядати, як їх приятель »Світик«. Отже всі мають брати собі примір з мене тай багато мусять... їсти!

Коли сміятися найкраще?

Се діялося давно, ще перед великою війною! Потягом, що перепихався крізь сніжну хуртовину зі Львова до Сокаля, їхали в однім вагоні третьої класи два молоденькі гімназисти. По срібних пасочках на ковнірцях гранатових мундурків та по відзнаках на шапках, можна було пізнати, що се ученики другої класи академічної гімназії зі Львова. Хоч товариші з одної лавки, розмовляли однак зі собою дуже мало. Один з них крутився по цілім майже вагоні, а другий сидів мовчки. Перший був невимовно веселий, другий навпаки був незвичайно сумний. Причину тих відмінних настроїв у хлопців не було тяжко відгадати... Се був якраз кінець січня і хлопці їхали додів на „малі вакації“. Легко було можна вичитати з їхніх лиць, що вони зі собою везли.

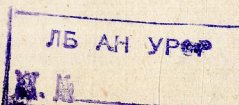
Чорнявий, що нагадував виглядом свого лиця Татарина, віз у кишени добре свідоцтво; той другий, русявий, — лихе. У чорнявого свідоцтво визирало одним кінчиком з горішньої кишені мундурика, а русявий ховав своє глибоко за пазухою та від часу до часу притискав його рукою. Побоювався видно, щоби воно не вискочило, бо-рони Боже, на верх і не зрадило всім присутнім скриваючої в собі тайни.

Так минули кілька стацій. В Жовкві висіло з вагону кільканайцять осіб і в вагоні стало зовсім свobodно. Користаючи з вільного місця, присівся до хлопців старий вже учитель народньої школи, що їхав до Рави і почав мимохіть прислухуватися розмові хлопців. Студенти розпочали її були саме наново. З початку по тихеньки, а відтак чимраз голосніше. Чорнявий щось твердив, русявий заперечував...

— З історії! — крикнув нараз чорнявий злісно.

— Ні! — відсікся йому русявий остро.

— Неправда! Ти дуриш!

Зацікавлений сваркою хлопців, вмішався учитель до їх балачки.

— Про що властиво вам розходиться? — спитав їх з добродушною усмішкою на устах.

— Прошу пана! — відізвався чорнявий до незнакогого йому ще тоді учителя — він везе до дому три двійки, а каже, що лиш дві...

— Направду?!

— Чесне слово! Везе їх за пазухою.

— Цікавий з яких предметів?

— З німецького, з польського та з історії, прошу пана!

— Ні! — заперечив русявий зі сльозами в очах — я історію завжди вмів і вмію.

— Не дури людей! — перебив йому товариш. — Ти чейже послідним разом за се, що не знав вичислити всіх Романовичів, дістав був таку „пятку“ як бас! Білецький підчеркнув її в нотесі два рази! Я бачив се добре!

В вагоні починало бути весело.

— Стара історія — подумав собі учитель — але тяжко з неї не сміятися.

— Ну, добре — відізвався відтак лагідно до чорнявого — але яке ти везеш свідоцтво?

— Перше скажіть мені, чи вмієте читати? — відповів чорнявий, усміхаючись до незнакогого недовірливо.

В вагоні починало бути ще веселіше.

— Вмію! — відповів учитель поважно.

— Коли так, то прошу!

По тих словах виймив чорнявий з кишені своє свідоцтво, розгорнув його обережно перед учителем, подаючи йому, мов дорогоцінну яку річ, до рук. Учитель заложив цвікер і став поволі прочитувати деякі слова із сього документа.

— Семен Друсевич... гм... уроджений в Угнові... ученик другої класи... одержує за перший піврік... з поведення добре, з релігії добре, з українського достаточо, достаточо, достаточо, і т. д. О, о! Є й дуже добре! Але з чого? — З руханки! Розуміється... Число опущених годин: 48; неоправданих: 43; спізнень: 12...

Дальше учитель вже не читав. Зложив свідоцтво та

з досить веселою усмішкою віддав його власникови з поворотом. Відтак звернувся до русявого.

— А тепер на тебе черга, мій приятелю! Покажи своє свідоцтво!

Хлопчина весь спаленів тай закрив лице полою свого плаща, що висів поруч нього на гачку.

— Не встидайся, а показуй! Як сього не зробиш, то я готовий повірити Семкови і, так само як він, буду про се казати всім і всюди. А як ти називаєшся — то вже скаже мені твій товариш...

— Максим Снідець! — поспішився з інформацією чорнявий Семко.

— Отже бачиш, Максиме! Тому на верх зі свідоцтвом!

Мовчки добув хлопчина зза пазухи свідоцтво тай подав його незнамому. В вагоні запанувала тишина. Всі присутні, що їхали в вагоні, впили зір в учителя.

— Таки він тебе не дурив, Семку! — відізався по хвилі учитель переглянувши докладно всі ноти з поодиноких предметів. Що більше — Максим навіть пильніший і далеко краще вчиться від тебе, хоча в його свідоцтві є дві „двійки“ як ти кажеш.

Семко зложив уста в колісце.

— Овва! — закликав здивовано — а то чому?

— Ану поглянь! У Максима, крім тих двох лихих нот з німецької та польської мови, є дуже добрий поступ з поведення, з українського, з природи, а добрий з рахунків і рисунків...

— Еє, сказав Семко недовірливо, але двійки все остануть двійками!

— Пожди! — перебив йому учитель — се ще не кінець. Ти, як я бачив зі свідоцтва, є з містечка, а Максим зі села. Тобі німецька мова не справляє великої трудности, бо ти здається вмієш по жидівськи. Чи не так?

— Так, так! — похвалився Семко на свою некористь.

— Отже бачиш! Тому його оцінка з того предмету, а твоя, не тільки, що не на одній рівнині, бо твоя тебе навіть понижує. Ти чейже повинен мати кращу ноту з німецького, чим достаточного. Те саме є з польським язиком.

Максим на селі ніколи не говорив тою мовою, а ти в містечку говорив нею щоденно.

Чуючи такі слова Семко остовпів. Дізнав нагло вражіння, що його наче хтось з горячої купелі під зимний туш поставив. У Максима видно було наглу зміну. Якийсь важкий тягар почав нагло зсуватися з його грудий, а на незнакогого став бідний хлопчина глядіти мов на якогось ангела Господнього, що злетів тут до душного вагону десь з небесних просторів, щоби подати йому слова розради та потіхи.

Учитель говорив правду. Максим учився над сили і пильнувався, як лише міг, але годі йому було вдоволити своїх двох професорів, тим більше, що першу клясу він здавав приватно і не міг як слід опанувати відразу труднощів німецької та польської вимови й граматики.

А учитель тимчасом говорив далше:

— Піврічне свідоцтво не рішає ще про поступ у науці, лиш кінцеве. За п'ять місяців можна не одно ще направи-ти, а також і зіпсувати. Що Максим піде в гору, то я сього сподіюся, але ти, Семку, то здається мені, що ні. Одно тобі можу тепер певно сказати, що як будеш так далше поступати в науці, як досі, то з кінцем року полетиш, хлопче, на долину і то стрімголов. Не тішся тому так дуже своїм свідоцтвом і не смійся з товариша. Завжди сміється найкраще той, хто сміється при кінці!..

Учитель перервав далшу розмову, бо потяг доходив до Рави. Він зняв з полиці свій клунок, погладив обох хлопців по головах і зі сердешним „здорові були“ висів з вагону, а хлопці поїхали далше.

Літом, того самого року, дожидаючи приходу львівського потягу, стрівувався той учитель з обома хлопцями вдруге. Стояли вони оба в вікні вагону і пізнали його вже здалека. Коли потяг станув на стації в Раві, прибіг до нього лиш Максим. Припав до нього мов до рідного батька і поцілував його в руку. На ковнірці світилися з кожної сторони по три нові, срібні, паски, а в очах горіло радісне вдовілля.

— Як маєшся, Максимцю! — закликав радісно учитель; а деж подівся Семко?

— Він утік прошу пана! Пізнав вас і висів другою стороною.

— А то чому? — спитав учитель.

— А, бо полетів, як ви се сказали, стрімголов і то з німецького, з польського і знаєте з чого ще? З... історії!..

— Не може бути? Ну, а ти як стоїш?

— Моє свідоцтво несогірше — відповів хлопчина весело — і я тішуся ним дуже, а найбільше нотою з німецького язика. Колиб не та двійка в піврочу, то був би я мав з того предмету поступ дуже добрий. Так сказав мені сам професор Гнатюк, а через те маю тепер на свідоцтві лиш добрий.

— Смійся, хлопче! Він похвальний, сказав учитель.

— Я теж і сміюся! Сміюся, як се ви мені, пане, сказали — але на кінці.

— Де-де, хлопче, ще твій кінець! Ще шість літ гімназії, цілий університет, гей, гей!

— Я теж на дальшім кінці буду сміятися! Прошу мене вірити.

Як так, то гарно, мій приятелю! Рости й учися родичам своїм на потіху, собі на пожиток, а батьківщині на честь і славу! Сказавши се, подав руку молоденькому гімназистови і сів до відходячого потягу. *Володимир Хронович.*

Мої жнива.

У мене, мамусю, якраз по жнивах,
З женцями вернув я вже з поля,
Всі ноти в свідоцтві моїм на верхах.
А серце — немов на престолі.

Веселий я, мамо! Все тішить мене:

І дощик, і сонце, і тучі!

Недоля в життю мене не зігне,

Ні біль страшний — пекучий.

Сей біль хиба в праці подасть вірла крил,

Додасть тільки більше завзяття,

Тай я у праці добуду всіх сил;

Щоб сонце зійшло нам у хаті.

В. Х.

Наше птацтво.

Ілько вже слухний хлопець, ходить до третьої класи української гімназії.

Сього року, як звичайно, приїхав він на вакації до свого вуйка, що є лісничим у горах. Ілько дуже любить гори й ліс. Ми вже й писали кілька разів про те, що то він від вуйка цікавого довідався: про звірята і про їхнє життя в лісі*).

В день св. Петра пішов він знова з вуйком у ліс. Було погідне пополудне, ліс аж заходився від щебету пташат.

— Вуйцю — каже Ілько, — розкажіть мені щось про пташків. Ви так добре їх знаєте, що вас не даром „пташником“ називають!

— Щож тобі сказати, Ільку?

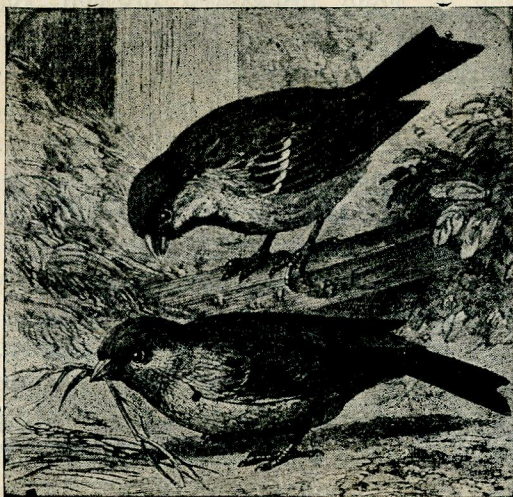
— От, про воробця! Бачимо його і тут на кождім кроці!

— Про воробця? То скромний пташок, який проживає головню біля людських хат, ска-

че по плотах, по подвірях, а що залітає вже й до ліса, то видно, що голодний. У селі не наситився, отже шукає тут присмаків!

— А що він їсть? — питає Ілько.

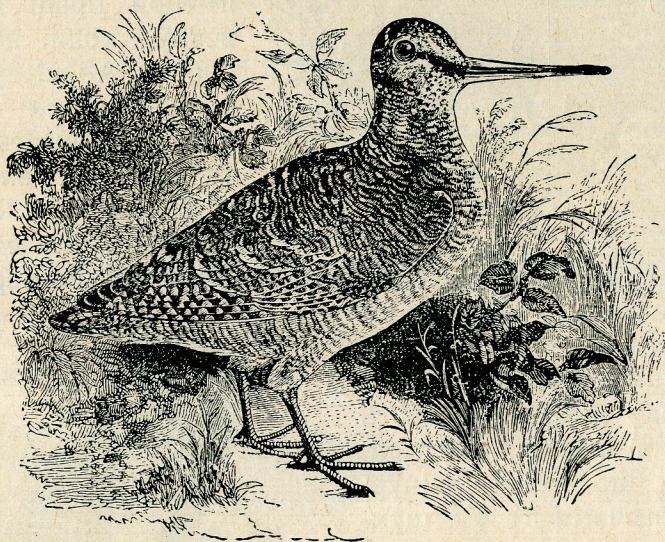
— Га, се кожний знає! Воробець залюбки їсть усякі окрушини коло хати, а літом, як тільки вишні й черешні дозрівають, то воробці мають празник. А потім беруться до проса і до всякого збіжа, бо дуже люблять зерно. Навіть коневі з жолоба краде. Люди ставлять страхопудів,

Воробці.

*) Гляди — «Світ Дитини» ч. 7, з років: 1928, 1929 і 1930.

щоби відстрашити воробців від збіжа. Та воробець облетить такого раз-другий, пізнає, що се неживе, і навіть на страхопуді сідає! А в місті — то знаєш, який воробець відважний. Там він дзьобає по хідниках і навіть людям з дороги не вступається так, що й ногою його настолочити легко. На загал се шкідлива птичка — але й користь приносить, бо вигублює багато гусениць, з яких вилягаються погані овади. А ще й за те варто його терпіти, що вірно тримається нашого краю. І коли інші птиці від-

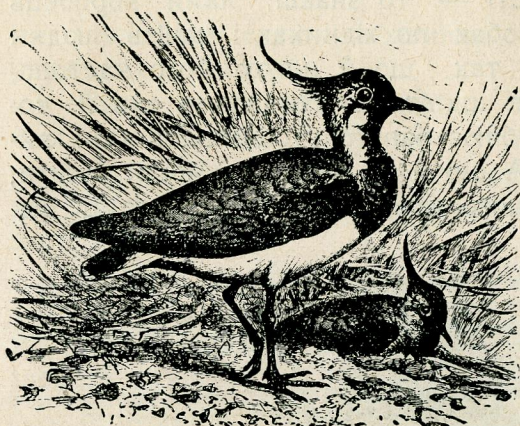
Слуква.

літають на зиму у вирій, то воробчик лишається з нами, так, як ворона і сорока. Через те нераз багато воробців гине від морозу, бо то пташина мала й слабосила.

— А ластівка? — запитав цікаво Ілько.

— Ластівка, то пташина запопадлива й зовсім тримається людської хати. Їсть комашки, що їх ловить собі над водами й у воздуху. Лет має широкий та дуже бистрий. Любить свободу; в неволі не буде жити, а що гніздочко ліпить собі під стріхами хат, то тому, що вірить людям, бо люди її шанують. Ластівка й яструба-хижака перша побачить і домашню птицю, як от кури і курята, в час

перестереже. Вона й погоду господареві звіщує, бо коли низько літає, то се знак, що буде дощ, а коли високо,

Чайки.

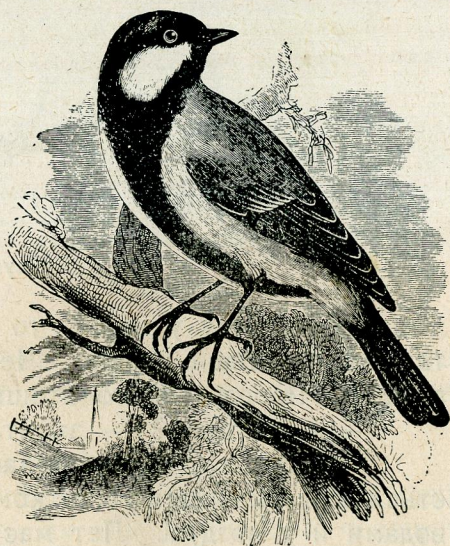
то буде погода. А то тому, що перед дощем комашки низько над водами літають, а ластівка за ними полює... Всі люди люблять ластівку, бо вона щебече їм при праці і віщує весну, коли вертає з вирею. А всі сумують, коли осіннім ранком уже не почують щебету ластівки, знак, що вона відлетіла на зиму. А яку пам'ять має. По

кількох місяцях вертається в своє гніздовечко з-за моря! Пам'ятає, де воно, в якій хатині!

Ластівка наче той отаман птицям у повороті з вирею. За нею прилітають бузьки, а згодом дикі гуси, журавлі, що летять шнурками і ключами та аж шумлять у повітря своїми крильми. За ними тягне жовтава слуква з довгим дзьобом, на яку ловці завзято полюють, бо має смачне м'ясо, але трудно її поцілити, бо се птиця дуже обережна і високо летить.

За нею чайка широко кружляє у повітрі й скіглить. Заки залетить до свого гнізда, то довго кружляє довкола, щоб змилити очі своїх ворогів.

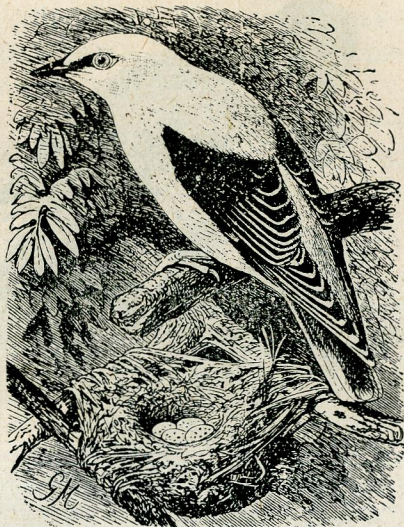
А далше вже вертає і все інше птацтво і наповняє поля й ліси різними голосами. Над нивою щебече жай-

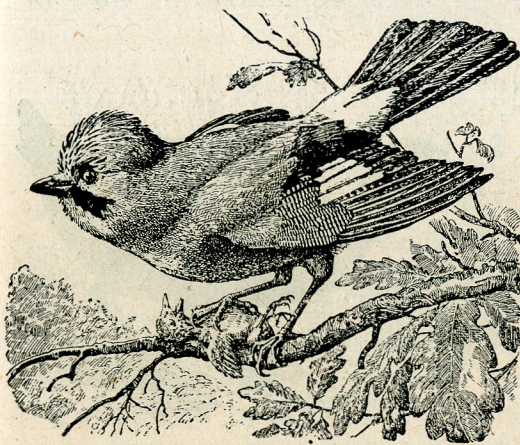
Синиця.

воронка, високо, аж під синім небом, а господар тоді хреститься й з Богом починає веснувати.

В гаю також музика: Тут зяблик, там кропив'янка; тут кіс засвище, там синичка озветься з галузки; ось боянюк весело співає, онде чирик і щиглик скачуть по молодих галузках і витають весну. А як травень настане, а всюди зелень аж за очі хапає, то в гаю і в садку соловейко свої пісні виводити починає. Варто його послухати. А всему тому щебетови акомпанімент дає зазуля своїм: „ку-ку! ку-ку!“ А ось — чуєш? Ми вже досить глибоко в лісі, то чуємо чисто лісові тони! Дикий голуб десь з ліва воркує і їжить свої сиві пера, —

Івга.

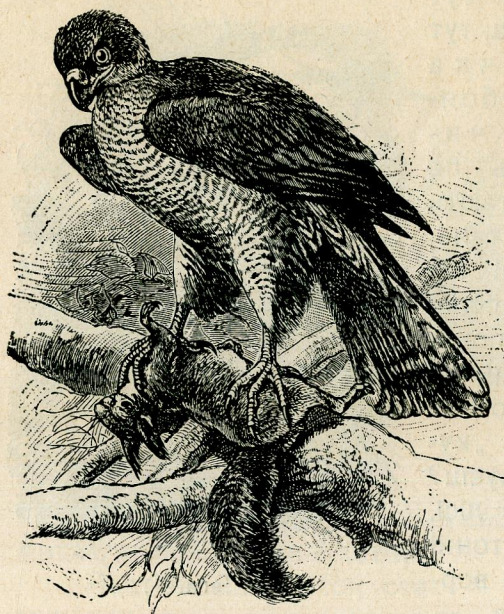

Сойка.

там шпак свище на все горло, а дятель наче в барабани бє, а за ним сойка синім крильцем мелькає. В ночі тут почуєш крик сови й пугача, то нічні птиці. Вони в день навіть мало бачуть, тому сплять у своїх гніздах-дулавінах, а ніччу вилітають шукати поживи. Сова дуже поважно і строго виглядає, а тому, що в п'ятні видить, то її вважають за образ мудрости й науки.

— А що се за пташок, що там сидить на галузці, цілий золотаво-жовтий, з чорними крильцями і чорним хвостиком? — спитав Ілько.

— Се івга, дуже гарна птичка, але дуже полохлива. Івга своїм дзвінким дев'ятьзвуковим голосом свище прегарно.

Яструб.

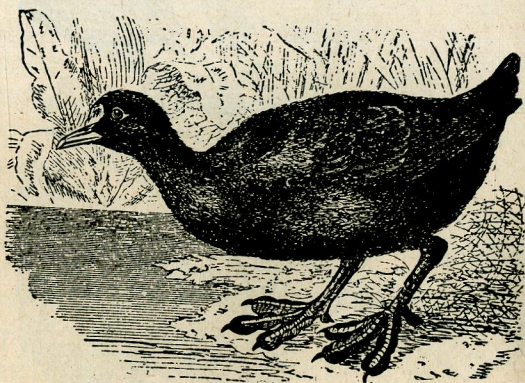
В тій хвилі озався голос сеї птички. Наші люди кажуть, що вона кличе: „Матвію, принеси олію“.

— А глянь з тої поляни в гору! Над тим усім хижий яструб колує, бистро докруги дивиться. Шукає своїм зором пташків, вивірок, а не погордить і зайчиком. Онде каня, мов чорна пляма на небі, кричить і лякає пташата. Ворона верещить по вершках сосон і заглядає, чи не вздрить де гніздочка з делікатними пискля-

тами, що на них ще пірячко не поросло. Бо і між птахами є грабіжники, ласі на чуже добро!

— Але вуйцьо боронить малих пташат від ворони і яструба?— питає Ілько, якому жаль робиться на саму думку, що хижак міг би зісти мале пташатко.

— Певно, що бороню; коли побачу такого напасника, як він над гніздочком кружляє і щораз нижче-нижче злітає, щоби потім стрілою впасти на безборонних пташок, тоді я

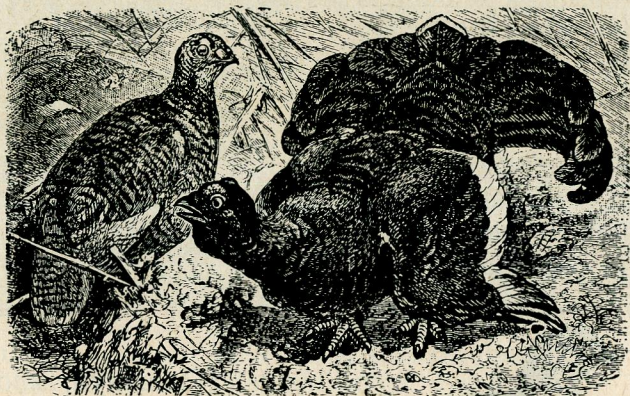

Водна курка.

ціляю з рушниці і в хвилі, коли вже ось-ось упаде на гніздо — бах! і він летить неживий на землю. З грабіжником інакше годі. Та нераз і пташата самі бороняться. Хоча яструб великий, але як збереться пташат кілька десятків, як обсядуть його зі всіх сторін, як зачнуть кричати, то він наче стуманіє і мусить відлетіти.

— А які птахи живуть на мокрих луках і багнах? — запитав Ілько, показуючи на право, куди ліс рідшав і видно було мов озерце під осокою.

— Там бузьки мають рай, бо жаб повно. Там деркачі скриплять, шукаючи чогось глибоко в траві; кулик острим голосом кличе; дика качка що хвиля шугне крильми і заквакає; нурці нуркують по багнах і ставищах, водна курка підлетить і паде в очерети, бо те все болотне птацтво, пливає, нурка йде, купається, плюскотить, миється, аж у вухах шумить.

Тетерев.

Самчик з розпущеним хвостом у формі ліри.

— А там, на тих високих горах? — запитав Ілько.

— Там густі бори шумлять поважно, а птацтво в них дуже гарне і смачне. В ялівці несеться орябок, тетерев поважний і готур (дикий когут). Варто сполювати такого птаха осінню. Є що їсти на тиждень!

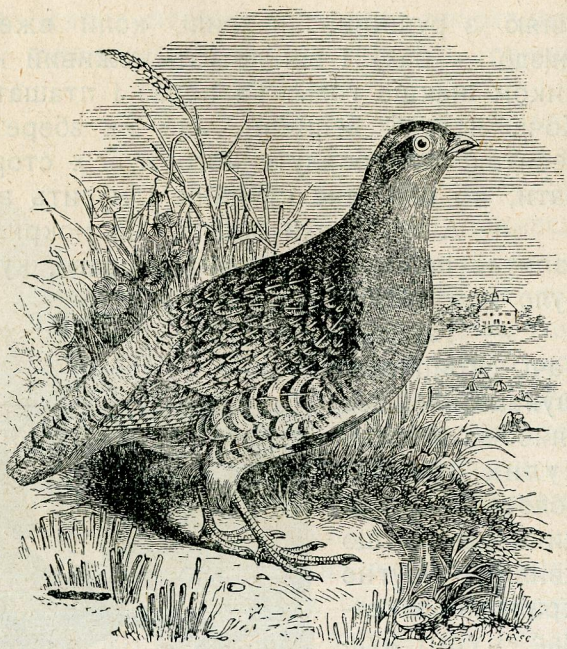
Вийшли з ліса і йшли полем. З межі піднялася громада сірих птиць і втікла під ліс.

— А що то за птиці? — питає Ілько.

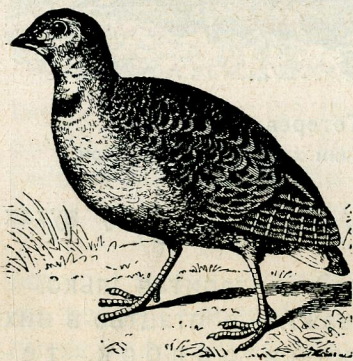
— То куропатви, а онтам бачиш полетіли перепелиці. То пільні птахи. Стелять собі гнізда в збіжу, по розпругах, або й у бараболиську. Люблять гречку і просо.

Куропатви лишаються на зиму, тому господар шанує їх і навіть не раз з доброго серця по снігу зерна їм підсипає, щоби не гинули зимою. Взагалі добрий чоловік ніколи пташини не зачепить, любить птицю, бо вона його в злий і добрий час милим щебетом розвеселяє.

— Так, так, я навіть верш один такий знаю:

Куропатва.

Перепелиця.

„Пошануй, хлопче, пташатко
[Боже,
Воно всю землю розвеселяє, —
Хто нападати на птичку може,
Той хіба камінь, не серце має!“

Ще довго оповідав вуйко Ількови про пожиток, який мають люди з птиць. Коли вернули вечером домів, Ілько по вечері виймив зі свого клупочка маленький записник і записав собі в ньому назви всіх тих пташків, про які нині від вуйка стільки цікавого довідався. Се придасться йому колись у шкільній науці.

Жаб'ячий концерт.

В теплі вечері літні,
Як лиш сонечко зайде,
До всіх жаб, що у ставі,
Оголошення іде:

»Нині концерт голосний
Славних музиків ставу, —
Прийдіть, жаби, як один, —
А забудете журбу!»

Як стемніє, всі плывуть
До малого беріжка
Й починається концерт,
Грає музика грімка.

Пан Жабур мандолініст,
Жабчин добре дує в флет,
Квак тне смиком по басі,
Артистичний се терцет!

Диригує всім Жабчій,
Він ті арії зложив,
Бо не даром Інститут
Він Музичний покінчив.

Грають арії сумні
Й коломийку й козачка, —
А нарешті про любов,
Про Жабівну і Жабка.

Слухають малі й старі —
І Жабівні й Жабчуки,
Дехто з жаб утре й сльозу:
— То вам грають! Ки-ки-ки!..

Ю. Ш.

З ковальчука президентом держави.

Журилася двірська кухарка, Тереса, в цісарських добрах у Годоніні (Гедінгу) на Мораві, дуже журилася:

— Боже, Боже! яка то доля жде нашого Томка? Коли така як наша, то краще щоб він був не родився!

— Тересо, не гніви Бога! — відповів її чоловік Йосиф Масарик, що був візником. — Так буде, як Бог дасть, яка Його воля свята буде! Не бійся, не пропаде наш Томко в світі! Він талановитий хлопець, дасть собі раду в життю.

— Давби се Бог! — зітхнула мати. — Змалечку не зазнала я добра. Між чужими людьми, між німцями в тому Авшпіцу, скоротала я найкращі мої роки, трохи-трохи що не забула рідної мови. Нехай би хоч нашому Томкови стало краще жити, як доросте. Я так думаю, що ми повинні дати його до латинської школи.

— Радаб душа до раю, та гріхи не пускають! — каже на те чоловік. — Тиж знаєш, що нашим дітям не так то легко в школу.

— А ти пішов би до посесора, щоби він згодився на науку нашого сина в латинській школі.

— Піти можу та не велика надія, що згодиться!

Малий Томко слухав того всього й якась лють будилася в ньому:

— Чого то так на світі є? Над моїм бідним батьком якийнебудь цісарський урядничина знущається і кричить наче на посліднього парубка. Ех, якби то їм відплатитися за се?!

Під осінь у гедінгських лісах були великі лови. Назіздилося й урядовців цісарських та інших панів чимало. Очевидно приїхав і посесор.

Зайшов до них у хату ще з кількома панами.

— Ми тут лишимо в вас свої футра — сказав посесор до Томкової матери — вважайте на них!

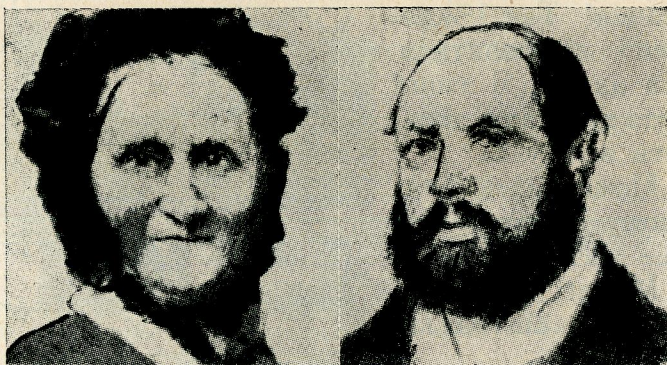
— Добре, прошу пана — відповіла мати, що задумала використати нагоду та просити, щоб посесор позволив дати сина в середню школу — будемо вважати з моїм Томком.

— А то ваш син? — спитав посесор, неначе вперше завважив хлопця.

— Син, прошу ласкавого пана — має талант і охоту до науки; хотілиб ми дати його в середню школу та дуже просилиб ласки панської, щоб йому було вільно ходити в вищу школу.

А посесор зі злобою:

— Хочете з него мати пана? Вищі школи для панських дітей!

Родичі президента Томи Масарика.

В матері сльози завертілися в очах. Посесор немов засоромився своїх слів і каже:

— Но, но! нехай ваш чоловік прийде по ловах до мене в канцелярію, поговоримо про се.

Пішли. А малий Томко аж горить обуренням і гнівом:

— Якби то відплатитися?!

А мати каже:

— Я мушу вийти з хати! Ти, Томцю, вважай на панські футра!

— Добре, мамо, буду їх пильнувати — сказав Томко.

А як мати вийшла, тоді малий хлопчина, затискаючи п'ясточки, заговорив сам до себе:

— А що, якби я так пімстився на їх футрах. На них не можу, то бодай на футрах. Вибю, вибю, вибю й лекше стане мені.

І вже хопив якогось патика... Та вмить отямився:

— А то я смішний та дурний! Що то за відплата — вибити футра! Вони тут ніщо не винні й неживі та не відчують ні болю, ні сорому й ніхто не буде сього бачити!

І відкинув патик на бік.

По скінчених ловах ходив батько до посесора просити за Томком.

— Ну, щож, згодився? — питає мати відразу, як тільки батько ввійшов у хату.

Батько кинув шапку на стіл.

— Згодився! Та заки дав згоду, наглузувався з мене, що влізлося! Так і кортіло мене відгрозитися йому. Та дарма! Я зависимий, отже мусів терпіти.

Мати зітхнула:

— Може дасть Бог, що нашому Томкови буде лекше жити!

— Може! — відповів батько й сів важко на стілець.

Так пішов Томко до німецької реальної школи в Авшпіду (в Густопечі).

Привезла його мати до своєї сестри, що жила в тім містечку. А сестра каже:

— Він буде в мене, а за те ви візьміть мою дочку до себе. Вона хоропита, їй потрібно свіжого повітря. А в вас там, у лісах, повітря здорове.

— Добре — згодилася мати. — Грішми я й так не моглаб тобі багато платити, а в хаті один рот більше не збільшить надто видатків на харч.

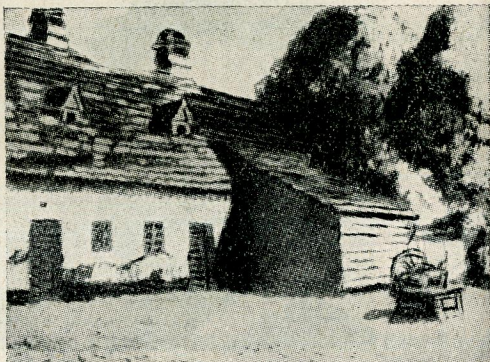
Пильний був Томко, тож наука йшла йому легко. Та нащо він учиться, над сим не думав.

Коли було питаються в нього, чим хотів би він бути, він відповідав:

— Подобається мені кравецтво, та ковальство також.

Два роки науки минуло, як із батога луснув.

Учителі радили батькови й матері:

Двірська хата в Годоніні, де народився Тома Масарик.

— Із нього буде добрий учитель. Дайте його в учительську препаранду. А вчительська препаранда се було те саме, що сьогодні учительський семінар.

Та в препаранду приймали учнів, щойно тоді, коли вони вже мали 16 літ.

Забрав його батько до дому.

— Дома розважимо, що робити з тобою — сказав він до Томка.

Посидів кілька місяців дома. Побачив їх пан, що Томко сидить дома, тай питає Томкового батька:

— Що ж думаєш робити з сином?

— Сам не знаю, прошу ласкавого пана!

— А він до чого має охоту?

— Та він до всякої науки охочий.

— А так із ремесла?

— До ковальства найбільше!

— Так дайте його до артистичного шлюсаря в Відні. В малого Томка аж очі засвітилися.

— Я — каже — з високом піду!

Пішов, та відразу розчарувався. Не видержав, утік до дому.

— Що ж ти мудрого зробив? — сварить на нього батько! — Як я тепер перед паном покажуся. Таж ти сам говорив йому, що маєш охоту до ковальства.

— До ковальства так — відповів Томко — та се не ковальство, тату! Майстер заставив мене до машини, що робить підкови до чобіт. В машину кладеться штабку заліза, покрутиться за корбу й підкова виходить уже готова. Два дні, тату, то ще воно мені подобалося, цікавило мене. Та коли прийшлося робити ту саму роботу один тиждень, два тижні — мені все остогидло й я втік. Хай мене пан дасть до звичайного коваля то буду вдоволений — відповів Томко — от хочби до нашого!

Пан вволив Томкову волю.

— Га, хотів я з тебе зробити шлюсаря, та не хотів ти, то будь простим ковалем!

Томко чувся щасливий. Ковальське ремесло дуже йому подобалося. Подобалося йому те, що тут треба й сили й бистроти, при якій нема часу на балакання. Залізо не сміє

охолонуті. Найбільше роботи було літом. Літом приводили люди коні підковувати та приносили плуги до направи. Було нераз роботи від третьої рано до десятої, а то й одинацяті в ночі.

Та Томко не нарікав, працював із замилюванням. Він чувся при огні й при ковалі паном мертвої матері.

І був би Томко остав на все ковалем. Та доля покермувала справу інакше.

Раз ніс він воду з керниці в кузню й замітив, що якийсь пан приглядається йому пильно.

— Коли вечером Томко вернув у хату, каже йому мати:

— Був тутечки професор Людвіг (був се вчитель гри на фортеп'яні в Авшпіву) і казав переказати тобі, щоб ти пішов до його батька, ректора в Чейковичах на вчительського практиканта.

Томко подумав:

— Гарно воно кувати залізо, та ще краще кувати людські серця!

І пішов.

Томкови, як знаємо, було щойно 14 літ і то міг він піти щойно за два роки. Тож тимчасом мав помагати в школі, очевидно без платні.

Він учив дітей в школі, а крім сього грав у костелі на органах і співав на похоронах, бо такий був тоді обов'язок учителя.

При богослуженнях зацікавила його латина. На його прохання місцевий священник підвчив його трохи латини й він здав іспит до другої гімназійної класи. Так найшовся він у німецькій гімназії в місті Берні.

Родичі не могли йому давати багато на удержання. І вже від другої класи прийшлося йому заробляти самому на життя. Жив він у шевця й за хату платив два ринські місячно. Заробляв лекціями, а що був найкращим учнем у класі, то скоро дістав лекцію в директора поліції Лемонієра. Діставав за се платню та цілий харч.

Коли Томко був у пятій класі, перенесли директора Лемонієра до Відня. Він каже Томкови:

— Я вас заберу зі собою до Відня, там покінчите гімназію. Не хочу шукати іншого вчителя для моїх дітей.

Так опинився Томко в Відні. І тут був найкращим учнем і вже небаром дістав лекцію в банкира Шлезінгера. Діставав ціле удержання та 100 ринських платні місячно.

Мав уже гроша доволі. Як здав іспит зрілости, записався на філософію на віденському університеті.

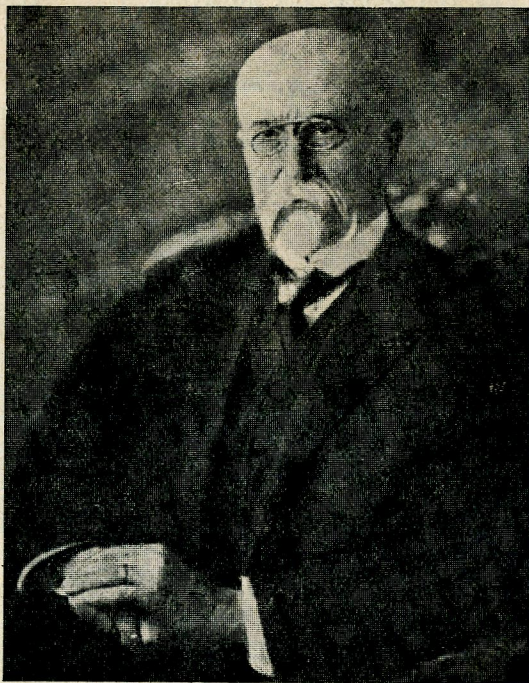
Коли в 1882 р. заклали в Празі чеський університет, покликали туди на професора нашого Томка.

А потім по світовій війні діждався він ще більшої чести. Бо, знаєте діти, сей Томко, син бідного візника, се — теперішній президент Чехословаччини, Тома Масарик.

Се високе відзначення здобув він собі невсипучою працею, бо він написав дуже багато мудрих книжок.

Тепер він уже старенький (род. 1850 р.).

Та Чехи люблять Масарика дуже й зовуть його не інакше лиш: „наш батечко“. Увесь світ цинить президента Масарика дуже високо*).

Тома Масарик,
президент Чехо-Словаччини.

*) Про життя Масарика вийшла недавно в українській мові велика книга п. з. „Тома Масарик“, яку написала наша землячка п. Марія Омельченко. Книжка має 352 сторін друку, багато цікавих ілюстрацій з життя Томи Масарика. Ціна книжки: 10 зл. (прим. Редакції).

Антін Лотоцький.

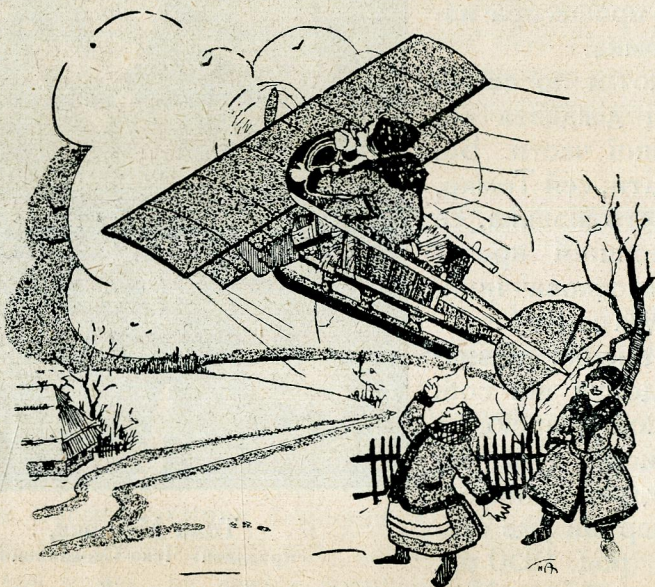
Історія Зеневого олівчика.

Зеньо — хлопчик був маленький,
Вуйка Влодка мав;
Раз той Зеньо так до вуйка
Письмо написав:

— „Вуйку Влодку, мій коханий,
Зеньо Ваш малий
Просить олівець прислати
Великий, новий!

„А до того щейби зошит
Лишень з лінійками,
Щоби міг листи писати
До тата, до мами.

„А як треба, то до вуйка
Він би написав,
А тут біда — свій олівчик
Вже давно списав“.

Вуйко Влодко любив Зеня,
Тай собі думає:
Треба олівець післати,
Най не нарікає.

Лишень, якби се зробити,
Щоб той олівець,
Хоч далеко, але скоро
Мав сей молодець?

І придумав вуйко Влодко,
Каже він тоді:
Ми літаком відішлемо,
Й буде по журбі. —

Взяли літак, накрутили,
Машина гудить,
При моторі летун добрий,
Гринь Ватраль сидить.

Сів на сніп соломи таки,
Вигідно як в возі,
Тай молиться він до неба,
Думає о Бозі,

Щоб Господь йому дозволив
Завезти здорово
Той олівчик і ще й зошит
До Зеня малого.

Вуйко Влодко каже: „Гриню,
Щоб ви не згубили,
Може-б то ви тії річи
В холяву встромили?“

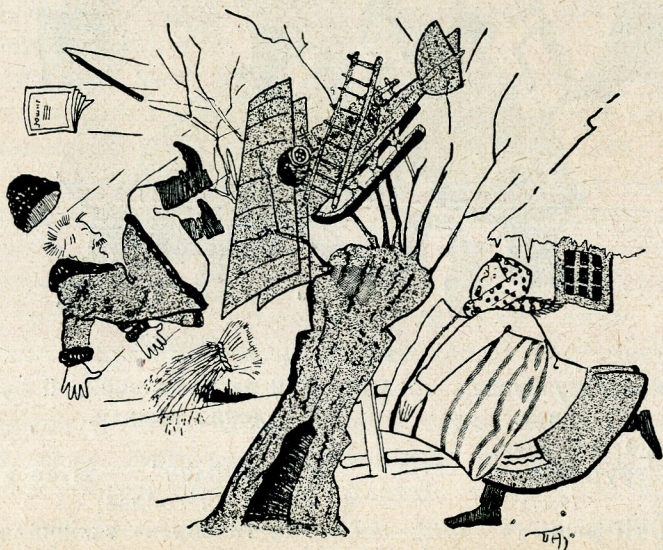
Так зробили, як сказали;
Щоби не пропали,
Разом тоді тії річи
В холяву сховали.

Крутьнув Гринько машиною,
Вона таракоче,

І цілий ось той „ароплян“
Вже летіти хоче.

Відв'язали його з шнура,
А він тоді остро
Взнісся в воздух, тай до Зеня
Так полетів просто. —

Та на біду, як то всюди,
Верба там стояла,
Тай в вербу бухнув „ароплян“,
Аж земля стогнала.

І звернувся той „ароплян“
На вербі — гай! гай!
А із нього став летіти
Машиніст Ватраль.

Та узріла сее лихо
Жінка із подвіря,
Взяла в руки подушину
Із чистого піря.

Взяла вона ту подушку,
Під вербу біжить,
А чоловік її милий
На землю летить.

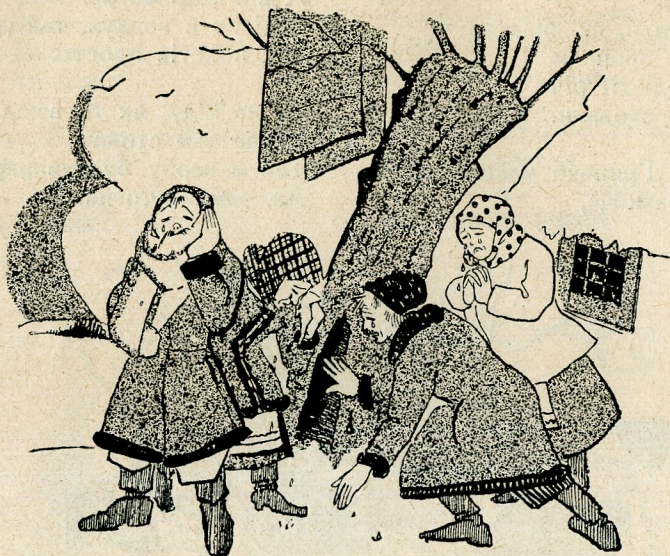
Гринь Ватраль злякався дуже,
Що в діл він спадає,
А тут жінка Катерина
Подушки кидає.

Так він упав на долину,
Але не забувся,
Бо легенько до подушки
Гейби притулився.

За ним упав сніп соломи,
Що був в „аропляні“,
Та йому нічо не сталось,
Діточки кохані.

Слава Тобі, Господоньку,
 Шо Гринь наш здоровий,
 Шо хоть упав, не потовкся
 До чистої крови.

Не доїхав наш Гринько
 До Зеня малого —
 Не завіз йому олівчик
 Ні зшиток до того.

Тифнак

Та біда не в тому була,
 Шо Гринь повалився,
 Але біда, що як падав,
 В повітря крутився.

І з холяви тії річи
 Геть повипадали,

Тай за ними вуйко й вуйна
 Сердечно ридали.

А „ароплян“ — вітер в горі
 На вербі гойдає,
 Так то справа закінчилась,
 Аж сум серце крає.

Володимир Крушельницький.

Міщанка на селі.

Міська пані в часі ферій
 Місто покидає,
 Прийшла в село тай природу
 Сільську оглядає.

Там дівчина жене гуси,
 Хлопець коні поїть,
 Тут знов жінка сидить собі
 Тай корову доїть.

Пані жінку привитала,
 Блище підступає:
 — Що дає вам та корова? —
 Селянку питає.

— Звісно, пані, що молоко!
 А ось воно в збанку!
 — А чи маєте корову,
 Що дає сметанку?..

Михайло Кумка.

Малий чокра.

Глітною улицею базару, в пограничнім городі Пешеварі, в Індії, переходило двоє Американців, — пан і пані — що подорожували для звидження краю Гіндусів і задержалися досить довго в тім місті, щоби накупити деяких дрібниць на памятку. На цілому світі не знайдете місця, в якому було би стілько цікавих склепів, як у тім місті пограничнім, через який переходять каравани з Афганістану крізь славний провал Кибір і продають пешеварським купцям дорогоцінності, металеві прикраси і безліч гарних річий.

Ті чужинці так були захоплені огляданням усячини, що й не запримітили, як двоє блискучих очий слідило за ними уважно. Вони й не подумали, що Ранг-Сінг, — хлопча з блискучими очима — поклав на них усю надію заробити одного, а в щасливім разі і два пенси, на справлення аби, якої так собі бажав.

А треба знати, що Рамови було щойно десять років і він не міг ще убиратися по мужеськи, лише ходив в одній білій, широкій сорочці цілком так, як його сестричка. Колись пізнійше, як буде старшим, дванадцять- або тринадцятьлітком, уже зможе носити темну зверхну загортку, як тато. І та загортка називається аба!... Щож, коли його тато убогий торговець циною, а до того в хатчині їх, десь там на крайчику міста, ціла купа дітий. Щоб отже задалегідь прийти в посідання аби, мусів Рам сам заробити собі хоч частину потрібних на се гроший. Тож він і працює вже кілька місяців, а кожного дня загібує свій дрібний заробіток у ямку за хатою на городі. Брат його, осмиліток Ляль-Сінг, має так само свій сховок на гроші, але в Рамовім сховку є більша сума, бо він старший і вчаснійше почав заробляти.

В Індії не так, як у нас і нема стільки способів заробковання, тож і Рам знав лише одно: стати чокрою, то є хлопцем-послугачем. Та зарібітком чокри хоч хто не погордує, бо такий послугач заробляє денно одного, а часом і два пенси, а більше йому й не треба! Розпоряджаючи тростиновим кошем, парою жилавих рук і другою

парою босих і здорових ніг, готов він бігти, де прикажете і принести, що схочете.

Прикучнувши напротив одного skleпу на базарі, безупинно водив Рам очима за чужинцями. Він-жеж знав докладно, що вони робитимуть, бо нераз уже придивлявся

поведенню таких подорожних. Вони скуповуватимуть і скуповувати... аж нараз догадаються, що вже не годні самі того двигати... і ось щаслива хвиля для Рама!

В тій хвилі справить він долонею на голові чуприну, що була трохи помоталася, пригладить на собі сорочку і готов до послуги, хоч куди!

І так сталося! Не минуло й десять хвиль, коли подорожуючому Американцеві стало не вигідним таскання купленого добра і він, розглядаючись наоколо, став вигукувати: „Чокра! Чокра!“

Миттю скочив Рам і знайшовся при боці Американця. Щастя його, що вже перед тим не спускав з очей чужинців, бо на заклик Американця зголосилося аж п'ять чокрів до тої самої послуги, а між ними рідний брат Рама.

„Візьми отсього, Джері,“ — промовила Американка, вказуючи на Рама. — „Він цілком схожий на нашого Джека, що лишився дома. Алеж мав би втіху наш Джек, якби так хто казав йому ходити по місті вулицями в одній сорочці, босоніж та без шапки!..“

Але Рам повагом забирався до роботи.

„Пачки! Сагібе!“ — озвався Рам чемно, уживаючи індійського слова „сагіб“ замість „містер“ (пан).

„Нехайжеж передовсім візьму з нього знимку!“ — сказала пані.

Рам знав, що то є камера, прилад до фотографування, бо заробив собі у чужинців не одного пенса окремо тим, що з усміхом на лиці глядів на ту чорну скриньку. Тож скоренько зняв із голови кошик, обернув його дном до гори і накрив ним голову, якби капелюхом, а що кіш той був широчезний, то Рам майже цілий сховався в його тіні. Як лиш із камери почулось „кліп-кляп!“ — поклав Рам кошик на голову, як перед тим, а взявшись руками за боки, глядів поважно як чоловік, що забирається до роботи.

По захованню фотографічної знимки спакували Американці куплене добро до кошика на Рамовій голові і продовжали свою подорож по вулицях міста з малим чокрою, що вірно держався їх п'ят. Містер Баррет ще давніше подорожував по Індіях і знав дуже добре, що індійські чокри скрізь чесні і ретельні і що не треба боятися,

щоби котрий з них щось із повіреного йому добра взяв собі, або зрадливо утік.

В обідній порі пристанули подорожні в гостинниці, де мали свою квартиру, а містер Баррет заплатив Рамови дві анни, що чинить чотири центи американської монети Сполучених Держав. Се була груба заплата для малого чокри і Рам-Сінг, урадований заробітком, заговорив:

— Спасибіг, сагібе, спасибіг! — та зложивши низький поклін перед Американцями, проказав до них ще багато слів мовою Гіндусів, якої, розуміється, — Американці не розуміли... Шкода, що вони не розуміли дальшої промови хлопця, бо були би з приємністю довідалися, як він славить їх шляхотність, як від серця бажає їм усього щастя і блага і як багато причиниться їх заплата до справлення так пожаданої ним аби.

Бажаючи заховати свій заробіток, прибіг Рам домів.

Але тут закликала його мати до обіду. Аж тепер почув голод і пригадав собі, що від сніданку нічого немав у роті. Устроїв отже зароблену монету до калитки, ушитої з малого шкіряного платка, заховав її глибоко в кишеню і вступив до хатчини.

А в тій хатчині, далеко на краю міста, не було великої церемонії з їдою. У кожного члена родини була своя

динова тарілка, до котрої руками згортав собі кожний свою порцію вареного рижу, сідав денебудь і їв. Рам умів вигортати горячий риж і не попекти собі пальців, а се уважав собі за велику зручність. Він назвав би дурним кожного хлопця, що уживає до їди ножа й вилочок, бо на його думку пальці на те призначені, щоби ними їсти, а до того які смачні вони при облизуванню! Сьогодні його риж був дуже смачний і підправлений ріжним корінням, що аж пекло в язик! Попоївши до сита, почув себе Рам якби відсвіженим.

По обіді поклав тарілку в куток і вибіг спішно сховати свою монету. Далеко поза хатою, на самім краю огорода, вигребав у землі свій сховок. Тут лежав його скарб, цілий і ненарушений.

Він перераховував гроші по кілька разів і дійшов, що вже незадовго зможе похвалитися цілою потрібною сумою. Як гарно буде тоді!

Нараз пригадав собі, що день ще не скінчився. Може йому пощаститься іще щось перед заходом сонця заробити! Сей день був для нього щасливий!

Подумавши се, поклав обережно гроші до ямки на сам спід, прикрив їх землею, зарівнав і задоптав ногами, а підсвистуючи весело, подався знов на улиці базару, готов нанятися всякому, хто лише закличе: Чокра! Чокра!

З англійського переклала *Софія Куликівна*.

Утопився дідусь.

Стоїть хлопець коло моста,
Жалісно ридає,
Аж тут якраз попри нього
Прохожий мінає.

— Чого плачеш так, хлопчино?
Чого зажурився?
— Бо тут, пане, під тим мостом,
Мій дід утопився!

А прохожий, як на щастя,
Був пливак із роду, —
Скинув одіж, розігнався
Й скочив з моста в воду...

Немов щупак поринає,
То знов виринає,
А хлопчина далі плаче,
Плаче, не вгаває.

Шукав пливак під водою
Більше як годину,
Врешті виліз і промовив:
— Нема діда, сину!

— Та то, пане, булюб чудо,
Колиб дід явився!
То вже буде зо сім років,
Як він тут втопився!..

Михайло Кумка.

Малі інжиніри.

Івась Павленко навчився лекцію на завтра й написав задачу. До вечора ще далеко, а на дворі така гарна погода! Можна ще побігати. Івась вибіг у садок.

— Мамо, я побіжу трохи на зарінок.

— Біжи, як скінчив уже науку, та скоро вертай, не забався до вечора!

Івась побіг стежкою через город, перебіг гостинець і небаром був над рікою. На широких зарінку стрінув кількох товаришів, що боролися, стріляли з лука до мети, грали мяча.

— А може в щось нового хочете забавитися? — питає їх Івась.

— Знаєш яку нову забаву?

— Зміримо, яка зависока ся тополя!

Хлопці глянули на високу тополя, що росла з боку зарінку й тепер, перед заходом сонця, кидала на землю довгу тінь.

— Як то зміримо тополя? Хіба треба лізти на вершок і звідти кидати шнур або нитку, а потім зміряти її метром? — озвався Петрусь.

— Ні, Петрусю! — каже Івась. — І на тополя не будемо лізти, а зміряємо її метром!

— Цікаво, як ти се зробиш! — сказав Василько.

— Побачите! Тільки слухайте мене!

Івась підняв з землі якийсь патик, застромив його в землю й каже:

— Ось маємо сей патик. Я маю при собі метер, зміримо, який патик високий.

— Зажди, я змірю! — каже Петрусь і почав мірити. Патик має 1 метер і 20 сантиметрів.

— Добре! — каже Івась — Я записую А тепер дивіться, куди сягає тінь патика і тінь тополі. На мій знак ти, Петре, скоро зміриш тінь тополі, а ти, Василю, тінь патика. Тінь тополі зміриш метром, а тінь патика Василь змірить метровою ниткою, бо її приміriamo до метра й урвемо.

Приміряли нитку, урвали на метрі а тоді Івась каже:

-- Раз! Два! Три! Міряйте тіні!

Петрусь кинувся міряти тінь тополі, а Василь тінь пати́ка.

— Тінь пати́ка 1 метер 80 сантиметрів -- каже Василь.

Івась записав.

— Тінь тополі 36 метрів! — кличе Петрусь.

— Добре записую! — каже Івась. — А тепер числі́м. Вже зразу бачимо, що тінь пати́ка коротша, як тінь тополі, і цілком зрозуміло, бо пати́к багато разів нижчий від тополі. А як думаєте, скільки разів буде вища ся тополя від пати́ка?

— Я вже знаю! — каже Микола, що тому всьому придивлявся. — Тополя вища, тому кидає довшу тінь. І та тінь тополі є стільки разів довша від тіни пати́ка, скільки разів тополя є вища від пати́ка.

— Добре! — каже Івась. — Тож обчислі́м тепер висоту тополі!

Микола взяв папір і олівець і числить.

Коли тінь пати́ка є довга на 1 м. 80 цм., а тінь тополі на 36 метрів, то є на 3600 цм., то скільки разів вона довша від тіни пати́ка?

Поділимо тінь тополі через тінь пати́ка, то є:

$$3600 : 180 = 20$$

$$\underline{360}$$

" "

Вийшло, що тінь тополі 20 разів довша від тіни пати́ка. Отже тополя 20 разів вища від пати́ка, то значить:

$$\underline{120 \text{ (цм. висота пати́ка)} \times 20}$$

$$2400 \text{ цм. то є 24 метри.}$$

Отже тополя висока на 24 метри.

— Так! А бачите, що ми зміряли тополю аж до її вершка, хоча зовсім не лізли на неї,

— Правда! — каже Микола. — Се дуже цікаве. Але ми могли се ще інакше зробити! А саме так: Коли знаємо тінь і висоту пати́ка, то обчислі́м, скільки разів одна більша від другої. Поділі́м більше число через менше, то є:

$$\frac{\text{(тінь)} \ 180 : \text{(висота)} \ 120}{600} = 1.5$$

Отже тінь є в цім часі 1.5 разів довша, від висоти предмету. Значить, що й тінь тополі є тепер 1.5 (півтора разів) довша, як висота тополі. Отже поділимо тепер тінь тополі через число 1.5, то дістанемо висоту тополі:

$$36 : 1.5 \text{ або } \frac{360 : 15}{60} = 24$$

Виходить отже так само 24 метри!

— Добре, Миколо! — каже Івась. — Але ще є й третій спосіб і то найлекший. Обчислити це при допомозі відношення (пропорції). Кажемо, що тінь тополі є стільки разів довша від тіни патики, скільки разів тополя вища від патики. Отже тінь патики відноситься до тіни тополі, як висота патики до висоти тополі. Буде таке відношення: $180 : 3600 = 120 : \text{незнана висота або } x$. Знаємо з правила, що крайній член такого відношення рівний добутку середніх членів, поділеному через другий крайній.

$$\begin{array}{r} 3600 \times 120 \\ 7200 \\ \hline \text{Отже } \frac{3600 \times 120}{180} = \frac{43200 : 180}{2400 \text{ см.}} = 2400 \end{array}$$

При допомозі такого відношення найлекше обчислити подібні речі, бо лекше тоді виконувати всякі рахункові ділянки непаристими цифрами.

— От, завтра завдамо загадку в школі! — сказав Василько.

— Так, і завтра пополудни підемо під церкву, де подібним способом зміримо висоту дзвінниці й хреста на дзвінниці — сказав Івась.

— Добре! — закликали всі. — То дуже цікаво знати, як висока в нас дзвінниця.

Як ті „малі інжиніри“ зміряли дзвінницю і які ще потім цікаві поміри робили, розкажемо другим разом. $(x+y)$.

Наймолодший.

(Монольог Юрчика-Мізинчика)

Я в родині наймолодший,
Маю сестри: Олю й Ірку —
Й двох братів... Мені між ними
Справді жити дуже гірко...

(зітхає)

Братя й сестри йдуть у гості,
Їх бере з собою мати,
А мене ніхто не просить —

(з жалем)

Мушу в хаті бідувати...
Ох! Раз я таки уперся,
Й прошу: „Мамцю, піду з вами...“
А мамуся каже остро:
— „Що? Ти підеш в гості з нами?“
— Ще тебе там бракувало?“
Каже гордовито Оля, —
— „Діти мають бути в хаті!..“
Отака моя недоля.

(по хвилині)

Як на стіл дадуть щось добре,
Щось медове, щось солодке, —
Каже мама: „Їджте, діти,
Олю, Ірцю, Данку, Влодку...“
Всі беруть і крають сміло —
І я ручку простягаю, —
Але мама хап за ручку:
„Зачекай! Зажди, гільтаю!

(наслідуює голос мами)

„Ти маленький, наймолодший,
Тож не пхайся сам з пальцями,
Чемно попроси й дістанеш,
Крихту тісточка від мами...“

(зітхає)

І вкінці... дістав я дрібку,
Та яку? Ось тільки! Пушку!

(показує)

А вони вам всі дістали
По два тіста й по пампушку!

(заздрісно)

Данко ще собі взяв другий,
Влодко зів щось аж чотири,
А мені коби хоч чвертку...
Та не дали... такі щирі...

(обурений)

Каже мама: — „Для дитини
Се є за тяжкі тісточка!
Ще животик заболів би
І такий би був як бочка...“

(злісно)

Та яка я вам дитина?
Ніби того я не знаю,
Що піду за рік до школи?
Таж на шестий рік вже маю!

(по хвилі голосом батька)

Каже тато: „Юрцю, синку,
Ти будь чемний з сестричками,
Ти найменший, уступай їм,
І не зачіпайсь з братами!“

А чи тато тее знає,
Що як не Богдан, то Ірка
Перші все мене зачеплять?

(рішучо)

Ні! Вже перебралась мірка!
Вже не буду наймолодшим!
Най і тато й мама просить —
То вже жити так не хочу!
Вже мені такого досить!

(Кланяється і з повагою виходить).

Оповідання молодії жирафи.

Давненько вже тому жив собі один мудрий учений, на імя др. Джонзон і він складав раз для себе научний словарець. Коли дійшов до слова „жирафа“, він зовсім не знав, як має описати або вияснити, що се таке є, і написав: „Жирафа, се абісинське звіря, вище від слоня, але не таке грубе“ — і так залишив.

Тепер я певна, що др. Джонзон ніколи в життю не бачив нікого з нашого роду, бо якщо був би бачив, то певно був би краще описав жирафу, як описав.

Я ще молоденька жирафа, а вже хочу спробувати, сказати вам про себе і про наш увесь рід щось трохи більше, чим се було відоме людям в році 1755.

Ми є найвищі з усіх чотириножних звірят, се певно кожде з вас знає. Колись жили ми й бігали по цілій Африці, але сьогодні, як що хочете бачити нас у нашому природному стані, то мусите прибути до Родезії, або до середущої Африки.

Припустім, що ви можете майнути собі до середущої Африки, як тільки того собі забажаєте; тоді забажайте собі легко скочити на мій хребет, а я проведу вас сотки миль по такій чудесній околиці Африки і покажу вам такі речі, про які вам і не снилося.

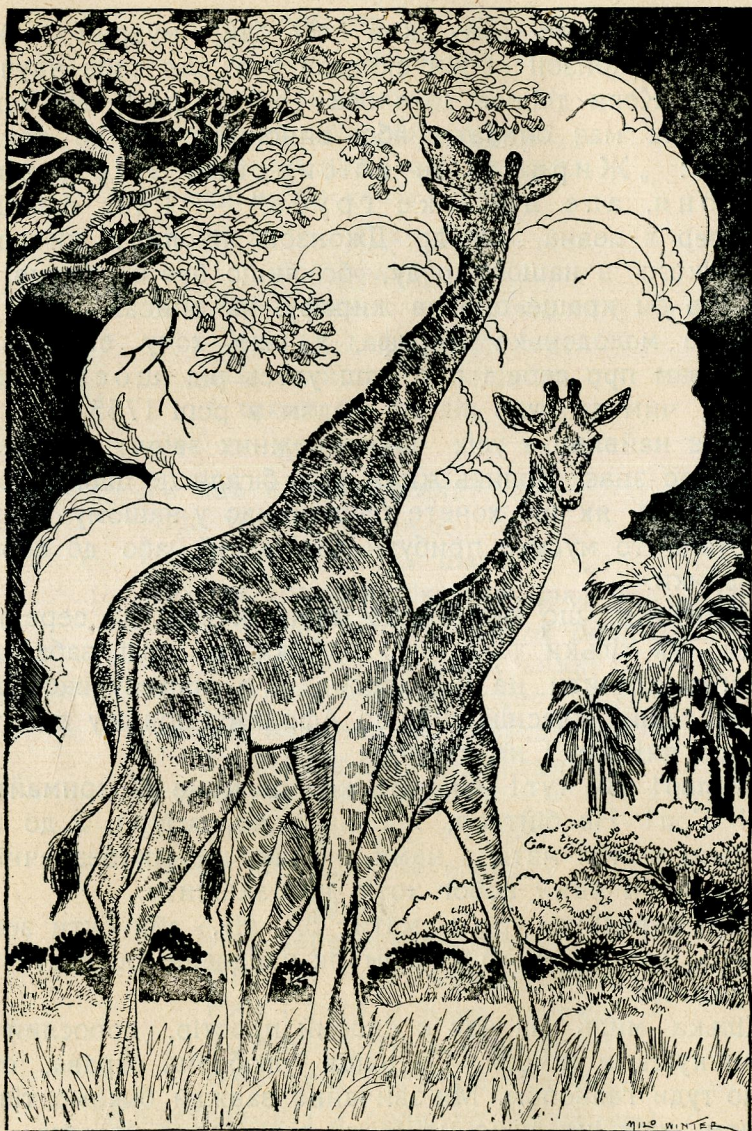
Галльо! Ви тут! Скачіть-же на мене й тримайтесь добре! Гоп! Не бійтеся, я сама дуже лагідна, а до того мій батько й моя мати з нами — так, що ми безпечні на випадок, якби який ворог хотів нас зачіпити.

Мені звичайно треба мати сім літ, аби бути зовсім дорослою, але я люблю й потім як найдовше оставати при своїх родичах.

Кілька миль від нас є спорий простір, порослий колючими кущами мімози. Се наша улюблена страва, отже женемо туди гальопом. Ми звичайно завжди біжимо тільки гальопом, хіба що дуже наїмося, тоді йдемо поволи.

Там є кілька моїх свояків під кущами мімози, але ви недобачите їх здалека. Бо хоча ми маємо таку гарну і позначену шкіру, мимо того, на віддаль якого кілометра ви

не побачите нас зовсім. Так зливається колір нашої шкіри з забарвленням околиць, у яких живемо. Ся об-

ставина нераз ратує нас від кігтів льва, або від кулі ловця. Наприклад зебра має подібну масть шкіри, як ми, але

вона часто зачинає гавкати, так наче собака-ямник і тим дає про себе знати!

Ми, жирафи, не гавкаємо, ані взагалі не видаємо жадних голосних звуків. Через те люди думають, що ми й не можемо видавати жадного голосу. — Але звідки люди можуть знати, що ми робимо в наших найтайніших кутках?

Ви бачите, які в нас великі очі? Вони мають широку підставу, а наші виски такі вижолоблені поза очима, що можемо навіть легко кидати зором на те, що діється ззаду за нами.

Отже, як бачите, природа сама хоронить нас перед небезпеками: хоча дала нам високий зріст і пестру шкіру, то за те не зробила нас крикливими, дала нам сильні ноги до бігу, бистрі очі до бачення небезпек і примінила нашу пестрість до окружуючої нас природи.

Ось ми біля кущів. Кущі високі, але глядіть, як мій батько зриває галузки й листя язиком. Його язик доходить до пів метра довжини і батько може висолопити його на цілу його довжину, а кінчик язика не грубший від колючки їжака. Батько закручує язик довкола галузки або листка й зриває його так, як ви зриваєте його руками.

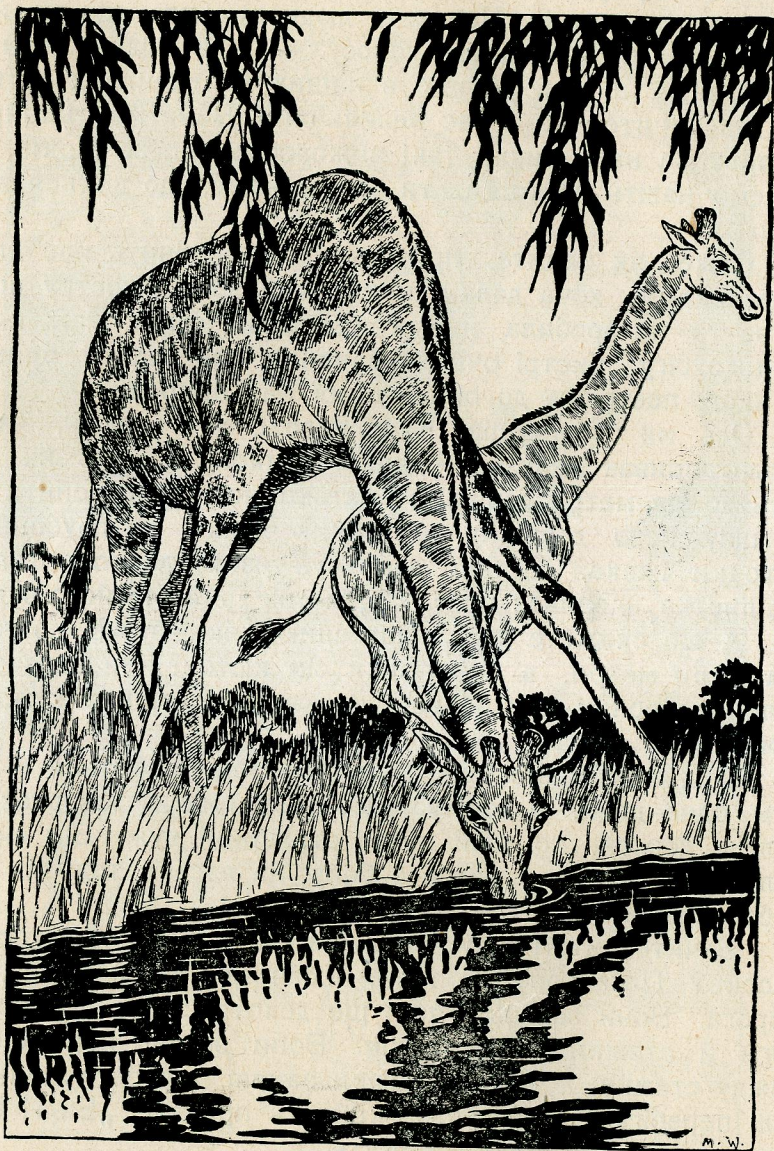
А що скажете про нашу шию, яка буває довга на два і три метри, а має тільки сім кісток? Чи знаєте, що малий воробчик має в своїй шиї в двоє стільки кісток, як у мене?

Ось, там видно кілька зебрів. Вони граються й кусають одна другу з жарту. Ось зебра-мати завертає своє мале з дороги, по якій повзе страшний вуж. Він сичить, коли розлютиться; повзе з боку на вас, а тоді він дуже небезпечний.

Бачите онтам цілу череду сарен, яка скаче чогось так високо? Погальопуймо туди, побачимо, яка причина. Ага! Дорога. Вони завжди, як і ще декотрі звірі, бояться дороги й стежки через вужів. Вони заєдно перескакують кожду стежку, а коли сернюки замалі, а дорога заширока, тоді перебігають її стрілою і кричать при тім: „Ба-а! Ба-а!“ так голосно, як тільки можуть.

Гляньте, що там за кружільця на скелях! Се плюючі гадюки і то дуже ідовиті. Така гадюка може навіть пере-

слідувати вас на дорозі, зійшовши зі скель. Уважайте добре!

О! А то що? Чи грім десь зачав греміти? Ох, любі друзі, я боюся, що лев занюхав нас і підходить! Утікаймо

назад, нехай мій батько йде вперед; ви побачите, як він почастиє льва копитами. Ми сховаємося й заждемо тут у гущавині. Ось, іде лев. Що за страшна bestія! Я думаю, що він має діти й хотів би мене пірвати, їм на снідання. Правда — він уже не реве „Аг-г-г-у-у-м!“ — він заходить нас спокійно.

Батько жде. Він не втікає перед львом. Ну, уважай тепер і добре тримайся! Пан Левчинський підійшов батькови під сам ніс і батько талапнув його острим копитом по чолі. А даліше посипався на льва град ударів. Ану, чи бачиш, як батько молотить його копитами?

Ага! Один удар упав львови на його скрань і лев простягнувся й застогнав. Ну, тепер увага! Втікаймо всі з усіх сил, заки лев прийде до себе! Правда, що цікаві речі? Чи не залишилися би ви з нами в Африці на ціле життя?

Ну, я вже чую спрагу від того бігання. Збігаємо до того потічка в долині, там побачите, як жирафи пють. Ми такі високі й тугі, що мусимо завжди широко розставити наші передні ноги, якщо хочемо напиться води. Правда, се виглядає комічно, я знаю. Але вже ліпше розставляти ноги, ніж брости у воду. Чому? Ви не знаєте? Бож у наших африканських водах є страшні крокодили! Вони ловлять необережну антильопу і такій бідній антильопі можна вже сказати: „Бувай здорова!“ І ви будьте здорові, всі діточки, бо я вже йду, а колись іншим разом оповім вам про себе ще більше.

Скажи мені мамо...

Скажи мені мамо, скажи мені люба,

Чому все, як встану зі сну,

Ти так мене палко і щиро голубиш,

Мов сонечко цвітку ніжну?..

— Ох, синку мій добрий, — шепоче матуся,

— Ти-ж в світі найкращий мій цвіт!

Тому я до тебе все сонцем сміюся

І сонцем йду в кожний твій слід.

Володимир Хронович.

Лицар і дівчина.

(Шотляндська легенда)

У зеленому лісі жила прегарна дівчина. Її ліжко було з моху, а студений струмок давав їй воду.

Одного разу біля того ліса проїздив на війну лицар. На ньому був пишний панцирний одяг. Зморений лицар стримав коня. Він бажав у лісі відпочити й напитися студеної води. Манив його ліс і своєю прохолодою, і своїм струмочком, і своїми квітами.

Накінець лицар вїхав у глибину ліса. Тут він над струмочком зупинив коня і прив'язав його до дерева, а сам пішов у ліс за голосом пісні яку почув. Небаром побачив молоду дівчину. Вона мала на собі білий одяг, а золоте кучеряве волосся опадало на її рамена.

— Пожди, дівчно, і заспівай мені пісню про дві весни, яку ти саме співала...

Дівчина від несподіванки здригнулася і, як бистра серна, почала втікати від лицаря, але спіткнувшись впала, поранила собі ногу й не могла встати.

Лицар виніс дівчину на полянку, перев'язав їй рану на нозі, а приклякнувши перед нею на коліно, здійняв свій блискучий шолом і промовив:

— Дитино, я з тобою лишуся в лісі. Ти немічна і не встані будеш жити... годуватися... Я буду твоїм братом... батьком і приятелем. Улаштую тобі безпечний притулок. Буду тебе носити на руках і буду тобі співати пісні...

Але дівчина не дала скінчити розмови, кажучи:

— А як-же, лицарю, твоя війна?

— Та що мені війна... битва людей... Чи можу я тебе одну лишити? — відповів лицар і протягнув до неї свій блискучий шолом. Візьми собі його... шепнув він.

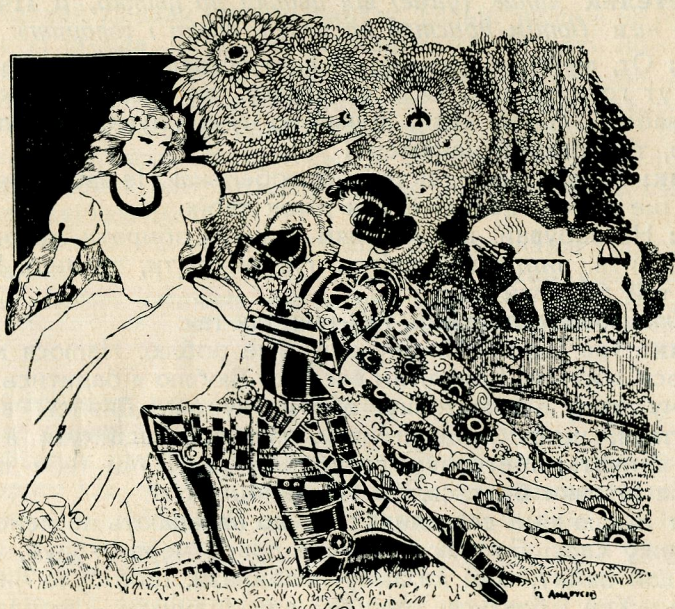
Але дівчина глянула на нього суворо, відхилилася й рішуче сказала:

— Я не візьму! Який ти легкодушний лицар! Ти їхав братам допомогти на війні, де кров лється, де стогін чути... А тепер, задля пісні і заради молодої дівчини, ти забув про них, відрікся їх, щоб тут безпечно дні про-

водити. Я не потребую твоєї опіки. Сильна я серцем і Бог зі мною...

І перемігши біль, і стогін, встала вона і як лісовий дух щезла.

Сонце заходило... Сосни горіли червенню... Прибитий соромом, встав лицар, не маючи відваги очий підняти в гору. Він сів на коня і як вітер полетів наперід.

Кажуть, що той лицар на полю бою чуда творив, носився як дух у перших лавах і з прапором у руці згинув.

Кажуть, що могила його у тому лісі під сосною, де стрінув він яснооку дівчину.

Кажуть, що як тільки смеркне, приходить на могилу дівчина. Квітками вбирає вона могилу і, припавши до неї лицем, промовляє:

— Ти був правдивий лицар!

На українську мову переклав: Ол. Вітенко.

Пчілка і Метелик.

(Здраматизована байка).

Сцена представляє частину городця з цвітником по середині. По боках стоять рядами різні цвіти: троянди, васильчики, розжі, фіялки та інші (які відтворюють відповідно перебрані діти).

ЯВА: 1.

Метелик літає (бігає) від цвітки до цвітки, а **Пчілка** гонить за ним. Потім пристає на переді сцени і говорить:

Пчілка: От, метелик, ненажора! І не встигла я ще встати, а він уже тут господарить. Ось, як впявся, як смокче! Ввесь медок мені забере. А тоді лети, шукай по чужих луках, городах. Геть звідси, ти поганий ненажоро!

Метелик: Не лай мене так пчілко любенька! Не заберу я всього. Буде ще й тобі доволі й для діток твоїх.

Пчілка: Не забувай, що і людям мушу я збирати медок. Праці маю досить, лиш давай цвіток. Не так як ти, ледащо! Напешся меду тай байдики збиваєш!

Квіти (кивають головами): Так-так; так-так.

Метелик: Так що-ж? Нікому зла я не роблю. Наплюся меду тай радуюся життям. І очі дітям веселю. Люблю я бавитись із ними. Підлечу, сяду на квіточку, або на кущик. Дивись, вони вже крадуться, щоби мене піймати. А я собі здіймуся й полечу. Вони кричать: Метелику, голубчику, сядь! Ми тебе піймаємо! А тебе діточки бояться, бо ти жалиш усіх!

Пчілка: Жалю я не всіх, лиш тих, що нападають на мене. Життя я бережу своє. Бо маю я багато праці: черву годуй, господареві дай пайку, собі на зиму назбирати, щоб було чим пожитись. Хоч і бояться трошки, але шанують і люблять мене люди. Від тебе-ж що? Приємно тільки подивитися тай на тім кінець. А гусельниця твоя ой, ой, якої робить шкоди. Жере, жере, як ненаїсна саранча. Все листя обгризає. І людям робить шкоду і мені, бо цвіточки не можуть добре розцвісти. Шкідник ти такий самий як хрущ маєвий.

ЯВА: 2.

Хрущ (надлітає з боку): Бзум-бзум; бзум-бзум... Тобі я шкоди не роблю! Цвітів твоїх я не люблю і не дивлюся на них. Мені лиш листя подавай, а яєчка свої я складаю вземлю. Там і черв мій росте. Бзум-бзум!.. Ну! нічого мені тут з вами робити. Лечу на молоденьке листя. (Відлітає).

Пчілка: Диви, який товстезний. Як випася! Цілий день нічого не робить. Сидить на дереві та листя обгризає, або спить під листям. А вечером літає, лиш крила розправляє, бо за день бач дуже помліли без роботи.

Метелик: Так правда, пчілочко, що я вже кращий як той хрущ, і приємніший тобі? То ти вже більш не сердись на мене!

Пчілка: Ну, кращий чи не кращий, а більше тут ти не літай, меду з цвіточків не збирай. Лети собі далеко в гай, щоб я тебе більше не бачила! Тепер лечу я вже до дому, бо вже роса упала. А завтра рано, як тебе тут застану, то буде тобі погано. Дз-дз; дз-дз... (*Видлітає*).

Метелик: Треба й мені летіти на нічліг та думати про подорож далеко, бо справді пчілка гнівається на мене. Прощайте цвіточки кохані! Давали ви мені життя. Більш сюди я не прилечу!

Троянда: А шкода метелика гарненького. Люблю його більш від усіх. Такий гарненький він, так ніжно цілував нас завжди.

Інші цвіти: Нічого, трояндо мила, не сумуй. Будуть пчілочки літати, медок у нас збирати і наш пилок розносити. Нам все одно, нам все одно. Метеличок чи пчілочка медок у нас збиратимуть, пилок нам розсипатимуть. (*Танцюють і співають, потім прислухуються*).

Троянда: Скоро всі на свої місця, бо йде наша господинька, несе нам пити. А пити вже захотілось. День сьогодні був жаркий. (*Цвіти стають на місця, схиляючи головки на бік*).

ЯВА: 3.

Славця (*несе воду, входить співаючи*): А в мене в садочку є гарні цвіточки: троянда, васильчик, рожі й фіялочки... А на другий рік ще більше насаджую цвіточок. Засаджую цілий кльомбик. Ото буде гарно! Ох, мої цвітоньки милі! Як ви повяли! Нате, пийте скоро та відживайте! А завтра раненько я вам ще принесу водички. Пийте, ростіть та цвітіть, а пчілочки нам будуть медок з вас збирати... А я люблю медок! Такий солодкий та пахучий. Тільки трошки пчілочки боюся, коли вона, літаючи з цвіточка на цвіточок, збирає медок. Але вона розумна. Коли її не чіпати а йти собі спокійненько чи стояти, то вона не кусає. Тільки одна біда є в мене. Той поганий Василько, як допадеться, то конче позриває всі цвіточки. (*Чути, що хтось біжить*). О, вже біжить. Сховаюсь за кущиком та хоч добре його налякаю.

ЯВА: 4.

Василько (*вбігає*): От добре, що нікого тут нема. Тепер я позриваю всі цвіткі. (*Простягає руку до троянди*).

Славця (*вискакує нагло*): А ти тут що робиш?

Василько (*ніяково*): О! а я думав, що тебе тут нема...

Славця: Тай прибіг позривати всі цвіточки?

Василько: Ні, я тільки... понюхати хотів!..

Славця: А руку нащо до троянди простягав?

Василько: Се я хотів подивитись, чи скоро розцвіте друга.

Славця: Гляди мені, бо як піймаю, коли будеш рвати, то конче

татови скажу. А тато тоді за кару не візьме тебе до театру. А в театрі гарно, гарно. Будеш тоді сам на себе нарікати.

Василько: Ні, Славочко ти не кажи татови. Я вже більше ніколи не буду твоїх цвіточок зривати. Хочу тобі помагати садити та поливати їх, щобросло багато цвіточок. А пчілочки нам будуть з них збирати медок. Та я дуже боюся пчілок. Вони так міцно кусають. Памятаєш, як тоді мене покусали?..

Славця: Бо ти дурненький. Не треба пчілки зачіпати, то вона не буде кусати. От, як я. Летить близько пчілка, а я стану собі смирененько й не ворухнусь. Вона побачить, що нема ніякої небезпеки тай летить собі далі. Тай не можна до пчілок зі солодкими руками підходити. Ти їв тоді цукорки, обмастився тай так і вибіг. А пчілки почули солодке (а вони се дуже люблять), тай до тебе. Ти почав їх відганяти від себе, а вони думали, що ти хочеш їх бити тай почали тебе жалити. Але ти знаєш, Васильку, що бідненькі пчілки, котрі тебе пожалили, того-ж дня й самі пропали. Вони погинули, бо без жала не можуть жити!

Василько: Так їм і треба! Най не кусають.

Славця: Ото, який ти нерозумний! Тебе поболіло тай перестало, а то-ж подумай, пчілки через тебе життя втратили. Вони вже не живуть. Вже й меду не будуть нам збирати.

Василько: Ну, нехай собі там збирають, чи не збирають, тільки пчілок твоїх я не люблю. От, метелика я не боюся! Я так люблю бігати за ним, ловити його. Тато казав, що на другий рік купити мені зелену сітку, щоби я міг нею ловити метеликів. Щось не видно мого метелика. Мабуть полетів уже спати! Ходім і ми також, бо завтра раненько треба вставати та підливати цвіточки. Добра ніч, цвіточки, добра ніч миленькі! *(Всі цвіточки кивають головами в сторону дітей)*. Дивись, Славочко, цвітки кивають головками. Вони теж кажуть нам — добраніч.

Славця: А як-же ти думав? Вони теж живі, тільки не вміють говорити. *(Виходять побравшись за руки)*.

(Завіса опускає).

Іванна Григорукова.

Жиє з повітря.

— Із чого жиє ваш син? —

Кум кума питає. —

— О, він жиє із повітря, —

Кум відповідає.

— Певно він є летуном,

В повітря літає?

— Ні, летуном він не є,

Він на трубці грає!

Михайло Кумка.

Скарби залятого озера.

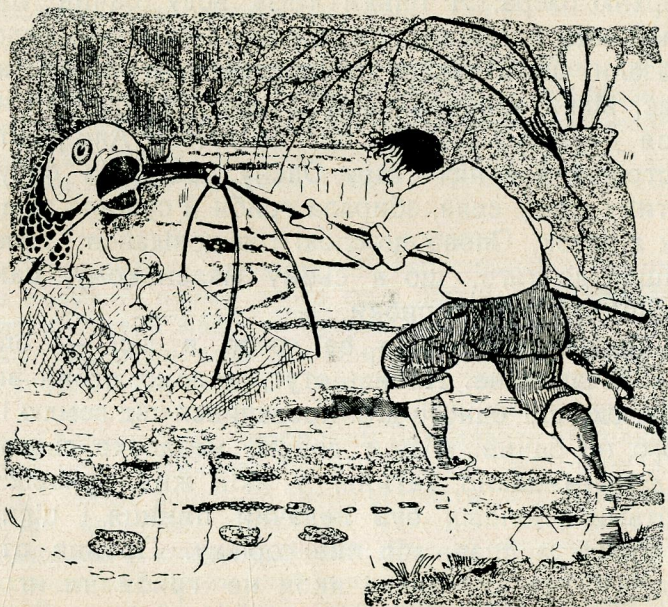
Недалеко того села, де я родився й виріс, находилося в лісі, в густому сосновому борі, маленьке озеро. Бувало, лежу цілими днями над його берегом, і дивлюся в прозоре плесо, а коли з зеленої води блисне часом срібним тілом рибка — то я аж дух затримую. На дні того озера звивалися дивовижні золотисті рибки. Вони ніколи не підходили під поверхню озера; Я тільки крізь воду бачив, що вони величеські, що в них велика голова та блискучі, золоті очі. Люди казали, що ті рибки називаються черв'ячки. Бог його знає, відки взялися вони в сьому озері. Хоч як я допитувався — ніхто не знав про се нічого. Але раз випадково зустрів я в лісі стару Олену. Се була бабуся, що мала хатину край села, збирала гриби й сушила зілля і знала казок а казок. Слово по слові і я довідався, відкиля воно прийшло до того, що в сьому маленькому, самотньому озері найшлися золоті рибки.

Від непамятних часів се озеро в лісі — оповідала бабуся — зачароване. Колись отут, де воно, стояв високий, гарний замок, що одного дня провалився під землю і більше ніхто його не бачив. А при дорозі, недалеко сього озера, стояла давним-давно хатина, у якій жив чоловік з жінкою і дітьми. Чоловік був ледачий п'яниця і цілий день лежав у траві та спав, або пив горівку. Пропив отак усю свою худібку, усе що мав і якби не гриби та ягоди, що так буйно росли в лісі, то булиб усі погинули з голоду.

Врешті не було й защо пити; чоловік бувби й душу продав за горівку, одначе ніхто не спішився її купувати. Якось він почув, що в озері заповся замок з великими скарбами. П'яниця вирішив, що буде добре, коли він зможе який скарб з озера видобути, матиме бодай за що випити. І він шолопав і товкся цілими днями на озері — та все надаремно. П'яниця хотів був уже покинути усе, коли одного дня (се був Страстний Четвер) закинув він ще раз сіткою, потягнув і дивись! — в ньому не було ні болота, ні ряски, а повно-повно риб.

Чоловік хотів уже викинути добичу на беріг, коли се сині хвилі заінілися й зпоміж них висунулася велитеська

риб'яча голова і кликнула: „Чоловіче! що ти робиш? Пусти моїх слуг назад у воду, а я тобі дам той скарб, що ти його шукаєш. Але одно мусиш приобіцяти: Від сьогодні не будеш більше пити і станеш чесною людиною. Хочеш?“ П'яниця погодився, почав присягатися на небо, що більш не візьме горівки до рота, а нишком подумав! „Еге, говори своє! Коби лише я дістав отой скаб в руки, а тоді вже я знати-му, що робити.“ Уз'яв тай викинув риби в озеро і закинув

знова сітку. Витягнув — але в ній важка, оббита залізом скриня, така важка, що й сам не міг її витягнути. Покликав отже сина і в двійку вони винесли скриню на беріг. Чоловік не міг уже видержати з цікавості, розбив віко — аж там як не заблищить золотими дукатами, тай стількиж, що аж в очах морочиться. П'яниця забув у тій хвилині на присягу, кинувся до скрині й скрикнув: „Отсе, то розумію! Тепер я питиму самий рум і не переставатиму!“ Та ледви він вивів ті слова, як скриня виховзлася з його рук, упала в озеро і тільки зашуміла у хвилях.

П'яниця одурів з розпуки. День в день закидав він сіти в озеро, але в них не було ні риби, ні золота. І тільки

в глибині блестіли риби, що від цього скарбу зі скрині, всі позолотили, та манили до себе. І п'яниця не міг з досади дивитися на них, узяв торбину й палицю тай помандрував у далекий світ, шукати нового скарбу.

Після сього — кінчила бабуса Олена — люди нераз бачили нічу над ріжними озерами чоловіка, що всю ніч без втоми запускав сіти у воду і витягав їх завжди порожніми.

Анатоль Курдидик.

Горобчик на сторожі.

Є в саді затишне місце — тіниста стежечка коло тину. По обох боках стежечки густо розрослися високі кущі бозу.

На сій доріжці збираються гуртки горобенят. Старі горобці заведуть сюди горобенят та лишать їх, а самі відлітають шукати їм черваків - гусениць. Доглядати горобенят остає старий горобець. Горобенята цвірінькають, купаються в піску, скачуть по стежці. А старий горобець сяде на найвисшій гильці й пильно розглядається на всі боки, чи не покажеться де хижка птиця.

Горобець — дуже добрий сторож: недалекою гілкою повзетовста гусільниця, — ласий кусок — а він і не подумає дзьобнути її! Летить по задвірю яструб-розбишака, лютий ворог дрібної птиці. Піре в нього сіре, не блискуче. — В такому пірю найкраще злодієви скриватися. Літає яструб без шуму, — тихим полетом, крадеться біля тинів, снується між деревами. Та ось завернув нараз яструб у бік, підлетів у гору й бистро оглянув усе кругом своїми жовтими очима. Горе необережній птиці!

Та наш вартовий розумний: він давно помітив злочинця й пильно стежить за ним. Яструб усе ближче й ближче. Зацвірінькав голосно, трівожно горобець і всі горобенята скрилися враз у гушавині кущів. Все замовкло; ні звуку, ні шелесту. Тільки вартовий сидить на гильці, не рухається й очей не спускає з яструба. Запримітив яструб горобця, замахав крилами й стрілою спустився вниз. Камінцем упав горобець у кущі, а на його місці опинився яструб. Кигті його впилися в гілку, та так і завмерли.

Озирається яструб довкола, лютя обхопила хижака, огнем горять його жовті очі. А тут іще й ластівки кружляють над невдахою, цвірінькають з усеї сили, мов посміхаються. Стрепелувався сердито розбишака й полетів далше.

Знов сів горобець на сій самій гильці, сидить, весело цвірінькає. Із шумом висипалися з кущів горобенята, скачуть по стежці. Старі горобці несуть гусільниць і кормлять ними своїх малих.

Антін Лотоцький.

Прогулька до ліса.

— Татку, ходім нині на гриби! — просили Петрусь і Марта одного гарного липневого ранку. По вчорашнім дощи буде їх певне під смерічками багато — сказав старшенький Петрусь, що ходив до гімназії, а тепер уживав усіх вакаційних приємностей.

— Добре! — сказав батько. Попросіть мами, щоби дала вам хліба з маслом тай возьміть два малі кошички з комори.

Діти скоро виповнили батьків приказ і вкоротці були вже на стежці, що вела до ліса. Коли прибули до ліса милий холодок огорнув дітий, які зараз пильно зачали заглядати попід кріслаті смерічки, чи нема грибів у зеленому мосі. Увесь ліс гомонів веселим, щебетом птичок. В корчах ліщини свистав кіс; з високого дуба івга відповідала йому своїм дзвінковим голосом: „Матвію, принеси олію“, а десь далеко чути було голос зазулі. Від часу до часу увагу дітий звертав голосний стукіт, начеб хтось довбав пень дерева долотом. Се дятель так давав знати про себе, що робить свою службу — шукає за корогризками.

За годину діти назбирали грибів повні кошички і принесли до тата, що мав зі собою невеличке міщатко, до якого їх зісипали. Діти були вже стомлені, тому тато сказав, що тепер відпочинуть і зідять снідання, яке мають зі собою. Всі підійшли до лісного потічка, що плив оподалік і посідали на великій смереці, яку буря ще в минулому році вивернула і зломила.

Смачно заїдали Петрусь і Мартуся хлібець, а батько усів коло них і також витягнув з кишені своє снідання.

— Ой, гадина, татусю! — скричала нагло Мартуся — показуючи пальчиком у сторону потічка. Батько поглянув туди і побачив, як здоровенний вуж, що чатував десь під корчем над потічком, зловив велику жабу і тягнув її з усіх сил до свого широкого роззявленого рота. Він видно хотів також поснідати.

— Заспокійсь, Марусю, се не гадюка, лише звичайний вуж, яких тут у лісі є доволі!

— Чи він кидається й на людей? — спитала з острахом дівчинка.

— Ні, він утікає від людей — сказав батько.

— А чим він живиться? — спитав Петрусь.

— Вуж, се великий шкідник! Він поїдає жаби, ящірки, ловить риби та виїдає рибячу ікру і через те робить велику шкоду.

— А жаби і ящірки прецінь також є великі шкідники! — сказала Мартуся — то вуж добре робить, що їх поїдає.

— Жаби і ящірки не є зовсім шкідниками — сказав батько. Вони є дуже пожиточні, бо виїдають багато шкідливих комах і оवादів, які нищать рослини і дерева,

Бажаючи показати дітям вужа ближче — батько легенько піднявся й палицею придавив вужа, який уже проковтнув жабу, а тепер вигідно розтягнувся над потічком, випочиваючи по добрім сніданку.

Діти підійшли ближче, щоби приглянутися вужеві.

— О, як він мелькає чорним жалом! — замітив Петрусь.

— Вуж не має жала — пояснив батько. Се язик, на кінчику роздвоєний, який є для вужа знарядом дотику. Так, як ти дотикаєш всього рукою, так вуж робить се своїм довгим язичком.

— А як міг вуж проковтнути таку велику жабу, коли він має таку маленьку голову? — спитали діти, обоє нараз. Тоді батько взяв вужа лівою рукою в тім місці де голова сходиться з толубом, підніс його і легенько паличкою отворив вужеві рот.

— Гляньте, як широко може вуж роззявити свій рот — сказав батько. Він глибоко розтягтий і зложений з дуже сильних м'язів, що можуть розтягатися наче гума.

— А що се за жовті цятки має вуж по обох боках голови? — спитали діти.

— По тім пізнаємо, чи се самець, чи самичка! Самець має жовті плямки, а самичка білі.

— А вуж не кусає людей, татусю?

— Кусає, але його укушення є нешкідливе, бо він не має зовсім їдовитих зубів. Їдовита є тільки змія або гадюка, що є менша від вужа. Пізнати її можна легко по чорній, зигзакуватій, смужці здовж хребта. Вуж, як бачите, має на цілому тілі по боках чорні округлі цяпочки, а хребет одностайної сіро-сталевої краски.

Втім діти побачили на дереві - вивірку і заплескали радісно в долоні. Батько поглянув у гору, а вуж, користаючи з неуваги, висмикнувся з руки і зник у корчах над потічком. По тій пригоді діти зібралися й рушили з поворотом домів, бо вже минуло полудне, а там десь мама ждала на них з обідом. По дорозі розказував їм батько про вужів, що живуть в гарячих краях і є дуже великі та пажерливі.

Митар.

Милянi баньки.

Вже набігались доволі,
А теперки, діточки,
Ти, Марійко, і ти, Олю,
Робім милянi баньки!

— Добре, Павлику маленький,
І тобі соломку дам,
Ось мидничка є повненька,
Повно є милиння там.

Каже так найстарша Сянька,
Та кричить малий Павлусь:
— І я хочу з миля банька,
І я буду з миля бусь...

Сянька вже баньки пускає,
Так барвисті, мов дуга,
Оля також видуває
І Марійка помага.

Та Павлусик соломинку
В воду там пустив на дно,
Він маленький вчиться прати,
Бо не прав уже давно...

Е. К.

Медвідь та Бабуся.

Жила собі Бабуся, старенька Томиха. Її хатинка стояла на самім кінці села, а за селом тягнувся густий-прегустий ліс. В той ліс заходили часто селяни на лови, на вовків та на медведів. От, одного разу гонились вони за Медведем. Убити — не убили його, а відрубали йому ногу. Медвідь утік від них на трьох ногах.

— Що-ж, братчики, робити нам з тою ногою? — питають селяни. — Занесім її до бабусі Томихи. Вона за нас Богови помолиться.

Зраділа бабуся медвежою ногою, здерла з неї шкуру, обстригла шерсть, наставила води в горнець тай стала варити медвежу ногу.

Тверда медвежа нога, не на бабусині зуби: варила, варила старенька, вже й надоїло варити, а мясо все ще тверде. Стала вона тимчасом медвежу шерсть прясти, а щоб м'ягше було сидіти, постелила на лавицю медвежу шкіру.

Настала північ. Нараз чує бабуся, що хтось шкатульгає по підвірю на дерев'янці.

Подивилася Томиха в віконце тай обімліла зі страху: шкатульгає на дерев'янці Медвідь, костуром підпирається.

Сховалась Бабуся в куток, дрожить, потихеньки молитви шепче, а Медвідь упхав голову в вікно тай заревів:

— Я Медвідь-Набрідь!

Нога в мене липова,

Костур із берези!

Все по хатах спить,

Все по селах спить,

Тільки Баба не спить,

На моїй шкірі сидить,

Мою шерсть пряде,

Моє мясо варить!

Загасила Баба світло, отворила двері від хатної ямпивниці та стоїть в кутику ні жива, ні мертва. А Медвідь уже в сїни вломився, дерев'янкою поскрипує, реве, двері з завіс виринає. А двері вже старенькі, скоро їх Медвідь

висадив. Ступив у потемку раз, ступив другий, тай по-
валився в яму-пивницю.

А Бабі тільки сього й треба було. Замкнула двері
від ями тай побігла в село скликати людей, щоб Медведя
йшли бити.

Прибігли люди з вилами, з колами, з сокирами тай
убили Медведя.

А Бабуся з переляку покинула свою хатку, тай пе-
ребралася жити в село до свого внука.

Переклав з російської мови: *Святослав Лакуста.*

Працью і щади!

Деклямація на шкільні свята ощадности *).

I.

Пільний коник, джигунець,
Зробив скрипку із крилець,
Тай нуж собі грати,
Літо вихваляти:

»Тірлі, тірлі, тірлі-лі,
Маю скрипку на крилі«.

А мурашка не така,
Не гуляла голака,
Лиш про зиму дбала,
І харчі збирала.

На те й розум Панбіг дав,
Щоб про завтра памятав.

Аж минули теплі дні,
Полились дощі дрібні,
Сонце пізно сходить,
А скоро заходить —
Ні травиці, ні листків,
Коник з голоду зімлів.

Пів живий, а пів вмерлий,
Він застукав до дверей:
»Мурашко, нанашко,
Газдинечко, свашко, —
Тірлі, тірлі, тірлі-лі,
Дай що їстоньки мені«.

А вона йому на те:
»От, базікаєш пусте!
На весну і в літі
Ти блукав по світі.
Натерликав: тірлі-лі,
Затанцюй тепер собі!«

*) На сцену виходить дівчина 8 літ і хлопець трохи старший. Дівчинка виголошує частину наголовка: »Працью«, а хлопця: »і щади«. Опісля вона деклямує першу частину вірша, а як скінчить, хлопець починає другу. Останню строфу виголошують разом.

II.

Старенька казка! Та мабуть Де не покотиться наш віз,
Її не вадить пригадати... Рови, каміння, ями, груди, —
Минають дні, літа плывуть Той в терня, сей в кропиву вліз,
А щастя все ще не видати. Де не підемо, зле нам всюди.

Мутний Дністер, червоний Дін,
Кавказ в крові, в імлі Карпати, —
Не вжеж невблаганий проклін
Повис над нашим краєм, брате?

А може, може... Пострівай! Бо то нераз... Та що й казать!
А може й ми що завинили, Усі ми грішні, всі ми люди...
Що замість паску й коровай, Тож, замість долю проклинать,
Слізми насущний замісили? Пізнай гріхи і бийся в груди!

Кажі: спізнявся я нераз,
І руки опускав безрадно,
І, хоч не знав я, що гаразд,
То всеж таки не жив ошадно.

Так є: часу ти не щадив!

А час іде і не вертає,
Його ніхто ще не купив,
Його у продажі немає!

І сили не купить нігде!
Тому не трать сил, брате милий,
Щоби, як слушний час прийде,
Не був ти кволий і безсилий.

Та ще одно. Отсей марний,
Сей паперовий, злотий, срібний,
Сей гріш великий і дрібний —
На жаль, він все таки потрібний.

Щади його і на будь-що
Не видавай! Життя химерне.
Скільки тих злотих поплило,
А чи один хоч з них поверне?

Лишень, як ближнього в біді
Побачиш, або край свій рідний,
То посвяти для них тоді
І час, і сили, й гріш послідний!

Н. М.

Перше полювання.

Скорше, скорше Богданцю! Йди сюди, от тут порадимось. Завтраж їдемо на полювання. Незабудь взяти рушницю і набої. Я беру довгий, гострий ніж, і Фокса. Він певно стане нам у пригоді. Управителька кухні спече нам солодких бухтів, з вишнями в середині, татко дасть військову фляшку на воду, а ти забудь взяти ще яблук, бо знаєш — дорога далека і все здасться!..

Така розмова велася, під старенькою липою в інститутському городі, між двома хлопчиками Богданом і Славком, що були завзятими читачами книжок про полювання на диких звірів та індіанські пригоди — хлопців відважних, з буйною фантазією. Вже кілька днів вони радилися в справі виправи в гори, де конечно хотіли стрінутися з дикими козами, а може й зі самим Бурмилом. Чого лише не обговорено, не передбачено, не передумано! Здавалося, що вже у їх ніг лежать пострілені дикі кози, найкращий доказ вправного ока і відваги ловців. Лиш нетерпляче ждали вони на виїзд батьків у гори, на свіжий воздух.

Щасливі розмови перебила служниця, що кликала їх на обід...

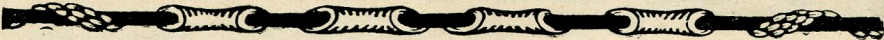
За столом татко мусів оповідати подробиці з життя диких кіз, а вечером мама читала „Пригоди з дикими козами“ та „Оповідання з царства звірів“.*) Засипляючи, слухав Славчик читання змученої матусі про „важку переправу звірів через гірський потік“.

Славчик заснув... Тепленьке накривало, мягенькі подушки, чудові сни...

І в ночі переслідувало Славчика полювання. Сниться йому далека дорога в недоступних горах. Славчик на переді веде гурт відважних молодців. В його руках життя кількох людей. Перед ним біжить його вірний пес Фокс. Дорога тяжка, небезпечна і зникається постійно в гору. З під ніг падають каміння і десь далеко чути гук, як па-

*) Н. Рубакін: „Оповідання з царства звірів“ — прегарна книжечка до читання для молоді. Ціна 4 зл.

Др. Адольф Гайльборн: „Дикі звірі“. Ціна 9 зл. Цікава книжка для молоді на вакації.

дають в глибоку пропасть. Двох змучених ловців вже від-
стали від гурту, а решта все досягає вершка гори. Слав-
ко підбадьорує відстаючих, заохочує довершити намічену
ціль: стрінутися з королем стрімких, недоступних гір. Ще
кілька кроків і він перший бачить дикого козла. Славко
прицілюється, потягає за язичок і... скальний козел ле-
жить у його ніг...

Спочений, змучений прокидається Славчик на ліжечку,
будить маму і шукає дикого козла, якого вбив, от тільки
що в ту хвилю...

Спи, мій синочку, спи спокійно, нікого немає! Ще
темна нічка, до рана ще далеко!

Але Славчик не спав! Йому жаль стало, що то був
лиш сон...

Леонід Бачинський.

М. Конопнічка.

Обжинкова пісня *).

Мамуню! Татуню!

Відчиніть ворота,

Вже вінець несуть нам

Зі щирого злота!

Грай, музико, грай-же жваво,

Погуляєм всі на славу,

Що вдались жнива!

Вже вінець подали

Повний, колосистий,

Плетений стяжками,

Рідний, золотистий!

Грай, музико, грай-же жваво,

Погуляєм всі на славу,

Що вдались жнива!

Бодай тії ручки

Гаразду зазнали,

Що вінок прекрасний,

З рідних збіж сплітали!

Грай, музико, грай-же жваво,

Погуляєм всі на славу,

Що вдались жнива!

Переклав: Ю. І.

*) До сеї пісні є музика З. Носковського.

Нова суконочка.

Шию собі суконочку, червону як мак,
Вдягну її у літочку й ходити му так.
Суконочко моя мила, суконко новенька,
Цілий місяць тебе шила Іруся маленька.
Цілий місяць тебе шила, другий вишивала,
І на свята, на Зелені, як пава ся вбрала.

Володимира Жуковецька.

Мала Гапунця. [Дорошенківна]

Ви не знаєте ще хто я,
Любі хлопчики й дівчатка?
Я собі мала Гапунця,
Я улюблениця татка.

Правда, часом попустую,
Бо я дівчина жвавенька, —
Але прошу — запитайте,
Чи не любить мене ненька?

Любить і нераз погладить
Матірна мене долоня,
Бо я в тата рідна квітка,
Бо я в мами рідна доня.

Пригода в лісі.

Падав дощ без перестанку. Ялиці хитали головами та говорили до себе:

— Хто був би вранці подумав, що воно таке вийде!

Краплини дощу цяпали з дерев на кущі, з кущів на папоти й безчисленними струмочками поміж мохом і камінням спливали вниз.

По полудні знову почав падати дощ, але тепер уже посу-теніло, й жаба, яка перед сном виглянула ще раз на небо, щоби зміркувати, яка буде на другий день погода, сказала до своєї сусідки:

Аж до завтра, до ранку, так падатиме!

Сю саму думку поділяла й мурашка, яка в отсю негоду вибралася в ліс на прохід. Вона була перед полуднем на ярмарку в Ялиновогірським і вторговані там гроші несла тепер у синьому полотняному мішочку до дому. За кожним кроком постогнувала й нарікала.

— Ого, вже по одежі, — говорила — тай по капелюсі! Щоби то я бодай не була залишила парасолі, або щоби принайменше кальоші була натягла! А тепер про дальшу дорогу в такий дощ та в полотняних капчиках і думати нема що!

В час, коли вона се говорила, побачила перед собою в су-мраці великого гриба. Весело підійшла до нього.

— Знаменито! — викрикнула, — се піддаша, над яке кра-щого годі собі й бажати. Залишуся тут, аж перерестане йти дощ. Видно — не живе тут ніхто — тим краще! Зараз отут я й розгосподарюся.

Се вона й зробила.

Як-раз хотіла виливати з капців дощівку, коли помітила, що на дворі стояв маленький цвіркун, який на плечах мав скрипочку.

— Слухай, мурашечко, — почав цвіркун, — чи вільно зайти отут під оту кривлю?

— Але-ж прошу! — відповіла мурашка, — дуже мені буде приємно, що дістану товариство.

— Сьогодні грав я, — сказав цвіркун, — у Чагарниках на пра-знику. Звечоріло, а згодом грошки й пізно зробилося, але тепер тішуся, що можу остатися тут на ніч, бо веремя просто страшне, а хо зна, чи знайду ще відчинений який заїздний дім?

Із тими словами цвіркун увійшов, повісив свою скрипочку й присівся до мурашки.

Не довго вони так сиділи, коли нараз у далечі побачили саяво якогось світлечка. За часок се світло прийшло ближче, й очам мурашки та цвіркуна явилось воно як ліхтарик, що його в руці ніс світлячок.

— Прошу вас, — сказав світлячок, кланяючись чемно, — дозвольте мені лишитися тут на ніч. Мені треба було властиво в Моховийбрід до дядька, але я в лісі заблукався й не знаю тепер: ні куди на другий бік через сей ліс пробратися, ні куди би з нього вернутися.

— Але-ж просимо! — сказали обидвоє. — Для нас дуже вигідно, що дістанемо освітлення.

Світлячок прийняв радо запрошення й поставив свій ліхтарик на стіл.

Незабаром сяйво світлечка спровадило до них мандрівця, який зовсім незручно прискакав по листю та по моху. Се був великої породи жук. Не кажучи навіть »добрий вечір«, увійшов він до середини.

— Ага! — викликнув, — я дуже добре потрапив! Се нічліжний дім теслярських челядників, що ріжуть дерево в сьому лісі.

З тими словами він сів, виняв свою торбу й узявся споживати вечерю.

— Так, так, — сказав він, — якщо хтось цілий день сверлив у дереві, тому їда смакує! Коли скінчив їсти, набив він свою люльку тютюном, попросив у світляка вогню, запалив та з приємністю почав собі покурювати.

Між тим на дворі цілком смерклося й почорніло, а погода стала ще гірша, ніж попередно.

Та ось на загальне зачудування завитав ще один пізний гість. Уже від довшого часу чути було в далечині дивне пирхання; воно йшло проволоком і раз-у-раз поволі наближалось, накінець появився під грибом слимак, страшно задиханий.

— Се в мене біга! — сказав він; — я так гнався, що аж дістав сильні кольки в селезінці! Треба мені тільки зараз завважити, що в найблизшому селі мушу зробити пильне замовлення. Але ніхто не може надсаджуватися, робити понад свої сили, особливо, коли двигає ще власну хату. Якщо товариство дозволить, то я відпичну тут кілька годиночок; тоді я знову зможу чвалувати, немов би розходилося про те, щоби дігнати паровіз.

Ніхто не мав нічого проти того, щоби слимак вишукав собі затишний кутик. Ото-ж він тут сів собі під дверми своєї хижі, виняв свої прибори до гаклювання й почав плести на дротах.

Так зібралося їх там п'ятеро.

Тоді мурашка забрала голос і тими промовила словами:

— Чого сидимо тут разом так сумно й нудьгуємо, коли ми прецінь могли би собі час скоротити й провести його дуже приємно? Прийшло мені на думку, що ми повинні би розказувати притчі й оповідання, і я сама радо сказала би якусь гарненьку придабашку. Але ось тепер прийшло мені на гадку щось іще краще. Бачу, що цвіркун має при собі скрипочку. Якщо він не дуже втомлений, то я прохала би заграти нам веселий кусничок, при якому ми могли би собі й погуляти гарно.

Се предложенья мурашки стрінулося з загальним признанням. А цвіркун не давав на себе довго ждати, ні себе просити, тільки зараз станув зі своєю скрипкою в середині і заграв найвеселіший танок, який знав напам'ять, а другі між тим гуляли довкруги нього. Тільки слимак не танцював разом.

— Я не привик, — сказав він, — до швидкого кружляння, мені дуже скоро крутиться голова. Але гуляйте до-схочу, я радо і з приємністю буду приглядатися та робити свої помічення.

Другі й не турбувалися нічим, але з радощів так голосно викрикували, що вівкання можна було чути на три кроки далеко.

Але ох, що за страшна й неждана подія перервала нагло їхнє свято!

Гриб, під яким веселе товариство гуляло, належав на жаль до старої жаби. В гарні дні сиділа вона вгорі на криші, як звичайно жаби роблять; але коли наставало погане верем'я, то вона залазила під гриба й тоді дощ міг падати собі, хоч би й від Зелених Свят аж до Різдва.

Та жаба пішла отже по полудні на найблизче багно до своєї тітки, ропухи, й обидві вони при чайку та вергунах, оладках і пундиках так багато собі оповідали й так довго, що аж серед того зовсім примеркло та повечоріло.

Тепер у вечорі жаба нишечком, тихесенько приповзла додому. На спину накинула собі робітну торбу, а в руці несла червону парасолю з мосязною ключкою.

Коли почула в своїй хаті велику й широку забаву, підступила ще тихше; вийшло таке, що людиці в середині вздріли її не швидше, аж вона станула між ними.

Настав несподіваний заколот!

Жук із переляку впав на хребет, і минуло цілих п'ять хвилин, заки він назад міг стати на ноги.

Світлячок за пізно подумав над тим, що міг згасити свій ліхтарик, щоби тим лекше висмикнутися в темряві.

Цвіркун випустив у середині такту свою скрипочку на землю, мурашка западала з одних млостей у другі, а навіть слимак, якого звичайно не легко можна вивести з рівноваги, дістав биття серця. Але сей знав собі скоро допомогти; заліз у свою хатку, зариглював за собою двері та проговорив сам до себе:

— Що має статися, хай станеться! Я з ніким не буду говорити.

Але тепер послухати би вам, як жаба вилаяла і прогнала бідних мандрівників!

— Подивіться - но, людоньки! — кричала вона гнівно, вимахуючи притім парасолею, — гарна собі тут галайстра знайшлася! Хіба се заїздний дім для пройдисвітів і сільських музик? Кажу я вам: не можна навіть із хати вийти, бо зараз лихо ско-

їться! Як стій пакуйте тепер усе своє манаття, й геть гоніть, а то я вам ноги поломлю!

Що було діяти?

Бідолахи не важилися навіть прохати вибачення, але нишком позбирали свої речі, кликнули до слимака крізь дірку від ключа, щоби йшов із ними, та коли й він зладився до дороги, вийшли всі разом.

Дуже сумний і жалісний був се вихід.

Попереду йшов світлячок, щоби світити по дорозі, за ним жук, далі мурашка, потім цвіркун, а на прикінці слимак.

Жук, який мав добрі легені, накликував час до часу:

— Нема тут де господи?!

Але все те накликування було даремне.

Коли вони пройшли вже кусень дороги, запримітили, що між ними не було слимака. Всі разом закрикали у сторону ліса:

— Слимаче, слимаче! А ходи-но скоріш! — але не одержали ніякої відповіді.

Слимак приостався мабуть так далеко, що й не міг уже чути сих окликів.

Всі потягли даліше засмучені, та після довгого блукання знайшли під коренем одного дерева сяк-так іще сухе місце. Тут провели ніч, але були цілий час дуже неспокійні й не могли добре виспатися.

Хоча вони вийшли з цілими головами, лишилася їм все таки в тямці погана пригода, а ті, що були при сьому, будуть її пам'ятати, через ціле життя.

З німецької мови переклав.

Іван Ставничий.

Колисанка.

Потік шумить,
Шелеше листям гай;
Хитайжеся, колисонько, хитай!
Зпід запічка
Вилазить сіра миш,
Питається, чому ти ще не спиш?
Чому не спиш?
Вже сонічко зайшло,
Вже з полонин мандрує сон в село.

Мандрує сон
І до віконця зирк!
А де не зиркне, тихо, ні чи-чирк.
Чи чуєш... Він
Пройшов попри наш пліт.
Сорочка з мли, в долоні маків
В долоні цвіт, [цвіт.
Сороченька з імлі...
Скоресенько повіки затули.

Потік шумить,
Шелеше листям гай...
Хитайжеся, колисонько, хитай.

Богдан Лепкий.

Гра в часі прогульки або фестину.

Сю гарну гру можна переводити на фестині, або на прогульці в полі і в лісі.

Зберіть грачів і призначіть їм 15 або 30 хвилин часу, щоби назбирали якнайбільше різнородних квітів або інших рослин, які тільки можуть найти.

Виберіть одного з прогульковців на провідника забави. Провідник сідає на землю і приказує всім учасникам забави сісти перед ним у півколесо. Всі грачі держать в руках квіти чи рослини, які призбирали. По тім розпочинається гра.

Провідник приказує першому грачеви, що сидить по правій руці від нього, щоби вибрав з своєї колекції квітку, чи рослину, назвав її по імені і поклав на середину кола. Відтак, поступаючи з права на ліво, кождий грач по черзі вибирає (наколи їх має) зі своєї збірки всі квітки тої самої якости і кладе на середину на одну купу. Коли черга перейшла від правого до лівого кінця і всі грачі зложили квітки одної якости на купу, тоді перший грач, що викликавав сю квітку, збирає сю купу квіток.

Коли грач, що перший викладає якусь квітку на середину, не міг назвати її, то мусить за кару виступити з гри. Так само кождий інший грач, який немає в себе квітки, чи рослини як та, що скидають на середину, залишає гру. Виступлені грачі держать дальше свою збірку квіток.

Відтак провідник викликає слідуемого грача по правій руці, щоби виходив з якоюсь квіткою чи рослиною на середину кола. І знов грачі чергою вибирають зі своїх колекцій квітку тої якости, що на середині, й складають на купу.

В сей спосіб гра поступає доти, аж кождий з учасників мав нагоду раз виходити з якоюсь квіткою на середину кола і забрати від кожного грача цілий запас квітки одного рода.

Грач, якому по закінченню гри остала найбільша кількість різнородних квіток, чи рослин, є побідником.

Сю гру можуть переводити старші й молодші, хлопці й дівчата.

Подав: Мих. Кумка.

Перше Причастя.

Перше Причастя дітвори III класи «Рідної Школи» ім. князя Льва у Львові, на Личаківським передмістю. (Між дітворою сидять: катехит о. Каштанюк; упр. школи — п. Авг. Домбровський; посередині — учителька класи п. Олена Ріплева).

В життю по раз перший сьогодні приймили
Причастя наші діточі уста —
Таємної ласки ми всі доступили:
Ми кушали Крови і Тіла Христа.

Ти нас, любий Христе, вкраїнську дітвору,
У ласці великій сьогодні приймив,
За нашу молитву, любов і покору
До Тайни святої Ти нас допустив.

Від нині тимбільше будемо славити
Тебе, наш Ісусе, за ласку й любов, —
У вірі, що зволиш всіх нас боронити
І наш рідний нарід візьмеш під покров.

Ю. І.

Веселі штуки.

1) Як зробити, щоби шпички ходили.

Чи ви бачили коли, щоби шпички, якими видовбують зуби, ходили? Можливо що ні, але можете се дуже легко зробити, коли будете знати, як.

Возьміть кухонний ніж і дві дерев'яні шпички. Застружіть кінець одної шпички і розколить кінець другої. Відтак вложіть заострений кінець одної шпички в розколений кінець другої, так, щоби обі tworили вигляд латинської букви V.

Тепер оберніть се v догори ногами і покладіть на вістря ножа. — Ніж тримайте в руці спокійно, щоби шпички звисали свobodно в діл.

Тримаючи ніж у поземній позиції знизіть його, аж кінці шпичок дотикатимуть легенько стола. Мусите держати ніж спокійно і точно в поземній позиції, бо інакше шпички відмовлять послуху і не схочуть „йти“.

Коли ніж і шпички будуть у відповідній позиції, шпички почнуть йти по вістря ножа в напрямі до ручки аж поки не дійдуть до кінця. Ніхто не мусить бути аж магіком, щоби виконати сю штуку. Тайна сеї штуки лежить в тім, що живчик у руці людини, ударяючи, уділює своєї сили настільки, що підбиває ніж, а шпички посуваються по вістря ножа в напрямі до руки, яка держить ніж.

Коли нема під руками шпичок, то можна се зробити з соломкою, зігнувши її так, щоби мала вигляд латинської букви v, при чім треба вважати, щоби оба кінці були рівні.

2) Відчитання „невідомого“.

Попроси одного з твоїх товаришів, щоби щось написав на куснику паперу так, щоби ніхто не бачив. Потім нехай зложить сей парір уважно, щоби не було видно написаного. Відтак нехай положить сей папір на долівку і стане на нього ногою, а ти відгадаєш, що є на папері. Очевидно, він буде думати, що ти дійсно відгадаєш, що є написане на папері. — Як тільки товариш зробить се, ти удавай що дуже сильно думаєш, і відтак скажи: „твоя нога“!

Подав: Мих. Кумка.

Загадки.

Складова загадка (1 точка).

Вла — сун — ин — — хо — Ет — ди — дук —
ек — на — слав — зор — бніц — брий — ші —
ро — та — Ляй.

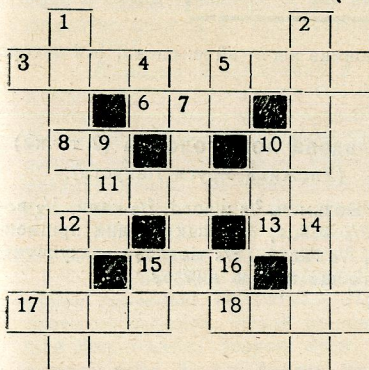
З порозкиданих 17 складів зложить 7 слів, яких початкові й кінцеві букви, читані з гори в низ, дадуть сезонне побажання »Світика« для всіх його читачів і читачок.

Значіння висказів:

1) Мужеське ім'я (словянське).	5) Славний учений.
2) Вулкан в Європі.	6) Заіменник у множині.
3) Інакше: скриня.	7) Інакше: мужний.
4) Церковна наука.	

Хрестівка. (3 точки).

(Уложив К. Ластівка)

Слова поземі: 3. продукт з води; 5. одна з трьох християнських чеснот; 6. водна животина; 8. пекло, підземелля; 10. виклик здивовання; 11. по грецьки: паска; 12. міра поверхні; 13. назва карти до гри; 15. люблю, по латинськи; 17. табор; 18. придане.

Слова прямовісні: 1. помешкання, кімната; 2. сік життя; 4. се що 12 поземо; 5. військова команда (в скороченню); 7. мужеське ім'я; 9. дарунок; 10. комаха; 12. виграна на лотерії; 14. прилад до їзди зимою; 15. по церковно-слав. »як»; 16. те що під 10 подане.

Переставка букв (2 точки).

(Уложила Яруся Лакуста.)

Дані є слова: 1) осел, 2) диво, 3) бари, 4) рило, 5) Баку, 6) кара.

Переставити в тих словах букви так, щоби дістати з першого слова — назву людської оселі; з другого — інший вираз на горизонт; з третього — назву водного звіряти; з четвертого — назву короля птиць в множині; з п'ятого — назву острова, що належить до Америки; з шестого — назву алкогольного напитуку. Початкові букви тих нових слів мають дати назву птиці, що живе в наших сторонах.

Силябічне додавання (2 точки).

(Подала Дозя Канда)

1) Домашнє звіря + нота = домик на літниську.

2) Заіменник особовий + молочний продукт = татарський полон.

3) Питання + звірятко, живуче в землі = урядове оречення.

4) Гімнастичний прилад + залізничний шлях = настоятель в заведенню.

5) Злучник + голос ворони = рибячі яєчка.

Ломиголовка (1 точка).

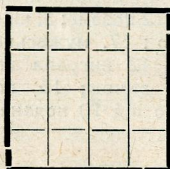
Кота хвостом оберни — бери ціп тай молоти?

(Уложила Одарка Лакуста).

		Леп	сли			ті	бу				
	дан	ща	та	мім	со	мо	ти	га	сві	жеш	
	ва	в	вий	кий	бу	са	ти	лиш	бід	тий	
Бог	не	Пол		бі	і	у	жещ		бо	у	мо
Не	сво	вий	а	кай	ду	ща	силь	тя	ти	ний	слав
		шу	їй	сли	ний	щас	ші	і	ний		

Зачніть складом «Не» й слідом шахового коника відчитайте: слова, імя автора й назву твору, з якого вони взяті.

(Уложив Леонід Соневицький).

- 1) Укр. князь.
- 2) Частина лиця.
- 3) Інакше: полуденок.
- 4) Словна допомога.

(Уложила Яруся Лакуста).

Возьміть $\frac{2}{6}$ цілого, $\frac{1}{2}$ кави, $\frac{1}{2}$ води, $\frac{2}{5}$ заяця, $\frac{1}{1}$ гадки, один примітник, $\frac{3}{5}$ гадки і $\frac{5}{8}$ дієслова «рахувати», — то що з того вийде?

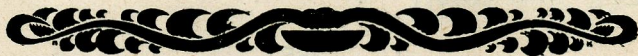
(Уложила Одарка Лакуста).

Винайдіть назви звірят у слідуючих реченнях:

1. Миросьо хотів відібрати від мене гріш, зaledво в кулаці міг я удержати монету.
2. Гурток козаків запивав собі мед. Відьма задумала їх перелякати.
3. Весь грошовий запас виняла вдова зі шховка й передала синуви, що йшов на війну.
4. Важкі труди мусіли зносити стрільці на війні.
5. »Ловіть, бийте!« — ляпнув розлючений полковник.
6. Проголоднівся пан у дорозі, та вечером ще повна торба, рано була порожніська.
7. Деякі слабодушні поети укладають що крок оди льюкайськ своїм звержникам.
8. Доля скитальців незавидна.
9. На березі мурави Вірка зривала листочки з невісточки.
10. Не відписувати на листи, — се дуже негарна звичка

Всі загадки дають за влучні розвязки 15 точок.

Речинець надсилення розв'язок до дня 25 серпня с. р.

Правда, що «Дон Кіхот» прегарна книжечка! Будеш її читати в житті ще кількома наворотами, а за кожним разом будеш її краще та основніше розуміти. Тепер вона смішить Тебе, бо дурниці, що їх вчиняє «лицар понурого обличчя» дійсно сміху варті. Таких «лицарів» є й тепер на світі дуже багато, а найбільше їх є в нас. Вони воюють зі всіма примарами, які в їх дурних головах видаються їм дійсністю. Замість з вітраками — то боряться вони з нашими старими та заслуженими установами («Просвіта», «Рідна Школа»), нападають на заслужених людей, а драбугів-пройдисвітів та продажних ренегатів славословлять і багато тим подібних «подвигів» вчиняють. Але се зрозумієш, моя дороженька, доперва колись пізніше, коли підеш у життя власною стежечкою.

Ангелина й Анатоль Кабайди в Луцьку: За даруночок, який Ти мені надіслала, прийми від мене ширю подяку. І братчикови теж дякую за окремого листика. Робите гарне діло, що гуртуєте коло себе всю сільську молодь тай читаєте мене в тім гуртку. Українська Енциклопедія (I том) вже є в прсдажі, Тепер під час ферій старайтесь дати яку театральну виставу. Спробуйте заграти «Серед Ангелів». Постарайтесь на рік 1932-й приготувати СВЯТО МАТЕРІ в своєму гуртку. Зробіте своїм коханим Мамам багато радости. Подумайте над тім!

Вірця Кутинська в Копині: Дуже гарний Твій перший листочек, до мене хочай на карточці, але написаний дуже старанно і гарно. Видно, що позашкільна наука більше Тобі мила, бо вчать Тебе найкращі учителі — Татко і Мамуся. Колись, як повернеш у рідні сторони, то здивуєшся, що вмієш так багато, хоча прожила в чужім осередку. А які книжечки любиш читати найрадше? Певно за гарне свідоцтво дістала багато гарних книжечок від Татуса в дарі? Пиши до мене частіше Па!

Владзьо Лаврівський в Любачеві: Радію, що продовжуєш зв'язок зі мною, в черговому заступстві по Олі тай Богданчикови! Але правда, що коли вони поприїздять на Свята або на ферії до хати — то нераз питають за мною? Що? Як будеш у Львові в гімназії (певно підеш до гуманістичної, до III класи?) — то зайдіть оба з Богданком колись до мене. Буде мені дуже мило з вами особисто познакомитись. До мене дуже часто з'ходять мої перші читачі, тепер уже великі люди, а декотрі з них вже мають навіть... вуси.

Нічко Долінай в Ужгороді: Чи правильно доставляють мене до Твоїх рук у тім році? Чому не напишеш до мене дещо про себе?

Мирон Кісь в Тростьянці: Чи Ромчик уже приїхав на вакації? Він певно привіз гарненьке свідоцтво? Поздорови його від мене і напишіть до мене спільно листа до Ворохти. Нехай опише братчик: як з Тростьянца до Бережан в гімназію їхав Кісь Роман. Здорові були, друзяки! А скажи ще до ушка Ромчикови, що ще дуже а дуже багато бракує мені передплатників до тої кількості, якої він мені в останньому листі бажав.

Ігор, Міра і Сяна Іваночки в Вадовіцях дольних: Так мені Вас жаль, так дуже жаль... Відчуваю, як тяжко приходилось Вам покидати Поточиська... Але щож, тре... А може приїхалиб Ви трошки з Татусьом або Мамцею до Ворохти? Там, над Прутом на горбі Оселя стоїть, прийме Вас охотно, дасть серцю привіт! А може звідси й в Поточиська заглянете...

Даруся Пеліх у Плонках: Ти не сповнила даної обіцянки і не відвідала мене у Львові. А може не переїздила через Львів? Кілько вже вершиків умієш? А кілько вміє їх Улянка? Напишіть, щоб я міг видати оцінку! А як мається Мамуся?

Мартуся Грицай в Стрілиських старих: Чи каталог одержала? Я вислав його, а коли не дійшов, то видно десь загубився на пошті. Твоя бібліотека дуже велика і наколи даліше так пильно складатимеш книжечки, то будеш мати справжню книгозбірню. Се велика приємність мати багато книжок, гарно опрацьованих та покладаних в окремій шафочці. «Світик» бажав переміни на тижневик, або бодай на двотижневик... Але тепер ще годі се здійснити. З географії України та з її історії маю багато, гарних статей, але щож... Хісна з них не буде ніякою, бо на тім місці все матимуть читачі... білі сторінки, а відвічальний редактор... 7 днів арешту за заміною на 100 золотих кари. («Світик» уже раз бажав «відсидіти» — але не хотіли його там приймати тільки казали заплатити). А ніхто з наших «патріотів» (тих, що молють язиками та на всіх і вся нарікають, а до ніякої роботи вони ні чи-чирк) — не зложили сеї кари за «Світика». Не все можна зробити, що бажалосьби зробити! Одначе не всі се розуміють, а найменше ті, що горляють і вивертають усе до гори дном.

„СВІТ ДИТИНИ”

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить раз у місяць в обемі 2 арк. друку, книжкового формату.

Умови передплати на рік 1931: місячно 1 зол, кварталньо 3 зл. піврічно 6 зол., річно 12 зл. Для Америки й Канади 1·50 долляра річно. Для Закарпатської України 50 кор. річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Зіморовича ч. 3.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ:

До сього числа, що виходить у здвоєнім обемі за липень і серпень — до-лучаємо чисті бланкети чекові на вплату передплати за II піврік, в квоті 6 зл. Дуже просимо всіх наших старих і нових передплатників, щоби зволили ласкаво надсилати піврічні передплати, по можности до 10 липня с. р. Видавництво му-сить в тім саме речинци повирівнювати всі свої зобовязання в друкарни, клі-шарни, мусить подавати ваканційні зачети деяким співробітникам, та мусить за-безпечитися в запас паперу, бо на випадок звижки курсу долляра — ціна на па-пір піде в гору і тоді видавництво понесло би значну страту.

Слідуюче число вийде з початком вересня. Редактор і видавець „Світа Дитини” виїздить у тім році (перший раз за 12 літ) на 2 місяці в гори (до Во-рохти) на відпочинок. Всяку переписку в справах чисто РЕДАКЦІЙНИХ нале-жить проте прямувати на адресу:

Михайло Таранько, Ворохта. („Учительська Оселя”)

В справах адміністраційних належить звертатися до Львова. Адміністрація буде фунгувати безпереривно через цілі ваканції і полагоджуватиме всякі замо-влення скоро й акуратно.

НОВІ КНИЖКИ.

Накладом Видавництва „Світ Дитини” вийшли на днях такі книжечки:

1. *Андерсен Ханс Хр.: ДИКІ ЛЕБЕДІ* 30 сот.
2. *Буш Вільгельм: ЗБИТОЧНИКИ В ВАННІ* 25 „
3. *Кіплінг Редьярд: СЛОНЯТКО* 20 „
4. *МОТОВЯЗНИК ГАСАН (з „Казок 1001 ночі“)* 40 „
5. *Шкрумеляк Юра: ІСТОРІЯ ПРО МАЛОГО МУКА* 75 „

Разом усі книжечки з пересилкою: 2·20 зл.

ОПОВІСТКА.

Мешкання для панночки або хлопчика з 1—3 класи гімн., при інтелігентній вдові (Німкинї) враз з удержанням — при ул. Зіморовича, 3. Ціна **около 150 зл.** Зголошення в адміністрації з початком шкільного року.

ЖЕРТВИ:

Роман Матвійко — на прес. фонд 3 зл; на „Рідну Школу” 2 зл. Ірця і Зеня Мазурівні — на пресовий фонд „Світика” 1 зл; на „Рідну Школу” 2 зл; на фонд Укр. Інвалідів 2 зл; для вдів і сиріт 1 зл. Ярослава Григорчукова, уч. IV класи з Чехословаччини: на „Вахатійні Оселі” — 10 чеських корон.

Видає й за редакцію відповідає: *Михайло Таранько.*

Друкарня ОО. Василян у Жовкві

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 9.

ВЕРЕСЕНЬ

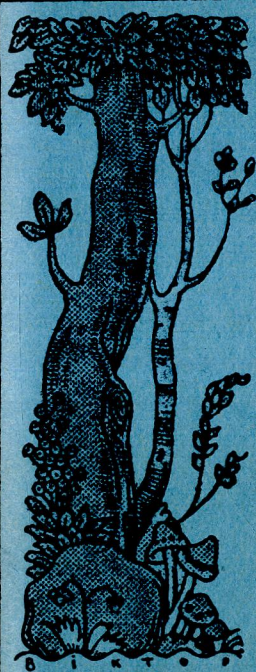
РІК 1931.

ЗМІСТ:

1. Чарівна барилка	257
2. Рідна хата	262
3. Абу-Касимові капці	264
4. «Цюцюбабка»	268
5. Клопоти старого Мікуса	269
6. Зелені віти	270
7. Бурко перед судом	271
8. Пригоди малого рачка	273
9. Моя курочка	277
10. Як то, Лис крав біля	278
11. Кликали коня на весілля	280
12. Партія шахів	281
13. Дещо про природу	282
14. Циган	283
15. Загадки	288

Ціна 1 зол.

РОДИЧІ!

Дайте дітям від початку шкільного року — поруч шкільних підручників — також і відповідні книжечки до читання по науці поза школою. Подаємо тут виказ книжечок, підходящих для кожного віку дітей та молоді.

а) ДЛЯ ДІТЕЙ ВІД 2 — 6 ЛІТ:

Вільшенко Я.	Хто почислить	1'80 зл.
"	" Братчик і сестричка	1'80 "
"	" Добрі приятелі	1'80 "
Шкрумеляк Ю.	Весілля Глогорожечки	1'80 "
"	" Діточий баль	1'20 "
"	" День Лялі	1'20 "
"	" Ірка, Юрчик і лялюні	1'20 "
"	" Різдво іде	1'20 "
"	" Тік-Так	1'80 "
"	" Як лузак усіх клопоче	1'80 "

Усі ті книжечки є віршовані з прегарними многобарвними малюнками, які зображають різні сцени з життя дітей.

б) ДЛЯ ДІТЕЙ ВІД 7 — 10 ЛІТ:

Андерсен Г. Хр.	Свинопас-Князенько	0'75 зл.
Білоусенко Ол.	Лисичка-Сестричка	2'40 "
"	" Зайчик-Побігайчик	1'20 "
Буш Вільгельм	Максим і Марко	1'00 "
"	" Нечемне вороня	0'80 "
Вуйко Влодко	Пригоди Юрчика Кучерявого	1'00 "
Воробкевич С.	Везглуздів	1'50 "
Кольоді К.	Пригоди Пінокія (опр.)	5'00 "
Уайльд Оскар	Зоряний хлопчина	0'75 "
Шкрумеляк Ю.	Історія про малого Мука	0'75 "
"	" Чемний Тарас і недобрий	
"	" Панаас	1'50 "
"	" Записки Івася Крілика	2'00 "

в) ДЛЯ МОЛОДІ ПОНАД 10 ЛІТ:

Амісіс Едмонд	Малі герої	3'00 "
Бернет Францес	Малий льорд (опр.)	5'00 "
Дорошенко Дм.	По Рідному Краю	2'50 "
Дефо Данель	Робінзон Крузо	1'80 "
Липа Іван	Тихе Слово	4'00 "
Верн Юлій	Чорна Індія	6'00 "
"	" Шансельор	4'00 "
Гайльборн	Адольф Дикі зрірі	9'00 "
Міллер Евген	Молодість славних людей	6'00 "
Рубакін Н.	Оповідання з царства звірів	4'00 "
Томпсон Ернест	Мої знакомі	3'60 "
КАЗКИ 1001 НОЧІ	— збірка	1'80 "
Чайковський Андрій	Сонце заходить (іст. пов.)	4'00 "

Замовлення на книжки прямувати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“ — Львів, Зіморовича 3.
Каталоги висилається безплатно!

УЧИТЕЛІ!

Книжка

— се найкращий
духовий корм
для дитини!

Не жалійте гроша на книжечку до читання. Се духовий капітал, зложений в скарбниці ума та депозиті серця ваших дітей на дуже великий процент!

Спробуйте купити одну з поданих побіч книжечок, а побачите, яку радість справите своїй дитині!

Чарівна барилка.

(Старо-французський переказ).

Трапилося се в давні часи в тій країні, що нині називається Франція.

У лісі, біля одного бідного села, проживав дідусь. Ніхто не знав звідки він прийшов. Був високого росту й кріпкої будови. Хоча й немало літ прожив на світі, очі в нього були добрі, розумні, ясні, а борода біла, як молоко. Дідусь молився Богови, а частіще робив те, що Бог велить робити: помагав усім людям-знайомим і незнайомим. Всім робив добро і вчив усіх добро робити. Приходив до села і потішав тих, хто горе мав; приносив лічничі зела тим, хто був недужий, а хто не був у силі опоратись з роботою — тому помагав.

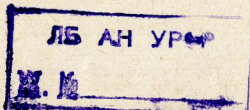
Скоро рознеслась по цілій країні вістка про доброго дідуся, тай всі говорили про його милостиву душу й лагідну вдачу. І стали до нього приходити в ліс з різних сторін люди, старі й молоді, багаті і бідні. Хто просив поради, хто шукав допомоги, хто мав велике горе, хто бажав розради. Приходили й такі, що зло чинили і кривдили других людей, вбивали, обманювали, робили те, що Бог заважав робити. Приходили такі люди питати дідуся, як робити їм, щоби Бог простив їх злочини; питали чим мають направити свої провини, тому, що совість не давала їм спокою за всі їх погані вчинки. Дідусь всіх потішав, всіх учив, і молився з ними до Бога. І кожному ставало лекше, після того, як промовить дідусь добре слово.

Одного разу прийшов до нього чоловік у багатій одязі, що сіяла золотом, мов сонце, а при поясі мав гострий меч у золотистій піхві. Він промовив:

— Добрий-день, святий старче! — а сам насміхається злобно.

Дідусь відповів спокійно й привітно:

— Здоров був, мій сину! Чого ти прийшов до мене? Прихожий знов засміявся тай каже:

— Я чув, що до тебе приходять люди каятися, та зі своїх лихих діл сповідатися. Ось і я думав теж розказати тобі, як я жив, та чим Бога прогнівив. А ти потім мене поблагословиш і навчиш, як мені свої провини викупити, щоби знова добрим чоловіком стати.

А чоловік сей — то був багатий князь і жив він так зле, що гіршого від нього не було в цілій країні. Ні в чому не знав він стриму; що хотів, те і робив; а робив усе лиш погані діла. У князя було багато підвладних людей; вони на нього працювали, а він ріжними способами їх кривдив й утискав. Володів він великими маєтками. Мав багато сіл і всюди відчували люди тільки одну кривду. Приказав він їм усе, що заробляли, йому віддавати, а часом відбирав останнє їх добро. Брав у селянина коня, а то траплялося, що й жінку і дітий силоміць забирав до себе в неволю. Їздив на полювання і толочив селянські ниви, а часом для забави запалював села й з насолодою приглядався, як горять селянські хати. А хто хотів йти супроти його волі, того казав сікти батогами. І катували людей до крові перед його палатами, а він приглядався з вікна, сміявся та попивав дороге вино з золотої чаші...

Так-то жив сей чоловік. І прийшов він до дідуса зовсім не для того, щоби в Бога та людей ласки просити, а хотів посміятися над дідусем і заставити його вислухати про всі свої вчинки.

„Подивлюсь“ — думав собі князь, — „що він мені потім скаже“. І сповідався зі всіх своїх провин, а при тім сміявся дідусеві в очі. Коли скінчив оповідання, сміючись, запитав дідуса:

— Що мені тепер треба робити, мій батьку, щоби Господь помилував мене?

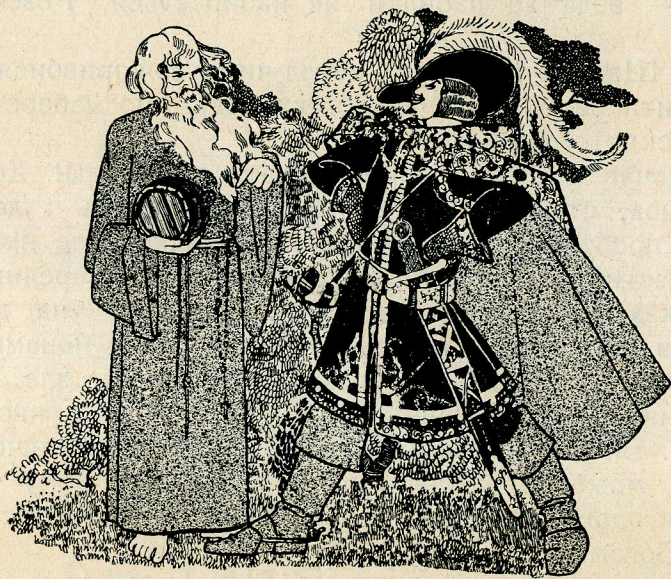
Дідусь спокійно дав йому порожню барилку, яку держав у руці й сказав:

— Піди до річки, зачерпни води в сю барилку. Коли вона буде повна, — всі твої провини будуть тобі прощені!

Недобрий князь аж зайшовся від сміху.

— Але-ж і мудрий дідусь! Зрозумів, що я ради забави свої гріхи йому оповідав, і чудну мені вигадку придумав. Нехай буде, як ти сказав!

Пішов князь до річки, спустив у низ барилку і хотів води набрати. Але-ж годі! Вода в барилку ніяк не набирається, ніби вона заднена. Вода через край переливається, а в середину ні краплина не попадає. Князь своїм очам не повірив, підняв барилку, перевернув — нема в ній води. Хоче вдруге набрати води, але чудо знов повторюється: не набирається вода. Дивиться грішник, рукою пробує — барилка суха, ні краплини води не попало до її нутра. Застановився князь, тай думає: „Се певно річка

зачарована, через те з неї й води не можна набрати. Піду деінде й наберу води повну барилку“. Пішов він лісом і прийшов до високої кам'яної скелі, з під котрої струмочком бігла вода вниз по камінцях. Князь підставив барилку під струмочок. Вода біжить, піниться, бризкає на всі боки, а в барилку не ллється...

Коли князь взяв її, гадав що вже повна — дивиться: — нема ні краплини води. Підставив другий раз — такеж диво; третій — теж саме. Ні одна краплина не впала до барилки. „Ні!“ — думає князь — „се проклятий дідуган всю воду в лісі зачарував, мені на злість... Попробую

щастя в іншому місці. Він вийшов з ліса, пішов полями, шляхами, аж дійшов до великого озера.

— Ось тут певно вже наберу води!

Спустив барилку в озеро, виймає, гадаючи, що вже повна води, але в барилці ні краплини води немає. І скільки разів він не силкувався набрати води в озері — вода до барилки не набиралася. Злість огорнула душу грішника. Він, упертий і гордий з роду, не терпів, щоби йому хто противився. Він привик, щоби все діялося після його волі. А тут така звичайна річ і не можна її зробити: — вода до барилки не набирається. Розсердився князь:

— Ще не було такого, перед чим я покоривбися. Мушу довершити свого — знайду таку воду, що набереться до соєї проклятої барилки!

І почав недобрий князь шукати такої води. Ходив до всіх річок, ставів, озер, струмочків, криниць і до баюр. Всюди пробував набрати води в барилку, але ніяк йому не пощастило її набрати. Барилка була в середині суха.

І жах почав проймаєти князя, дивлячись на се чудо. Не знав він ні сну, ні спочинку і днями й ночами ходив від річки до річки, від озера до озера, але завжди надаремне. Чим далше, тим більше росла у нього туга в серці. Він не хотів покоритися, а бачив, що нічого вдіяти не може. Зрозумів, що не наповнити йому чарівної барилки, доки не буде помилуваний за свої погані діла перед Богом.

І почав він згадувати свої гріхи й провини, але вже не на сміх, а тільки на правду, став думати про них. Згадував, скільки людей замучив, скільки в неволю забрав, у скількох добра й оселі відібрав, скільком голови зрубав... І страшно йому робилося й соромно. А все не хотів він ще покоритися, говорячи:

— Не поступлюся, поконаю се чудо небувале! Буде в мене повна барилка!

І все ходив, ходив до всякої води, старався набрати, а барилка лишалася порожною.

Цілий рік проходив сей недобрий чоловік; скрізь побував, де тільки міг, скрізь пробував води набрати. Подерся

вже його коштовний одяг, почорніли на ньому золоті прикраси, розлетілися черевики і ноги він покалічив ходячи; виросла в нього довга борода, а очі глибоко позападали, наче у хворого. Ті люди, що раніш бачили гордого князя, тепер не могли його пізнати.

Коли рік скінчився, князь повернув до дідуся. Підійшов до нього вже без сміху, з покорою, й схилив низько свою голову.

Дідусь поглянув на нього добрими, ясними очима й спитав:

— Що-ж, сину мій, зробив те, що я тобі сказав?

Ще нижче схилив чоло грішник, поставив на землю барилку й тихо відповів:

— Ні! Не міг я сього зробити!

І він признався, що бажав лише насміятися над діду-сем, а тепер переконався, який то він кволий та немічний і як то страшно йти проти законів Божих. Тут йому згадалося все життя, всі його злі діла, і всі гріхи... Пропала його гордість і впертість. Так соромно, так боляче йому за себе зробилося, що сльози стали в його очах, і одна горяча сльозинка капнула до порожньої барилки... І сталося чудо: — барилка наповнилася до самого вершка сльозами покаяного грішника.

Тоді поблагословив дідусь князя, ласкаво поклав руку на його голову й сказав:

— Бачиш, мій сину, як багато значить перед Богом одна сльоза пролита зі щирого серця. Всі провини прощаються, коли жалуєш, що їх зробив. Більше не гріши! За всі попередні твої діла Бог тобі простив!

Князь упав до ніг святому старцеві й став від того дня жити новим життям. Нікому більше він зла не робив, а навпаки — всім, кому лиш міг, творив добро.

Переклав: Ол. Вітенко.

Рідна хата.

Ой, як-же я люблю
Той домок рідненький,
Дубові пороги,
А стіни біленькі!

Ой, як-же кохаю
Ту рідную стріху,
Де бузьки в гніздочку,
Росли нам на втіху!

Та хатка старенька,
Стоїть не від нині,
Та всеж не піддається
Вітрам, хуртовині!

Ту хатку ще ставив
Своїми руками
Дідусь мого діда —
Се знаю від мами.

Соломяна стріха
На сильній основі,
Підвалина з дуба,
А стіни соснові.

А та наша стріха,
Як золото сяє,
З густого садочку,
На світ поглядає.

Ще ти не доїхав
До нашого плота,
А вже відчинились
Для тебе ворота.

Ще не перейшов ти
Хатнього порога,
Вже батько витає
Гостя в імя Бога.

Витай-же нам гостю,
На ріднім порозі,
Кланяються стіни
Тобі аж під носі.

І столи і лави,
І вся наша хата,
Тебе гостить щиро,
Чим повна й богата.

На ліво світлиця,
Кімната на право,
Там ненька чогось то
Звивається жваво.

В веселій світлиці,
Гості веселенькі,
А в білій кімнатці
Ми всі коло неньки.

Тут наша потіха,
Тут наші розкоші,
Такого гніздочка
Не купиш за гроші.

В світлиці на стінах
Князі і гетьмани,
Лицарська в них зброя,
Шовкові жупани.

Ось князь Віщий Олег,
Святослав Хоробрий,
Хмельницький, Мазепа,
Гетьман славний, добрий.

Франко і Шевченко,
А ось Мати Божа,
Тут Ісус-дитятко,
Там »Гість з Запорожа«...

Під стіною лава,
Там батько сідає,
Про славу минулу
Нам оповідає.

З неба сніп проміння
Весть двір обсилає,
А вишня з садочку
В вікно заглядає.

І як-жеж ту хатку
Мені не любити?
І як-жеж без неї
Мені в світі жити?

Ні сріблом, ні злотом
Її не опишу;
Ніколи, ніколи
Її я не лишу.

Ніколи, ніколи
Її не забуду,
Тій рідній хатині
Я все вірний буду!

З чужого мотиву переспівав: Ю. Ш.

Абу-Касимові капці.

(З „Казок 1001 ночі“).

Давним давно жив у місті Багдаді старий купець Абу-Касим, відомий по всіх усядах скупендряга. Хоча він богач, та його одежа була подерта й покрита латками. Його турбан — то був кусень грубого сукна, невідомо вже, якої краски. Та найбільшу увагу звертали на себе його капці. Їхні підшви були вибиті великими цвяхами, а пришви склалися вже з такого числа латок і прищіпок, як жебрацька торба, бо від десяти літ, від коли вони були капцями, всі шевці Багдаду пописувалися вже на них своєю штукою, щоби якось притримати ті кусники шкіри разом. А від тих латок і прищіпок зробилися капці такі важкі й незугарні, що коли хто хотів описати щось негарне, незручне й тяжке, то казав:

— Се подібне до Абу-Касимових капців, або — се чисті Абу-Касимові капці!...

Раз ішов той купець торговицею міста і хтось предложив йому, купити запас кришталевого начиння. Він купив се начиння і був дуже вдоволений. В кілька днів потім довідався, що якийсь торговець має ще на продаж рештки рожевого олійку. Того купця стрінуло якесь дуже велике нещастя і він збанкрутував. Нещастя сього чоловіка використав Абу-Касим, закупив у нього рожевий олійок за половину звичайної ціни і знову був дуже вдоволений. А звичаєм східних купців є — в разі щасливого заupu товару — улаштувати пир для своїх приятелів. Та наш скупар того не робив. Він жалувал витрат на гостину. За те уважав за відповідне час від часу подбати бодай про своє тіло. Отже пішов до лазні. Там сказав йому один знайомий, що вже найвищий час, щоби він змінив свої старі патинки а купив собі нові...

— Про се я вже сам думаю не від нині — відповів несподівано Абу-Касим, — але коли так докладніше приглянуся своїм патинкам, то бачу, що вони ще не такі дуже знищені й можуть ще якийсь час робити свою службу“.

Коли він купався, прийшов до лазні також кадї Баг-

даду, то є найвищий судія, а що Касим викупався скорше, як судія, то пішов до кімнати, де вдягалися. Він одягнувся і хотів захвати ноги в свої старі патинки — але на диво там, де він поставив свої капці, стояли тепер якісь інші, нові. Та Абу-Касим подумав собі, що то певно його приятель зробив йому такий дарунок, бо вже не міг дивитися на його подерті капці. Отже взяв ті нові патинки й пішов собі спокійно з лазні до дому.

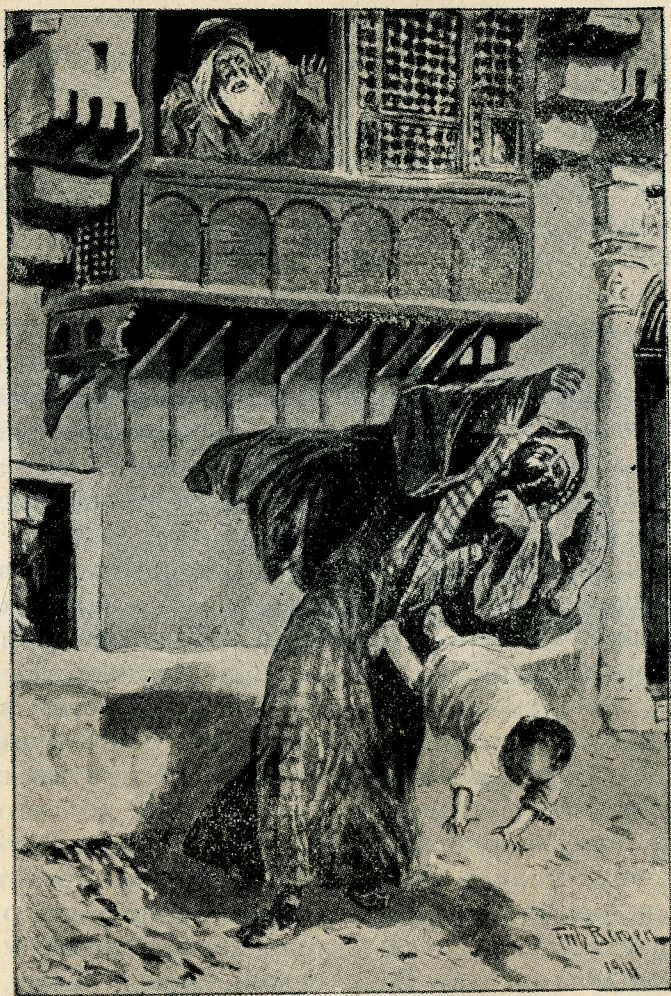
На нещастя були се капці судді. Коли суддя викупався й пішов одягатися та зажадав патинків, слуги не могли їх знайти, а знайшли лише стару й подерту пару капців, про які всі знали, що се капці скупендряги Абу-Касима. Отже зараз побіг один слуга за Абу-Касимом на вздогін і наче злодія, зловленого на горячій учинку, привів назад до лазні перед суддю. Суддя, розгніваний безсоромністю старого скупаря, не хотів навіть вислухати його оправдання, а казав кинути його зараз до в'язниці. Отже, щоб не покарали його прилюдно соромною карою, як кожного злодія, мусів Абу-Касим заплатити велику кару, таку, що мігби був собі купити за ті гроші багато пар патинків, може зі сто пар!

Як тільки повернув Абу-Касим до дому, рішив пімститися на спричинкови свого нещастя, то є на своїх капцях. Лютий, кинув ними в ріку Тигр, що плила попід його вікна і рішив купити собі вже нові патинки. Та признання рішило інакше. Незабаром потім рибаки закинули сіти на рибу й витягючи їх почули в них щось дуже тяжке. Вже гадали, що виловили якийсь скарб, та замість того витягнули Абу-Касимові капці, які ще до того своїми цвяхами подерли рибакам сіти. Розлючені на Абу-Касима і його капці, кинули їх йому крізь вікно до хати. Але власне на нещастя скупаря стояли в кімнаті напроти вікна ті криштталеві вази, які скупар дешево купив у бідного купця та міг продати їх за великі гроші. Капці, кинені з великим розмахом, порозбивали ті вази на дрібні черепки, а при тім розбили і фляшки з дорогим рожевим олійком.

Абу-Касим прибіг до кімнати, а побачивши, що сталося, закликав у розпуці:

— Прокляті капці! — Вже ви тепер не діждете робити мені шкоду!

Зараз побіг з ними до городу і кинув їх звідти у водопровід. Та тут сталося нове нещастя. Капці затамували

воду і вода залила дома, між іншими також дім намісника Багдаду. Студнярі розслідили водопроводи і найшли капці скупаря тай звалили на них всю вину, хоча поправді повинь завинили вони своїм недбальством, бо не чистили

водопроводів як слід, а капці тільки причинилися трохи до затамовання води. Та намісник повірив студнярам і казав Абу-Касима арештувати. Він знову заплатив велику суму грошей, а його капці вернули з поворотом до нього.

— Що мені тепер з вами робити? — питав скупар своїх патинків. — Ви, прокляті капці! Я вас два рази хотів утопити й загорити, а ви нароком вертаєте до мене та ще й наражуєте мене на шкоду. Кину вас тепер у вогонь!

— Але що ви тепер мокрі й повні намулу — говорив далше Абу-Касим — то найперше мушу вас висушити на сонці, щоби ви добре згоріли. Отже покладу вас на даху свого дому, бо до хати вже не хочу вас брати.

Патинки побачив пес сусіда, вискочив на дах і почав їх рвати зубами та бавитися з ними. Він затягнув капці на край даху і вони впали якійсь жінці, що переходила туди з дитиною, на голову. Жінка впала на землю і дитинка впала їй з рук на каміння. Батько дитини вніс скаргу на Абу-Касима, бо його патинки мало що не забили жінки й дитини. Коли суддя проголосив скупареви строгий при-суд, сказав Абу-Касим поважно:

— Світлий суде! Я усе перенесу, на що мене засудите, але уклінно прошу вас також, дати мені охорону перед моїми смертельними ворогами, які є причиною мого нещастя. Ті вороги — се мої патинки! Вони заганяють мене в нужду і ганьбу. Навіть грозять позбавити мене життя і хто зна, що вони ще мені накоять. Змилосердися, світлий суде і на будуче приписуй усю вину подібних нещастя не мені, а моїм патинкам, — або допоможи мені позбутися тих проклятих капців!

Суддя засміявся і подумавши не міг відмовити його просьбі. Він казав задержати сі нещасні патинки в суді, аби вони вже не робили нікому псоти. А старому скупареви порадив, щоби розумнійше уживав свого маєтку, бо правдива ощадність полягає на розумному уживанню гроший, а не на сліпому збиранню їх у свої ненаситні руки.

Сю казку звіршував прегарно Іван Франко і вона вийшла окремою книжечкою п. з. „Абу-Касимові капці“. Поручаємо її нашим читачам. Вона коштує 1'50 зл. (з пересилкою 1'70 зл.). Набути її можна в адміністрації „Світа Дитини“ та в кожній українській книгарні).

„Цюцюбабка“.

Подивіться, що за диво!
Чи хтось бачив таке з вас?
З дітьми бавиться щасливо
В »цюцю-бабку« песик Ас!

Псови очі завязали,
Він вам скаче навкруги,
Діти тішаються, втікають
І сміються: ги-ги-ги...

З Аса вже аж піт спливає,
Й ще нікого не зловив...
Раптом ніс у діл схиляє...
— Щоб я вас не заціпив?..

Нюхом, нюхом він доходить
До Олюсі за кущем —
Хап! пустив і в бік скрутився
За маленьким Петрусем.

А нарешті розгулявся,
Скинув хусточку в траву...
— Бавтесь ви тепер без мене,
Бо я в поле побіжу!..

Е. К.

Клопоти старого Мікуса.

Всього 5 років має Мікус, а вже чимало в своїому житті приходилось йому зазнати клопотів, бо в нього й обовязки свої є. Вже, як мав 2 місяці, відчув він на своїй спині, що собаче життя не є таке легке, як се здається деяким дітям.

Ах! ті діти! Скільки радісних хвилин проминуло йому з ними; а скільки неприємностей прийшлося йому зазнати від них. І тепер ще, як згадає про минуле, уши пашать, — а хвіст... Йому, нещасному, найгірше докучав малий Василько. Візьме, бувало, хвіст у руки неначе віжки і покрикуючи — но... кося, но!.. переїщить скільки сил старчить по спині. І на те все не смій ані гаркнути, бо господиня пічне голюкати: Твоїм собачим обовязком є дітий забавляти.

Якже його кусати, як він такий милий. Що трохи посмикає за уши, за хвіст покрутить, шерсти скубне — се нічого. Алеж нераз приголубить, поцілує, а найважніше — поділиться чим має: то хлібом, то мясом, то молоком. Добрий хлопець Василько, тільки чогось слабо росте. Вже має три роки, а все йому дурниці в голові. Йому старому вже й не лицювалоб заходити в компанію з такими дурнями. Але щож робити... Вже такі вдалися ті людські діти. В песячому роді зовсім не те. Всього два місяці поpestить мати, покормить молоком, а там, — як підростуть та зміцніють зуби — ступай своєю дорогою і промишляй як знаєш.

Але чи не проснувся Василько? Чогось довго господиня не пряходить! От, буде клопіт, як розплачеться сей бекса... А він любить з просоня трохи поплакати.

Встав Мікус і підійшов до колиски.

На Васильку сиділи мухи і робили порядок на його лиці. Злизували недоїджену кашку, прочищували ніс, уха, а він ще й неначе усміхається до них.

Ах, ви пакосні! — подумав Мікус — і щоб зігнати мух, лизнув язиком Василька по лиці.

Василько пробудився і своїм звичаєм почав плакати: бе-е-е... бе... бе...

Чого тобі треба? Спи! — неначе промовляє до нього Мікус і все крутиться коло колиски, радби як небудь втихомирити малого плаксія.

Але де там. Його заспокоїти ніяк не можна... Плаче, аж захлипується, а все мами кличе.

Колиб хутчій господиня — нетерпеливиться Мікус.

Господиня не приходила, а Василько все своє у... у... у...

Мікус з досади і собі завив у... у... у...

— у... у... у...

— у... у... ауу... гавв — заводить Василько і Мікус.

* * *

— От тобі маєш, плаче лялька і нянька! — промовила господиня, входячи до хати.

Мікус, побачивши господиню, зрадів, а мати відставила кіш з картоплею і підійшла до колиски.

— Моє сонячко ясне, мій соколику маленький! Чогож ти так розплакався? Може тобі хто кривду яку заподіяв? Скажи, мій голубе сизокрилий.

Василько перестав плакати і радісно показуючи рукою промовив:

— Мікусь!

— Ах, ти Мікус, ти будеш мені дитину кривдити? Ти поганій псе!

У відповідь на таке неправдиве обжалування — Мікус завертівся і лизнув приятеля в саму бузю своїм довгим язиком. Потім розлігся, положив голову на передні лапи і вдивляючись в дитину розумними очима думав: — а все таки Василько, хоч бекса, милий хлопчина.

Григорій Кадлубицький.

Зелені віти.

Зелені віти, зелені віти,
Рожевий цвіт —
Піду в садочок, нарву квіточок,
Мамі в привіт.

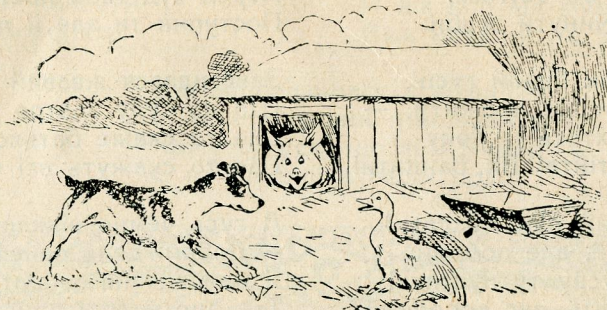
За твою працю, за твою журу,
За рай — світок —
Прийми матусю квітки й душу
Твоїх діток.

Володимира Жуковецька.

Бурко перед судом.

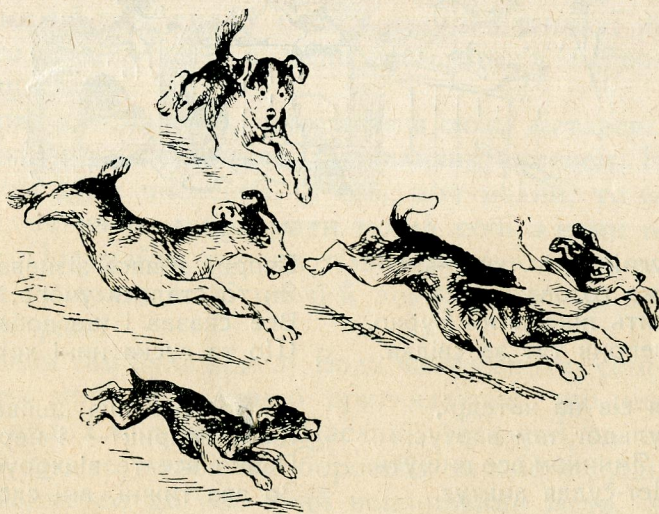
Із хлівця, там на подвірю,
Білий веприк виглядає,
— Варто би піти на прохід! —
Так товстюх собі думає.

З ліва гусочка біленька
Надійшла і запитала:
— Чи сюди моя сестричка
Щойно не перебігала?

— Грм... Не бачив, бо дрімав я...
Каже веприк наш ліниво:
Раптом з права надбігає
Песик Бурко, бистро, живо!

І нечемний, мов вовчисько,
Не здоровить, не витає...
А відразу крик і галас
Перед гускою вчиняє:

— А, то гуска? Ти сама тут?
Ану йдім на перегони!
— Я не хочу! Я боюся! —
Плаче гуска на всі тони.

— Ну, біжи, бо зловлю в зуби!
Щож робити гуска має?
Хоч її не вчили того,
Обернулась і втікає...

Бурко тішиться, радіє,
Скаче, грізно викрикає, —
Вчув се Босий, Ас і Цезар —
Кожний Бурка здоганяє.

Бурко одурів нарешті!
Вхопив бідну гуску в зуби,
Гуска мліє, бо боїться,
Що їй не минути згуби.

І хто зна, чи бідній гусці
Довелось би ще прожити, —
Але нагло хтось із боку
Крикнув: Стійте! Ви, бандити!

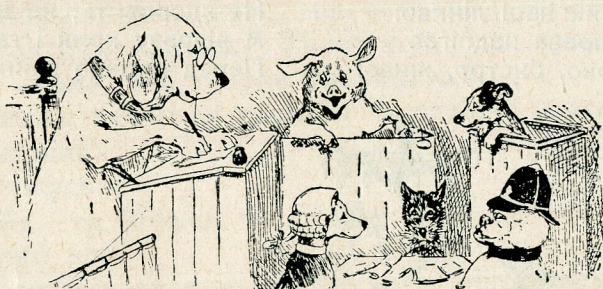
Був то губий пан Кудлатий,
Пес великий, але добрий...
— Зараз гуску ту пустити!
То так робить пес хоробрий?

— Слабших так ялось лякати?
Безборонних зачіпати?
— Я... я тільки так... нічого...
Я хотів пожартувати...

— Гарні жарти! Пса негідні,
Сором, ганьба! Завтра рано
Перед суд тебе поставлю,
Поступив ти зле й погано!

Завстидався жвавий Бурко,
Що до суду завтра піде...
Що то скаже батько, мати?
Що то скажуть всі сусіди...

А гусь чемно відклонилась:
— Добрий день, пане Кудлатий!
Я вам вдячна за ратунок
Так, що й годі описати!..

А на другий день раненько
В суді вже готова клітка,
В ній сидить підсудний Бурко,
З боку веприк тут за свідка.

Дог-суддя сів на катедрі,
Бурка Бульдог там вартує,
Пінчер з Ямником все пишуть,
Що їм Дог-суддя диктує.

— Свідок веприк най нам скаже
Як то було, та все точно,
Та най каже тільки правду! —
Каже Дог-суддя святочно.

Веприк взявся зізнавати,
Як то сталося учора,
Все сказав і ще добавив,
Що та гуска нині хора.

— Бо то птиця делікатна...
Каже веприк — і нервова,
Певно все те відхорус
Зо два тижні, ані слова!..

— Досить! каже Дог поважно,
І диктує присуд грізно:
— Песик Бурко є тут винен,
Каятися вже за пізно!

— Та що се погане діло
Перший раз вчинив він вчора,
І як бачу — є у нього
Жаль, каяття і покора.

— То дістане легку кару:
Має гуски пильнувати,
Від усякої напасти
Має їх обороняти!

— Як буде з гусьми згідливий,
То дарую кари решту,
А як ще раз провиниться,
То замкнемо до арешту!

Бурко дякував за ласку,
Що так лагідно вкарали, —
Й від тоді від Бурка гуси
Вже напасти не зазнали.

Він заприятнися з ними
Й жив з гусьми в великій згоді,
Кажуть гуси, що той Бурко
Є найліпший в песім роді!

Марія Веріго.

Пригоди малого рачка.

Я малий рак, сиджу собі в старім патинку, на дні замуленого ставку і не є мені зле. Чуюся вдоволений, а навіть щасливий.

Зараз вам поясню, чому і як я сюди дістався. Давнійше мешкали ми на дні ріки, під великим каменем. Наша родина була дуже численна. Я сам, хоч малий, то нераз дивувався, як наша добра мати могла собі з нами всіма дати раду. Подумайте, що як тільки показалося сонічко, ми всі діти вилазили на її плечі й вона впливала з нами на середину ріки.

О, яка там була краса! Вода чистесенька, сонічко пригріло, ми могли знаменито приглядатися, що діється під нами в воді і над нами. Щасливі, безжурні, не знали ми ще тоді, що то журба або боротьба за хліб насущний. Коли приближався до нас який непрошений гість, мама дала знак і ми чіпалися всі її ніжок тай одним махом ховалися глибоко під воду. Там чулися ми зовсім безпечні. По такій прогульці ждав на нас смачний та ситий обід. Ми їли рибячу ікру, хробачки, гусільниці та інші присмаки.

Часто сідав з нами до столу старий дідусь Рак. Також сидів з нами нераз наш вуйцьо Рачинський, дуже великий, сильний і понурий рачище. Тоді він був пострахом усіх наших ворогів і всі від нього втікали. Та нині він уже згорблений дідусь і ніхто його не боїться. Він втратив свої кліщі в одній великій битві, а ті, що потім йому відросли, вже й нідочого були.

Вуйцьо був великий смакун. Він висмівав наші обіди й казав, що він має кращий харч, а се мені не подобалося. Тай нечемно се було з його боку, бо в гостині не випадає ганити чужі обіди. За те я дуже любив слухати його оповідань про різні пригоди з ворогами рачого роду.

— Вуйцьо — питаю його раз — де ти втратив один зі своїх довгих вусів?

— А тобі, шкрабе, що до моїх вусів? — буркнув вуйцьо й відвернувся від мене. Та по обіді розпогодилося його лице, він глянув на мене весело й каже:

— З моїми вусами, хлопче, була така пригода. Пливу я раз здовж берега ріки, пливу... пливу... Але про що я мав говорити?

— Про свої вуса! — кажу вуйцьови, який був на старість забудьковатий і часто тратив нитку своїх оповідань.

— Ага, отже пливу я пливу... Нагло бачу мушлю... черепашку... Але що то я хотів сказати?...

— Як вуйцьо свій вус втратили! — пригадую вуйцьови вдруге.

— А правда, правда... Отже бачу черепашку, а коло неї сидить жук-пливак. Я зацікавився, живий він, чи неживий... Отже дотикаю його вусом, а та машкара, хап! мене за мій вус і хляп! перетяв його своїми ostrими щокками!... Ах, мій хлопче, чи то одну пригоду мав я на своїм віку!

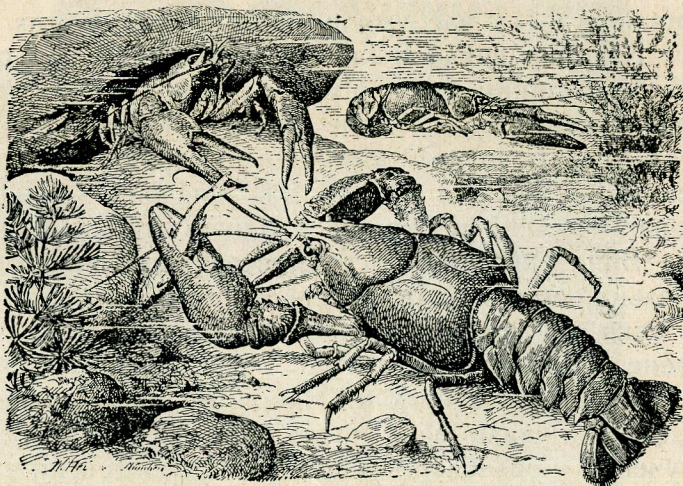
— Мати пригоди — сказав я — то мусить бути дуже приємно!

На ті слова вуйцьо злобно підсміхнувся, а мати важко зітхнула. Я не розумів ще тоді, яка тому була причина.

— Що ти, синочку, плетеш? — запитала мене мати з докором і тривогою в голосі.

А я подумав собі: Що буде — то буде! Коби тільки скоро підрости, щоби мати різні пригоди!...

За рік я вже був великим раком. Справді мешкав я ще з родиною під тим самим каменем, але вже мав повну свободу. Я вже вмів сам собі знаходити поживу, вмів плавати вперед і назад, умів зручно виминати ворогів, а вразі потреби погрожувати їм своїми молодими кліщами. Але таке життя з дня на день сприкрилося мені і я почав тужити за великими пригодами. Ну, і діждався я одної, але такої, що вистарчить мені на ціле життя. А було се так:

Вертаю одного вечора до дому і бачу кошик неживої риби. А я, як усі раки, пропадаю за падлом! Отже влажу до кошика і починаю вечеряти... Нагло щось зашорохтіло в воді і кошик почав іти в гору. І я побачив, що знайшовся в сухім кошику, зловлений на принаду разом з кількома іншими раками. Між ними був й один мій брат. Що там тоді з нами діялося, важко описати. Тісно, горячо і душно! Один дусить другого, нікому нема де стати. Той щипає, сей перевертається, а кождий думає, що таким чином утече з кошика на волю....

Ох, дорога воля! Яка вона дорога, пізнав я тоді добре! За хвилину нас занесено до кухні і віддано в руки кухарці. Вона придусила нас салатою, буряками і бульбою

й поклала в кутику кухні. Важкі то були для нас хвилини. Слабші раки мліли зі страху і духоти, а сильніші старалися утекти. Я також видістався з кошика і ми порозлазилися по цільй кухні. Я виліз уже з кухні й опинився на сходах. Нагло звідкись прискочив пес. Почав гавкати і хотів мене зловити в рот. А я його цап! своїми кліщиками за морду! Пес перерезливо завив. Надбігла кухарка.

— Ой, леле — лелечки! Всі раки-небораки повтікали з кошика!... І почала збирати нас у фартушок тай поскидала до глибокої миски. І то все через того негідника пса. Якби не він, то я вже був би на волі, а так що? За хвилину дивлюся — а нас уже в мисці лише кількох. А решта де? Кухарка взяла й кинула в кипяток! Там опинився і мій бідолашний брат. Ну — думаю собі — така доля і мене чекає. Зараз і мене зварять живцем в окропі... Огорнула мене розпука і взяв мене смертельний страх.

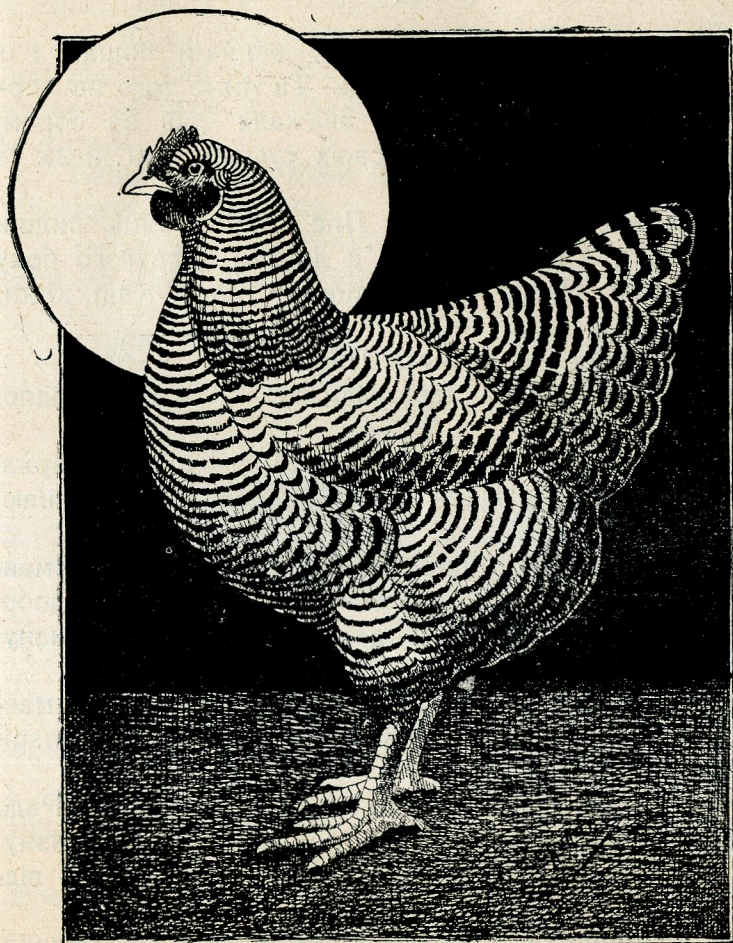
Ось хапає кухарка й мене. Вже надходить мій кінець. Зараз зварить мене в окропі. З одчаю щипаю її кліщами за руку. Вона скрикнула й старається відірвати мене від свого пальця, а болить її, аж сльози пустилися їй з очий. Але не така то легка зі мною справа. Вона махає рукою, щоби мене відкинути — а тоді я її перехитрив: пустив, руку й упав у паку з вуглям. Навіть не вздріла, де я подівся. Довго шукала мене по всіх усяодах, та даремно.

Змучений і ослаблений лежав я в паці довгий час. Аж під вечір прийшов до сил, поволі виліз з паки, втік з кухні на подвір'я, а звідти по цілонічній мандрівці, в холоді й голоді, заліз нарешті до якогось ставу. О, що за несподіване щастя! Я ніби вдруге на світ народився! Вода додала мені сил і я почав шукати сховку.

Небаром на дні ставу я найшов якийсь капець і вибрав собі його за мешкання. Не скажу, що воно дуже вигідне, але — вірте мені — чуюся щасливим, коли згадаю, що мене мало спіткати в горшку з окропом. І від тоді вже знаю, що то значить пригода для рака. Се смертельна небезпека — і тому краще її не шукати.

Переклав: / — В.

Моя курочка.

Моя курочка расова, —
Власне з роду »Плімут-рок«!
Гарна й мила — ані слова —
Від головки до лабок!

Все її я доглядаю,
Яєчка за те несе...
Яєчка собі складаю,
Куплю потім те і се...

Як за яєчка вторгую
Гарну сумоньку гроший,
На рік я запенумерую
»Світик«, любий для дітий.

Таця Н.

Як то Лис крав біля.

(Байка).

Недавно ще Гуси були у всіх у великій пошані і їх зачисляли до найповажніших птиць. Та мимо того не гордилися тим і бабця Гусакова не вважала собі за сором, прати білля своє, своїх внуків і своїх сусідок, які їй за те платили.

Одного гарного ранку брат Лис і пан Заяць сиділи собі в житі, один з одного боку, а другий з другого боку межі й розмовляли. Нагло почули дивний галас: Кліп, кляп, кліп, кляп!...

— Що се таке? — запитав Лис.

— То бабця Гусакова пере білизну на ріці — відповів Заяць.

— Чудесно складається! — сказав Лис — погода гарна, а я вже давно хотів відвідати бабу Гусакову. Тепер знаю, де її застати.

Попрощалися й Лис пішов домів. Але Заяць додумався, що Лис має злі наміри, й задумав попсувати його недобрі пляни. Одже поскакав над річку, де Гусакова прала білизну, і вклонився чемно:

— Добрий день вам, бабцю! Що поробляєте? Як маєтеся? Як вам поводитьсь? Як ви радите собі в час теперішньої скрути й доріжні?

— Дуже дякую вам за питання і за ввічливість. Радо подалаби вам лабку на привіт, але мокра, бо перу білизну.

— Нічо не шкодить, охота заступає добре діло — відповів Заяць.

Почали розмовляти. Пан Заяць розпитував про здоров'я, а Гусакова відповідала, що не тішить її теперішній стан здоров'я.

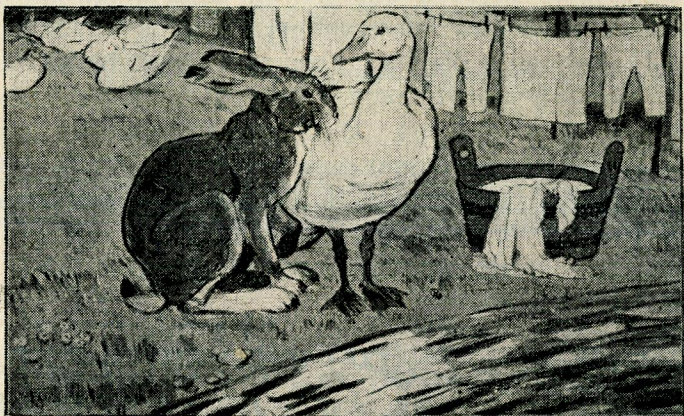
— Старість не радість — зітхнула бабця Гусакова, — кости болять, зір псується, вже не добачую... Перед хвилиною, як ви, пане Заяць, мали надійти, впали мені окуляри до цебрика і я ледво віднайшла їх. Як би ви були надійшли в той час, то я могла вас узяти за того поганого збиточника Лиса і попарити киятком, бо він ліпшого привітання неварт. Ціле щастя, що я зараз віднайшла в воді

окуляри. Ах, пане Зайчику! Вже сама не знаю, що робити зі своєю слабкістю і старістю.

— Коли бабуся згадали про Лиса, то мушу і я щось про нього сказати. Він думає відвідати вас і зробить се певно завтра досвіта. Раджу бути обережною й остерегти своїх онуків.

Бабуся втерла руки фартухом, поклала окуляри на ніс і поважно задумалася.

— Ой прийде, прийде той негідник і розбійник! — сказала по хвилі зажуреним голосом. І що мені робити? Діти

і внуки опустили мене; в цілім домі нема вже ані одного мущини — гусака.

Тоді Заяць значучо моргнув очима, на знак, що добра думка впала йому до голови, і сказав поважно:

— Ідїть тепер, бабуся, спати і не журіться нічим. Дам вам одну раду: як прийдете до дому то зробіть з осеї білизни клуночок, подібний до гуски й положіть у ваше ліжко, а самі сядьте собі десь на драбині на найвищім щаблі й ждїть приходу Лиса.

Баба Гусакова подякувала Заяцеві за мудру раду, збрала білля, сховала його під крила й подалася домів. Вночі не положилися в ліжко, а вчинила так, як їй радив добрий Заяць. В ліжко поклала ляльку зі шмаття, сама сіла на найвищім щаблі драбини, а ще дотого попросила свого приятеля Бровка, що повнив обовязки нічного сторожа, щоби

стеріг її хати від злодіїв. І добродушний псисько радо згодився.

Ще тільки зазоріло на дворі, як Лис потихенько закрався на подвіря бабці. Обережно по злодійськи відчинив двері і побачивши щось білого на ліжку, подумав собі, що то певно бабця Гусакова. — Хоч стара, але на снідання голодному Лисови ще буде добра... подумав собі злодюга і вхопив клунок у зуби тай утік. Та Бровко скочив за ним і як би Лис не був випустив клунка з зубів, то був би йому Бровко дав добру школу!

А рано вже всі в цілій околиці знали, що якийсь злодюга лис закрався до хати доброї бабці Гусакової й хотів украсти їй випрану білизну. Небаром вислідили, що того поганого злочину допустився Лис і що мало життям не переплатив за те злодійство, бо сторож Бровко не спав. І ніхто його не жалував, навпаки, ще говорили, що злодій мав завелике щастя, бо вдалося йому втекти з рук справедливості, себто з зубів старого Бровка. А Лис добре знав, що то Заяць так йому прислужився. І від тоді вже дружба між ними увалася.

Кликали коня на весілля...

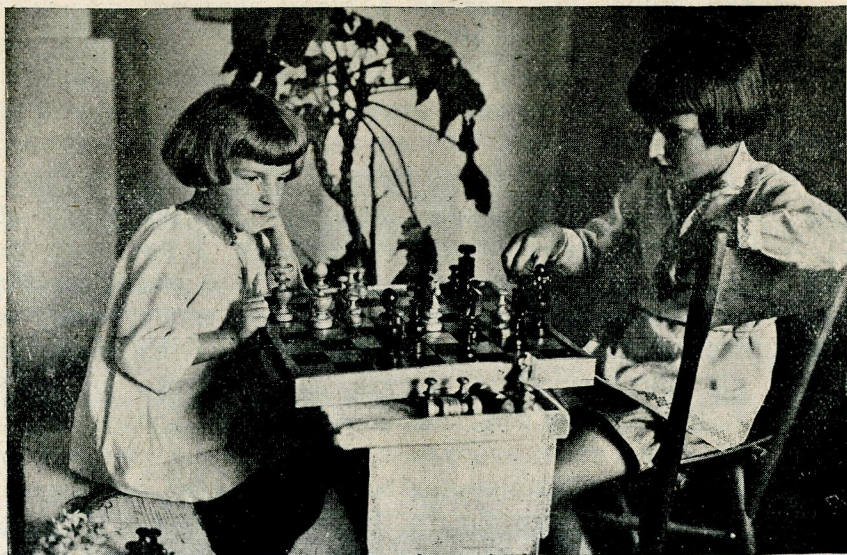
(За сербською казкою)

Ось у стайні при жолобі
Кінь старий стоїть,
Біля нього молоденький
Лошачок лежить.
Коли чують — хтось легенько
На порозі став,
А то пташок був маленький,
І таке сказав:
— Не барися, коню любий,
В дорогу збирайся:
На весілля тебе кличуть,
Ходи, поспішайся! —

— А чому-ж то тебе, тату?
Ти такий старенький,
А про мене, бач, забули,
Хоч я, молоденький...
І до співів, і до танцю
Радий та охочий?! —
Сумно так лоша питає,
Заплакали очі...
— Не для співів, не до танцю
Мене кличуть, сину:
Певно треба їм привезти
З ліса деревину...

Ірина Наріжна.

Партія шахів*).

Оля й Ігор то шахісти,
Грають в шахи вже з давна,
Се для них забава мила,
Бо вчить думати ся гра.

А навчилися сеї штуки
З «Світикових» загадок:
Перше коника пізнали,
Дальше хід всіх фігурок.

Оля саме «тяг» зробила
Й в думці дальший плян снує...
Ігор вже вежу рушає.
Тай думає: Вбє? Не вбє?..

І мудрують і хитрують,
Та ні словечка не чуť!
Бо шахісти не говорять, —
Лиш втікають, або — бють...

Та хто виграє сю битву?
Може Оля?.. Може брат?..
Хто з них думатиме ліпше,
Скаже другому: — Шах!.. Мат!..

Ю. І.

*) Шахісти — се «Світикові» приятелі: Оля й Ігор Міхняки з Городенки.

Свою прихильність до «Світика» зазначи
скорою присилкою передплати!
Зараз се зроби! Не відкладай до «завтра»!

Дещо про природу.

II. Зміна тіл.

Всяка зміна, що діється з тілом зветься: явищем. Взяли ви камінець в руку і кинули його. Камінець упав на землю — се „явище“. Нагріваєте воду, вода стала теплішою як була — і се також „явище“. Вкинули поліно в піч, і воно згоріло на попіл — і се теж „явище“. І так далі.

Що дня, що хвилини, ми бачимо багато явищ з тілами, і всі тоті явища ми можемо поділити на дві частини або групи. В одних явищах з тим матеріалом, з якого се тіло зложене, (або, як кажуть по вченому — з матерією тіла) нічого не змінюється: Камінець, що впав з нашої руки, так і залишився камінцем; вода, що нагрілася, теж позістала водою; лід, що розтопився і став водою, може знову замерзнути; цукор, або сіль, що розпустилися (розчинилися) у воді, можливо знов здобути з того розчину, як випарувати воду. В тих усіх явищах матерія тіла не змінюється.

Таких явищ є дуже багато. Вчені люди дошуковують (досліджують) всі причини, які складаються на кожде таке явище. Науку про такі явища, які не змінюють матерії даного тіла названо: фізикою. Колись, дітоньки, як підростете, порозумнішаєте — то будете вчитися тої цікавої науки...

Але є й інші явища з тілами. В тих явищах змінюється сама матерія, саме те, з чого зроблене є тіло. Поліно, що згоріло на попіл та вуголь — знову деревом ніколи не стане. Бляха, яку зіла ржа — не стане знову бляхою. Вапно, що його розпустимо в ямі з водою, ніколи не стане вже цілим твердим вапном.

І тих явищ так само, як і перших, є в природі дуже багато. Люди, що вік свій працюють над дослідями тіл, позаписували всі такі явища і добре дізналися, чому і в який спосіб матерія тіла перетворюється в другу матерію — як от залізо в ржу, дерево в попіл і т. і. Науку, що досліджує такі явища, де матерія тіла змінюється в іншу — названо хемією, а всі такі явища — хемічними явищами.

Тепер вже знаєте, що коли струна бренть, або парова машина крутить колесо, або електрична лампа засвітиться — то се явища фізичні — бо в них немає зміни матерії тіла. Такіж явища як: горіння свічки, або ржавлення заліза, або скисання молока — все те хемічні явища. *Ол. Яніцький* (з Поділля).

Циган.

Молодий граф, що лиш недавно одідичив по батькови гарний маєток, оженився багато і став заводити нові порядки.

Робив се так, як звичайно роблять молоді дідичі, що хочуть перевищити своїх невчених попередників. А що граф у господарських школах не вчився, так спровадив собі всілякі книжки про сільське господарство, між ними й про плекання овець.

Недалеко від його палати, між малорибним озером і хирлявим сосновим ліском, був чималий пустар. На тім пустарі паслося стадо овець; звичайних наших білих овець, що то з них стрижуть вовну, а з їх виправлених шкір роблять кожухи. Вівці пас старий пастух Антін, котрий від малого хлопця іншого діла не робив і поза своїми вівцями світа Божого не бачив. Мав помічника, що називався Циган. Був се пес, не скажу, щоб породистий, але мудрий і вірний. Циган слухав Антона, а вівці слухали Цигана і всьо було в порядку. Аж ось молодий граф прочитав цілу книжку про плекання овець і сказав собі:

— Наші вівці нікуди не годяться, розведу мериносів!

Сказав — зробив.

Як пригнали до стада кілька штук отсих породистих овечок і барана з великими, крученим рогами і як Антін почув, які то великі гроші вони коштують, то лиш рукою махнув і подумав собі: «От, дуріє наш молодий пан».

А Циганови довірено сказав: «Знаєш, Цигане, з тих овець пожитку не буде, але се не наша річ! Наше діло служити вірно свому панови і пильнувати його добра. Не спускай-же їх з ока і не давай відбігати за далеко від стада».

Циган слухав, дивився Антонови в очі і помахував хвостом, буцімто казав:

— Ото раз часів дожили ми з тобою!

Але, коли пастух, показав йому на заморських гостей, котрі, чи то з гордості, чи з дурноти, бокували від стада і крикнув «завертай!», то Циган сповняв сей приказ якось особливо ревно, буцім йому незвичайно приємно було потягнути котресь із мериносів за вухо, або смикнути за хвіст. Ні одно стадо на кілька повітів не мало такого сторожа, як Циган. Се був пес-красун! Весь сірий, тільки здовж спини пояс темної, майже чорної, шерсти; шерсть на нім довга, хвиляста, густа. Гостра мордочка закінчена чорним, блискучим носом; гострі, темні ушка безнастанно дріжать, зраджуючи його невтомну, повсякчасну чуйність. А вже краси його блискучих очий, то й описати годі; вони дивилися так понятливо й мудро, як людські; малювалася в них, сміливість, спочутливість, вірність — всілякі відрухи песячої вдачі. Сіяли вони радістю, зиркали гнівом, і навіть сльози не були для них чужі. І сміятися Циган також умів, коли йому було особливо весело,

то морщив мордочку в кумедні фалдочки і шкірив свої, як сніг, білі зуби.

Але так сміявся він тільки до Антона.

Нові вівці, буцім чули, що про них сказав Антін до Цигана й старалися, щоби справдилися його віщі слова. Були вразливі на дощі, на вітер, кашляли, дрожали, і марніли. Молодняк від »заморських« і від »домашніх« також не можна сказати, щоби дуже вдався. Аж появилися всілякі недуги в стаді.

Граф пробував спроваджувати нові породи, але й ті ховалися не краще; не могли привикнути до тутешньої трави і до підсоння. Старий пастух попадав у розпуку. Тратив свій спокій, повагу та не міг по ночах спати.

Як майже всі старі пастухи, він славився великим досвідом, знанням природи, а навіть знахорством. Мав від одної старенької бабусі лік, перед яким не могла встоятися ніяка недуга, ні то людська, ні звіряча. А готовився сей лік ось як: бралось по вітці (гилячці) із сімох дерев, по трісці із сімох колод, по цвяхови з сімох мостів, по пригорщі саджі з сімох коминів, по щипці пороху з під семи порогів і стількиж смоли із семи човнів, та ще й не менше волосків із семи собачих морд. Всі ті дорогоцінності терлося на порошок, насипалося в мішочки і ті мішочки давалося недужим, щоб носили на шиї. І не бувало, щоби кому сей лік не поміг, як не зараз, то колись, як не в тій, то в другій недозі. Вбере хтось такий мішочок на Різдво від болю зубів, а на Великдень, гляди і перестало його в боці колоти; значиться всеж таки лік на щось придався.

Отож тим чудесним ліком пробував Антін своїх овець лікувати. Та куди там, куди! Не помагало.

І люди, які перше часто-густо ходили до нього по лікарську пораду, перестали тепер відвідувати старого. Він попав у зневіру. Сумний сидів на порозі своєї будки, роздумуючи над тим, звідки то і чому сипляться на нього отсі нещастя. А коло нього сидів зажурений Циган. Він також посумнів і тільки деколи, як котра з овець задалеко відбігла від стада, кидався на неї з такою лютістю, якої перше в нього не бувало.

Молодий граф так само нервувався і мало не кожної днини не давав пастухови спокою:

— Ну, і щож нам тепер робити з нашими вівцями?

— Тримаймося тутешньої породи! — відповідав пастух.

Але відповідь тая не подобалася графови. Таке він хвалився перед сусідами своїми господарськими новинами і деякі з них, особливо старі, мудрійші від книжок, насміхалися тепер з нього.

— »Дорогий графе, — говорив один — чи то правда, що ви гадаєте заложити ткальню турецьких шалів, бо вовна з ваших овець така тонка і гарна, що її жаль на звичайне хлопське сукно?»

А другий додав:

— »А чомуб то вам після такої блискучої спроби з мерино-

сами не плекати верблюдів? Вони у вас почувалисяб знаменито!»

»А з муфльонами ви ще не пробували?« — поспитав третий.

»А се що за звірі?« — втрутив своє слово старий парох. — »Кози, чи що?«

»Ні, се такі італійські вівці, що живуть на острові Корсиці. На них полюють. Не від речі булоб пустити їх у графський лісок. Погулялиб!«

Пан граф вернув обиджений до своєї палати і пожалувався жінці.

»Надоїли мені ті погані вівці. Продам їх гуртом, а пустар скажу зорати під гречку«.

Графиня подумала хвилину. — »А що зробимо з пастухом Антоном? Жаль мені старого«.

»Пусте! Най пасе свині. Се ще вигідніша робота. Він і так не потягне довго. Дуже посоловів останніми часами. А для мене головне, щоби ніхто не думав, що я не вмію господарити і що твої гроші марную на пусте«.

Розмову перервав льокай. Прийшов і спитав, чи пан граф схочуть прийняти Лейбу.

»Як колиб знав, що мені його треба. Най увійде!«

Лейба від порога кланявся й усміхався примильно: »Маю сміливість спитати, як ховаються овечки ясновельможного пана графа?«

»Слухайте, Лейбо! Ви мене на останнім транспорті ошарували!«

»Пан граф жартують собі ласкаво. Та-же я з вівцями і метрику їх подав. А метрика баранів не менше важна як і баронів«.

Граф усміхнувся.

»Метрика ваша в порядку, але що мені з неї, коли вівці здиhaють? Хорі вони, старі, чи може перетомлюються дорогою, досить, що здиhaють«.

»Ну, так! Я розумію. Надоїли вже вівці пану графови. І тому я пану графови щось пораджу. Як буду туди переганяти нову партію, то я до неї і стадо пана графа долучу. Продам їх за добрі гроші і пан граф позбудуться клопоту з голови«.

Граф довірював Лейбі й згодився.

У дві неділі пізніше на дорозі попри графський пустар збилася хмара пилюги. Щось у ній блеяло і мекало жалібно і трівожно. Сотки копитців тупотіли. Се Лейба гнав попри графський масток свій овечий транспорт. Лейба випередив стадо і разом з графом підходив до Антона. Сей зняв свою витерту шапку і згорблений стояв перед паном.

»Антоне, нам від самого початку вівці не ведуться. Може ти вже постарівся і не ходиш добре коло них, досить, що я маю велику втрату. І тому Лейба забере ціле стадо і продасть за добрі гроші«...

Антонови долішна щока задрожала.

— Господи! Вівці? — вимовив на силу.

— Ну, так, вівці! А щож би? — відповів граф і, щоб заспокоїти Антона додав: — А ти до свиней підеш.

Але Антін і не думав про себе. Як задурманений стояв і перестрашеними очима дивився на пана.

— Але старі ми залишимо? Бо що вони винні?

— Ні, я й старих не хочу. Остогидли мені вівці. Лейбо, кажіть гнати своє стадо, щоб і мої долучилися до нього.

Циган весь час сидів і дивився то на графа, то на Лейбу, то на старого Антона. Буцім зрозумів його горе і заскавулів з тиха.

— Гарна собачка! — звернувся Лейба до графа. — Може би пан граф, і того песика, мені до овець додали?

— Беріть! — відповів байдуже граф — Антоне, кажіть Циганови, щоби він з вівцями йшов! Чогож ви чекаєте, га?

— Нічого... Слухаю... Я, зараз... Циган, заганяй вівці!

І, заточуючися на старечих ногах, Антін разом з песиком зігнав вівці з толоки на дорогу.

Лейба всміхнувся. »Також пастух«.

На дорозі графові вівці злучилися з Лейбиным стадом.

— Циган! — хриплим голосом захарчів Антін. — Біжи за вівцями! Чуєш?

Але Циган буцім не розумів, чого від нього хоче його пан.

Антін зігнувся, підняв камінь з дороги і погрозив собаці.

Пес підібрав пушистий хвіст під себе, спустив голову і поплівся за стадом. Ще кілька разів оглядався, ніби надумувався, чи не вернутиб йому, але за кожним разом Антін погрозив йому суковатою палицею і Циган пішов.

На другий день граф проходжувався з жінкою понад озером.

Графиня втомилася й сіла відпочити. Граф сів коло неї.

Висока трава хиталася вище їх голов. Повітря насичене було запахом цвітів і живиці. Бжолі з обніжем летіли до своїх уліїв, а лінивці чмілі копирсалися в чашках квіток.

Графиня показала рукою на толоку.

— Бачиш Антонова будка все ще стоїть. А ось і він сам. Але, що він се робить?

Антін витягнув ізза пазухи заялозену хустину, в котру звичайно завивав хліб, поклав туди камінь, окрутив і причіпив собі до шиї. В широкі шаравари наклав також каміння. Робив се не поспішаючись, бо руки йому дріжали.

Графиня притулилася до мужа. Він приложив палець до уст: »Цст...« — і обоє не спускали очей з пастуха.

Сей, згорблений, з похиленою головою приплівся до озера. Тут скинув довгополу свиту, зняв капелюх і поклав на беріг. Тоді подивився кругом. Сіяло сонце, пахли цвіті, в синявій імлі

губилася далечінь. Підняв руки, як підстрілена ворона, зігнувся у колінах і розігнався, щоб скочити в воду.

Але в сей мент сильна рука вхопила його за обшивку:
— Антоне а ви що?!

Пастух захитався і мало не впав. Граф підтримав його. Надбігла графиня. Помогла йому вдягнутися у свиту й повикидала каміння. Робив, що йому казали.

Що се ви, Антоне, купатися хотіли? В такій зимній воді? Антін дзвонив зубами:

— Хотів, прошу пана, хотів!

— Підете з нами до двора! — промовила графиня.

— Піду, прошу ясної пані, піду!

І пішли. По дорозі питали Антона про родину. Не мав нікого. Тільки з вівцями жив і з Циганом.

Графови жаль зробилося старого.

Знаєте, я ще надумаюся. Може знов стану тримати вівці!

В очах Антона спалахнув огонь. Він недовірливо подивився на графа. »Вівці?« — і замовк. На хвилину в його очах спалахнула надія, але зараз і погасла. »Вівці, вівці...« шептав, не знаючи сам, що говорить.

— Ходім, Антоне, ходім! — сказав до нього граф і вони дальше йшли здовж озера, в напрямі палати.

Нараз графиня зупинилася. »Що се? — спитала, — бачите? Ось там, на шляху, буцім хмара«.

І справді, в далині котився сірий туман. Вже видно, як з того туману відриваються якісь клубки, ростуть, котяться, тонкі ніжки дрібочуть, тупотять ритмічно копитка, чути веселе, радісе мемекання і стадо графових овець вливається на толоку.

Антін хилиться на палицю і дивиться перед себе, буцім очам своїм не вірить. Аж з поза стада вискакує сірий косматий звірок і з безтямно радісним скомлінням скаче на пастуха.

»Циган!« — і Антін кидає палицю на землю, а сам припадає до пса, обіймає його, тулить до себе і повторює крізь сльози: »Песику мій, мій песику, моя вірна собачко!«

А по хвилині звертається до графа: »Пане, невжеж би ви...?!«

В тім питанню було все, і тривога і безмежний жаль і надія.

Граф рукою махнув. »А, лихо їх побери! Най лишаються, коли такі мудрі!«

Н. М.

Читачу!

Читачко!

Наколи бажаєш »Світикови« допомгти — приєднай бодай одного доброго передплатника!

Загадки.

Складова загадка (1 точка).

Ва, шиф, туш, ок, ле, ір, ви, фа, кон, тябр, да, лой, ва, лон, мо.

З порозкиданих 15 складів зложіть 6 слів, котрих початкові й кінцеві букви, читані з гори в низ, дадуть гарний діточий висказ

Значіння слів:

1) Біблійне місто.	4) Назва жовтня в церк.-славянській мові.
2) Тайний письмений знак.	5) Місце обсажене деревами.
3) Шляхоцька одежа.	6) Церковна книга.

Магічні квадрати (2 точки).

(Уложив Леонід Соневицький).

- 1) Князь.
- 2) Дерево.
- 3) Країна в Греції.
- 4) Духова міць.

- 1) Риба
- 2) Домашні птиці.
- 3) Упертий звір.
- 4) »Бузя« у свинки.

Географічна загадка (1 точка).

Задумані 5 географічних назв, що означають:

- 1) Ріку в Східній Галичині.
- 2) Доплив ріки Бога.
- 3) Місто в Холмщині.
- 4) Місцевість в Київщині над Дніпром.
- 5) Кліматичну місцевість на півдні Криму.

Початкові букви цих географічних назв, читані з гори в долину, дадуть назву оповідання Богдана Лепкого. Яке се оповідання?

Назви овочів (2 точки).

(Уложила Одарка Лакуста).

В нище поданих реченнях винайдіть назви овочів:

1. Ми бігали по полі й піймали нашого лошака.
2. Ви ввесь час говорили з вашими знакомими, а на нас не звертали навіть уваги.
3. Ви несли в камінній ринці молоко, упустили ринку й розбили, а молоко потекло по підлозі.
4. Як жиди переходили через Червоне море, лякалися найменшого подуву вітру, щоб не залляв їх морськими хвилями.
5. Я тижнями, я місяцями, я годами цілими очікував від вас писемної вістки.
6. Ми посадили зловж плота багато грушевих зеренець, та довго вони не сходили. Ми вже втратили на них надію, аж нараз прозябло коло криниці кілька листочків.
7. Малі липованенята казали на нашу забавку: »ігрушка«, а ми сміялися з них.

Переставка букв (1 точка).

(Уложила Яруся Лакуста).

Дані є слова: 1) хист, 2) село, 3) Лиса (назва корови), 4) вина, 5) нора.

Переставити в цих словах букви в той спосіб, щоб дістати з першого слова вираз на вірш, з другого назву звіряти, з третього назву на міць, з четвертого назву на поле, а з п'ятого назву італійської ріки. Початкові букви тих нових слів мають дати назву дерева, що росте в наших лісах.

Всі загадки дають за влучні розвязки 7 точок.

Новина!

Від цвітня с. р. почав виходити у Львові перший український журнал, присвячений СПОРТОВИ взагалі п. з.

„СПОРТОВІ ВІСТІ“

Є се тижневик в обемі 1 аркуша друку з численними ілюстраціями. — Ціна 1 числа: 30 сотиків. — Зомовлення посилати на адресу:

Адміністрація „СПОРТОВИХ ВІСТЕЙ“ — Львів, ул. Кентшинського, 10.

Від червня ц. р.

почав виходити в Станиславові
БЕЗПАРТІЙНИЙ
тижневий часопис п. з.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

присвячене справам політичним, культурно-освітнім, господарським і суспільним
Покуття, Підгір'я та Поділля.

Умови передплати:

Від червня по кінець року 4'00 зл.

Чвертьрічно 2'00 «

Місячно 0'70 «

Поодинокі числа коштують 20 сотик.

Виходить все на неділю.

Замовлення, переписку та передплату висилати на адресу:

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“ —

Станиславів, ул. Голуховського, 17.

Жіноча промислова кооператива
„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
Львів, Ринок 39, — видає вже 7-ий рік

„НОВУ ХАТУ“

ілюстрований місячник для плетання народного мистецтва і домашньої культури.

В „НОВІЙ ХАТІ“ знайдете: теоретичні статті з усіх питань народного мистецтва і народні взори для примінення у прикрасах одягу і хати; відомості про визначні жінки — свої й чужі; про культурне прямування та здобутки жіноцтва; педагогічні статті на теми виховання і фізичної культури; лікарські статті з обсягу гігієни й косметики — та лікарські поради; інформації про модерне господарство і урядження хати; практичні поради; кухонні приписи; моди з найкращих заграничних журналів.

Умови передплати:

На рік 18.— зол., на піврік 9'50 зол. на чверть року 5.— зол. Для Америки 3 ам. дол.; для Чехословаччини 2'50 ам. дол., річно. — УДІЛ до кооперативи 30.— зол.

Жінки! Вступайте в члени кооперативи! Передплачуйте журнал

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“

у ЛЬВОВІ, ул. Сикетуська, 20. (Дім »Народної Гостинниці«)

поруває:

шкільні книжки до народних і середніх шкіл, шкільне й канцелярійне приладдя; має на складі великий вибір дитячої літератури для шкільних диточих бібліотек та книги наукові з усіх ділянок знання.

Дуже корисні услів'я в купні!

Дохід з тої книгарні йде на піддержку приватного шкільництва.

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить раз у місяць в обемі 2 арк. друку, книжкового формату.

Умови передплати на рік 1931: місячно 1 зол., кварталю 3 зл. піврічно 6 зол., річно 12 зл. Для Америки й Канади 1-50 долара річно. Для Закарпатської України 50 кор. річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Зіморовича ч. 3.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ:

Отсим пригадуємо всім тим, що досі не вирівнали залеглостий та не надідали передплати за III квартал, згл. на II піврік, що від числа 10-го здержимо їм дальшу висилку газетки.

Дуже просимо подати нам всякі зміни довакаційних адрес, на які досі йшла газетка. При адресових змінах належить завжди подавати поруч НОВОЇ адреси, також і стару, т. зн. ту, на яку попередно була висилана газетка.

Хто бажає, може через нашу адміністрацію спроваджувати шкільні книжки (головно для вселюдних шкіл), видання Шкільної Кураторії та Осолінеум. Дохід з того посередництва буде віддавати наше видавництво в хосен Товариства „ВЗАЇМНА ПОМІЧ УКР. УЧИТ.“ на фонд вдів і сиріт по учителях.

ОКАЗОВИЙ РІЧНИК-АЛЬМАНАХ „СВІТА ДИТИНИ“

в мистецькій трибарвній обгортці, оправлений в півполотно.

се підхожий дарунок з нагоди імянин та уродин для дітвори від 7-12 літ. Складається він з найкращих чисел газети з років 1925 - 1929.

Ціна 6 золотих (з пересилкою: 6.60 зл.)

ПОЗІР ЖІНКИ!

вступайте в члени кооперативи:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

жіноча промислова кооператива з обм. пор. у Львові

Адреса: ЛЬВІВ, РИНОК 39.

Уділ 30 зол., вписове 3 зол.

ЖЕРТВИ:

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Вп. Евгенія Калужняцька з Канади 50 центів.